PRODUCȚIA ȘI POPULAȚIA LUMII

Problemele demografice sînt larg dezbătute în lumea contemporană, ocupînd un loc important în concepțiile unor economiști, oameni politici, filozofi și sociologi

Din 1950 pînă în 1960 populația mondială a crescut, în cifre rotunde, de la 2,5 miliarde la 3 miliarde de persoane. La sfîrșitul anului 1963, populația globului era estimată la aproape 3,2 miliarde oameni. Aceasta este o creștere pe care specialiștii o socotesc pur și simplu o „explozie demografică".

Deși bizară, expresia specialiștilor are o bază reală: sporul de aproape trei sferturi de miliard de oameni — înregistrat în ultimii 14 ani — întrece de peste 2,5 ori pe acela din deceniul al cincilea sau al patrulea și este considerat ca depășind totalul populației mondiale existente la mijlocul secolului al XVII-lea (apreciată la 545 milioane locuitori).

Populația a sporit în toate țările (cu excepția Irlandei) și respectiv în toate continentele. Creșterea a avut însă proporții diferite. Pe regiuni, creșterile se prezintă în ultimii 14 ani astfel (în milioane oameni): AFRICA, de la 206 la 261; AMERICA de la 329 la 422; ASIA de la 1 386 la 1 771; EUROPA de la 576 la 649; OCEANIA, de la 13 la 17 milioane locuitori.

Dacă vom compara aceste cifre cu cele privitoare la perioada dintre cele două războaie mondiale, constatăm că în deceniul 1940—1950 a avut loc o diminuare apreciabilă a ritmului de creștere a populației în Europa, datorată, în primul rînd, consecințelor nefaste ale războiului.

În general, curbele ascendente reflectă creșterea naturală a populației, rezultată din numărul mai mare al născuților față de decese.

Cum se explică sporul natural accelerat al populației în anii 1950—1960, creștere care continuă și în prezent?

Dacă lăsăm la o parte influențe momentane și privim evoluția demografică în liniile ei universale, constatăm că fenomenul dominant în perioada postbelică și actuală îl constituie reducerea apreciabilă a mortalității generale. *Raportul asupra situației sociale în lume — 1963*, elaborat de către Comisia problemelor sociale a Consiliului Economic și Social al O.N.U., arată că de la 26 la mie în 1937, rata mortalității în lume a scăzut la 18 la mia de locuitori în 1955—1959. Cum natalitatea a rămas în acest răstimp aproape neschimbată (circa 36 la mie), sporul natural al populației mondiale s-a ridicat de la aproximativ 10 la 18 la mie.

Oricît de riguroasă ar fi explicația pe care o oferă, datele citate au neajunsurile oricăror medii statistice rezultînd din mărimi extrem de variate; ele se îndepărtează de situațiile reale. O sumară examinare a raportului dintre natalitate și mortalitate pe regiuni și mai ales pe țări scoate la iveală situații contradictorii. În regiunile insuficient dezvoltate, fecunditatea este în medie aproape de două ori mai ridicată decît în regiunile industrializate ale lumii, dezvoltate din punct de vedere economic. Nu puține sînt țările neindustrializate în care natalitatea se apropie de limitele ei fiziologice (pînă la 50—60 la mie).

Mortalitatea cea mai ridicată este înregistrată tot în țările insuficient dezvoltate, în ciuda tendinței de scădere care s-a făcut simțită în ultimul deceniu. Statisticile O.N.U. arată că în timp ce în țările dezvoltate mortalitatea oscilează la mia de locuitori între 7 și 13, — în Guineea, Mali, Tunisia, Nepal, Indonezia, ea se ridică la 25—30 și chiar 40 la mie. Sporul natural al populației are proporțiile cele mai mari tocmai acolo unde înapoierea economică, foametea, bolile, neștiința de carte și celelalte consecințe ale colonialismului determină o mortalitate ridicată.

Aceste realități sînt denaturat interpretate de către moștenitorii contemporani ai lui Malthus. Pornind de la baze profund pesimiste, ei prezic omenirii un viitor întunecat, profețind o suprapopulare absolută a globului pămîntesc, o secătuire a resurselor minerale și energetice, paralelă cu scăderea fertilității solului. Ei leagă aceste perspective în special de viitorul țărilor în curs de dezvoltare. Pornind de la aceste considerente, neomalthusienii contemporani afirmă că principalul obstacol în calea dezvoltării economice a respectivelor regiuni ale lumii capitaliste ar fi „explozia demografică".

Anchetele efectuate de către F.A.O. — Organizația internațională pentru alimentație și agricultură de pe lîngă O.N.U., demonstrează în mod convingător că producția mondială alimentară a crescut, în general, pe întregul glob, mai rapid decît populația, deși în proporții inegale, dacă raportăm producția și la numărul de locuitori.

Irigația în sprijinul creșterii producției

Cîteva cifre ne vor lămuri mai bine. Populația mondială a sporit pînă în 1960 cu 37 la sută față de nivelul antebelic, în timp ce producția alimentară a lumii a crescut — în același interval — cu 49 la sută. Regiunile insuficient dezvoltate ale lumii au cunoscut o creștere de 46 la sută a populației, pe cînd producția lor a sporit cu 50 la sută. Regiunile industrializate ale lumii, beneficiind de condițiuni de producție superioare, au obținut un spor al producției de 57 la sută, în timp ce populația lor n-a crescut decît cu 18 la sută în același interval.

Concluzia ce se desprinde însă din creșterea mai rapidă a producției mondiale, ca și din posibilitățile nefolosite în privința obținerii unor importante sporuri, este că încercările de a rein-

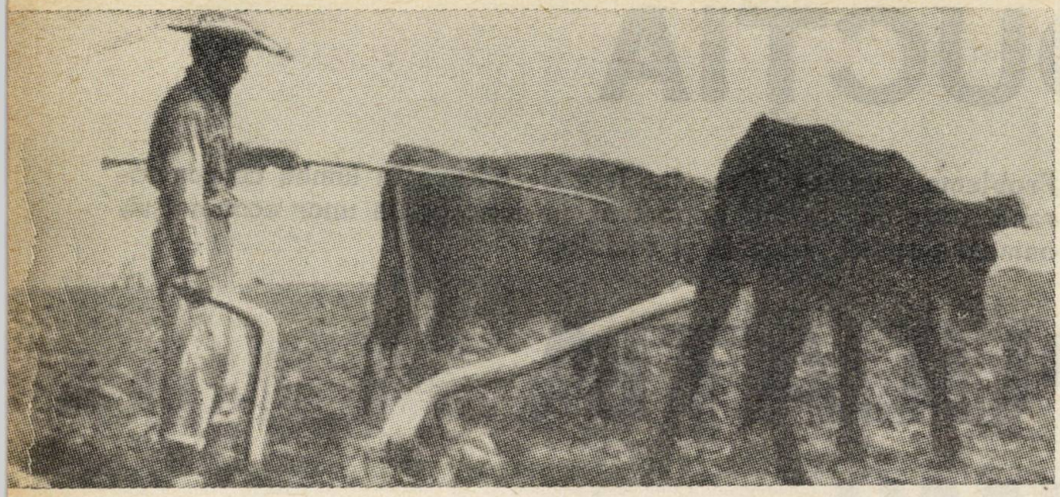

Tehnică rudimentară — recolte mici

Terasarea poate aduce însemnate sporuri de recoltă

via tezele de mult defuncte ale malthusianismului sînt nefondate şi urmăresc să semene confuzii în legătură cu cauzele reale ale unor importante probleme contemporane.

O anchetă a F.A.O. publicată în anul 1963 *(Troisième enquête mondiale sur l'alimentation)* arată expres că „diferenţele — sub raportul disponibilităţilor alimentare pe locuitor — dintre regiunile dezvoltate şi cele mai puţin dezvoltate sînt legate de diferenţele în ceea ce priveşte producţia pe locuitor, care, ele însele, corespund unor niveluri diferite de productivitate, de venituri agricole şi de densitate generală a populaţiei" (p. 22).

În ultimii ani, producţia medie de grîu la hectar a fost de 940 kg, în ţările insuficient dezvoltate, pe cînd în cele dezvoltate ea a atins 1 330 kg. Diferenţele sînt apreciabile la toate culturile alimentare: orez 1 910 kg şi respectiv 3 840 kg; celelalte cereale — 900 kg şi respectiv 1 800 kg; cartofi şi alte rădăcinoase feculente — 7 500 şi 12 220 kg.

Totuşi, inegalităţile în ce priveşte randamentul culturilor în cele două grupuri de ţări ale lumii capitaliste nu sînt suficiente pentru a explica fenomenele foametei şi malnutriţiei.

Dacă producţia mondială alimentară ar fi într-adevăr disponibilă pentru întreaga populaţie a globului, atunci nimeni nu ar suferi de pe urma subalimentaţiei. În realitate însă, cea mai mare parte a populaţiei din regiunile insuficient dezvoltate se ocupă cu monoculturi comerciale, ale căror produse sînt exportate în ţările industriale capitaliste la preţuri mici, ceea ce reduce cantităţile de produse alimentare şi industriale obţinute din ţările industriale. Această situaţie reprezintă o grea moştenire a perioadei în care teritoriile respective se găseau sub dominaţie colonială, fiind în acelaşi timp o expresie a urmărilor diviziunii internaţionale capitaliste a muncii, care a împărţit ţările capitaliste în două grupuri principale — în ţări industriale şi în anexe producătoare de materii prime agricole şi ale extracţiei minerale.

După aprecierile organelor statistice ale O.N.U., în ultimii ani, America Latină, Africa şi Orientul Apropiat — la un loc — au avut numai 14,9 la sută din totalul mondial al disponibilităţilor alimentare (din care 12,3 la sută din disponibilităţile de origine animală), în timp ce populaţia lor reprezintă 18,4 la sută din totalul mondial.

În acelaşi timp, America de Nord şi Oceania, la un loc, avînd o populaţie de 7,1 procente din totalul mondial, dispuneau de 23,1 la sută din totalul alimentelor (din care 30,7 procente din cele de origine animală şi 11,3 din alimentele de origine vegetală).

Căutînd cauzele acestor diferenţe, se impune cu necesitate constatarea că nivelul şi rapiditatea creşterii cantităţii de produse alimentare — şi nu numai alimentare — depind în primul rînd nu de fertilitatea naturală şi de posibilităţile tehnicii contemporane, ci de o complexitate de factori economici, sociali, culturali şi politici. Aceştia frînează într-o măsură apreciabilă obţinerea — *în momentul de faţă* — a unor cantităţi suficiente de produse pe întregul glob, în toate regiunile lumii capitaliste.

PROGNOZE DEMOGRAFICE ŞI RITMURILE DEZVOLTĂRII

Fără îndoială, în epoca noastră, cînd zeci de ţări recent eliberate de sub jugul colonial s-au angajat pe calea dezvoltării economice de sine stătătoare, asemenea aspecte ale evoluţiei sociale prezintă o importanţă excepţională. *Raportul O.N.U. asupra situaţiei sociale în lume — 1963*, sesizează pe bună dreptate că „indiferent dacă se apreciază sau nu că o scădere a fecundităţii, decurgînd din condiţiile economice şi sociale, ar constitui mijlocul pentru rezolvarea problemelor demografice ale ţărilor în curs de dezvoltare, în toate aceste ţări se pune întrebarea dacă producţia lor, mijloacele de învăţămînt şi celelalte condiţii sociale pot fi dezvoltate destul de rapid pentru a răspunde creşterii demografice accelerate rezultate dintr-o reducere a mortalităţii, atunci cînd fecunditatea rămîne ridicată" (p. 56).

Cît de imperios necesare sînt ritmurile înalte de creştere pentru ţările insuficient dezvoltate, ne putem da seama şi mai mult din prognozele demografice făcute pentru următoarele decenii. Cu toată incertitudinea inerentă unor asemenea prognoze, care de fapt extrapolează în viitor tendinţele trecutului, este demn de reţinut că specialişti ai O.N.U. consideră că populaţia mondială poate să ajungă la 3,6 miliarde în 1970 şi la circa 6,4 miliarde în anul 2000. Creşterile demografice vor fi analoage, probabil, după aceşti specialişti, cu cele caracteristice anilor 1950—1959: *puternice* în Africa, cea mai mare parte a Asiei, cea mai mare parte a Americii Latine şi poate în Oceania; *susţinute* în America septentrională şi în Uniunea Sovietică; *moderate* în Europa meridională; *relativ lente* în Europa de nord şi de vest, precum şi în Japonia.

În aceste condiţii, despre o înaintare reală pe calea dezvoltării economice şi sociale poate fi vorba numai acolo unde ritmurile economice sînt suficient de înalte nu numai pentru a anihila rămînerea în urmă istorică faţă de ţările avansate, dar şi pentru a evita efectul reductor pe care l-ar putea avea creşterea demografică deocamdată încă rapidă. Or, asemenea ritmuri le poate asigura numai un întreg complex de măsuri, în rîndul cărora un rol de seamă îl joacă lichidarea rămăşiţelor feudale din agricultura acestor ţări. Totodată, în acest sens o importanţă deosebită are industrializarea, nu numai prin efectele ei economice imediate, ci şi prin repercusiunile sale sociale în mişcarea naturală a populaţiei.

Ni se pare edificatoare în acest sens incursiunea — făcută de autorii raportului O.N.U. citat mai înainte, — în istoria nu prea îndepărtată a ţărilor occidentale dezvoltate din punct de vedere economic.

Înainte de revoluția industrială, mortalitatea a fost în țările occidentale tot atît de ridicată — dacă nu chiar și mai înaltă — decît media regională actuală din Asia sau Africa. Sub influența frecventelor epidemii, a foametei și a altor calamități, ea lua proporții catastrofale. Cît privește fecunditatea, în cursul celei mai mari părți a secolului al XIX-lea țările din Europa de nord și de vest au avut o rată a natalității de 30—40 la mie, Germania în jurul a 40 la mie, S.U.A. mai mare de 50 la mia de locuitori. Într-un cuvînt, rate apropiate sau chiar superioare celor înregistrate în prezent în țările insuficient dezvoltate.

De la mijlocul secolului al XIX-lea, în condițiile industrializării capitaliste a Europei occidentale, mortalitatea a început să scadă — în strînsă legătură cu ridicarea venitului mediu pe locuitor, urbanizarea crescîndă a populației, progresele științelor medicale, ale tehnicii sanitare, igienei publice etc.

Industrializarea a accelerat ritmurile dezvoltării economice în țările occidentale. Pe baza resurselor proprii și a bogățiilor absorbite din colonii, producția materială a crescut — în acea vreme — rapid, întrecînd creșterea populației. În consecință, s-a mărit producția pe cap de locuitor, s-au adîncit tot mai mult decalajele dintre nivelul economic al țărilor occidentale și cel al țărilor neindustrializate.

Autorii *Raportului asupra situației sociale în lume — 1963*, remarcă tendința de a se cita tot mai des fenomenul scăderii relative a natalității în condițiile industrializării ca un precedent istoric care ar permite să se prevadă că scăderea mortalității în țările insuficient dezvoltate va fi urmată de o diminuare a natalității. Indiferent dacă se admite sau nu valabilitatea unei asemenea analogii, cheia progresului economic și social în toate aceste țări rămîne aceeași — industrializarea. Pentru țările insuficient dezvoltate, industrializarea reprezintă nu numai un mijloc de creștere a producției de bunuri materiale industriale. Ea constituie în același timp un factor hotărîtor în absorbția în producție a unei părți considerabile a populației active nefolosite, ca și în sporirea producției agricole globale, inclusiv a celei alimentare.

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ ȘI MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI

Datele raportului O.N.U. relevă că o relație strînsă între creșterea economică și tendințele demografice se afirmă și în țările socialiste. Aici intervin însă procese esențial deosebite de cele care au avut loc în lumea capitalistă în perioada revoluției industriale, și orice similitudini formale sînt absolut insuficiente pentru a stabili trăsături de unire sau, cu atît mai puțin, pentru a da interpretări teoretice comune.

Relația amintită se manifestă pe fondul progresului industrial de tip socialist. Experiența țării noastre oferă date cît se poate de semnificative în privința ei.

În trecut, cînd Romînia avea structura unei țări agrare înapoiate, natalitatea și mortalitatea atingeau niveluri relativ înalte (în primele trei decenii ale secolului nostru, de exemplu, statisticile au înregistrat în majoritatea covîrșitoare a anilor cîte 35—40 de născuți vii și 22—25 de decedați la mia de locuitori). Deceniul al patrulea, în care industria a cunoscut o oarecare dezvoltare, a adus o ușoară diminuare a natalității și a mortalității, ratele respective rămînînd însă destul de ridicate (circa 30 la sută și 19 la sută în 1938).

Progresul intens și multilateral al industriei — ca urmare a aplicării consecvente a politicii de industrializare socialistă — a atras după sine dublarea populației urbane și, împreună cu celelalte realizări ale construcției socialiste, a determinat profunde transformări în toate domeniile vieții sociale. Îmbunătățirea condițiilor de trai material și cultural și măsurile luate de stat pentru ocrotirea sănătății au dus la scăderea mortalității, care începînd din 1955 s-a aflat — cu două excepții neînsemnate — sub 10 la mie. Durata medie a vieții s-a mărit de la 42 de ani în 1930—1932 la 60—64 de ani în 1955—1958, tinzînd să se apropie de cei mai înalți indici pe plan mondial. Natalitatea, care pînă în 1959 s-a menținut la o rată anuală de peste 20 la mie, a coborît la 16,2 la mie în anul 1962.

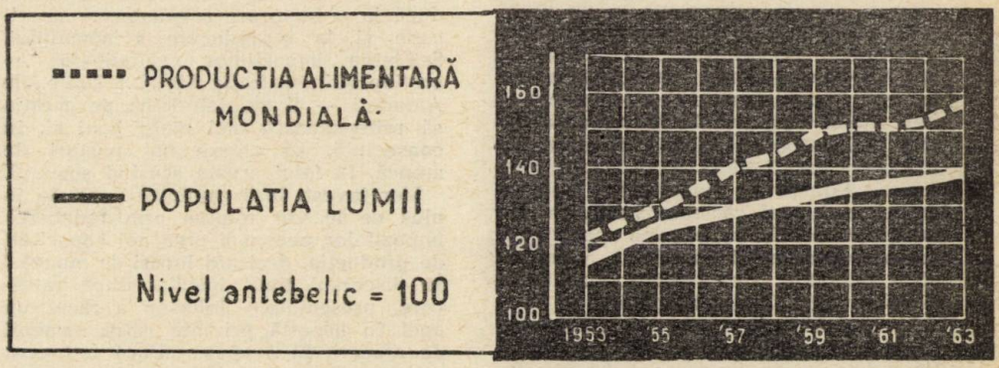

Profundele schimbări economice și sociale, conjugate cu dezvoltarea complexă și echilibrată a economiei naționale, au intensificat ritmul de creștere a venitului național, care a devansat considerabil creșterea demografică. De unde în trecut venitul național pe locuitor creștea lent, înregistrînd uneori scăderi apreciabile, în condițiile economiei socialiste în plin avînt industrial el a crescut de 2,7 ori, din 1950 pînă în 1962, iar în 1963 a înregistrat o nouă creștere de circa 7 la sută.

PERSPECTIVE ÎN ALIMENTAȚIA LUMII

Un studiu detaliat alcătuit de către directorul Diviziei F.A.O. pentru stabilirea programului și bugetului, analizînd în mod realist posibilitățile creșterii producției alimentare mondiale, demonstrează că omenirea are încă numeroase resurse nefolosite și care, puse în valoare, pot hrăni o populație mult mai numeroasă decît cea actuală. Pentru aceasta este necesară sporirea randamentului culturilor, punerea în valoare a terenurilor cultivabile nefolosite, utilizarea mai largă a îngrășămintelor, creșterea producției animale, paralel cu sporirea numărului de animale, punerea mai deplină în valoare a resurselor marine, ca și a pădurilor.

Posibilitățile punerii în valoare a unor noi terenuri se referă la: pămînturile ecuatoriale și savanele larg extinse pe glob și care sînt folosite azi într-o măsură cu totul neînsemnată; extinderea irigațiilor în deșerturi și semideșerturi; luarea în cultură a unor noi suprafețe din regiunile temperate și ale podzolurilor din nordul globului.

S-a calculat că în momentul actual se cultivă, pe locuitor, 0,45 ha în lume. Potențial utilizabile fără eforturi deosebite mai există încă 1,07 ha de locuitor (deci mai mult decît dublu).

Terenurile secetoase și semisecetoase sînt apreciate la 1,01 ha de locuitor, putîndu-se iriga într-un viitor nu prea îndepărtat circa 0,30—0,35 ha de locuitor. Cam tot aceeași suprafață poate fi obținută și prin extinderea culturilor în zonele friguroase ale globului.

Extinderea suprafețelor nu este însă decît una din metodele sporirii producției agroalimentare a lumii. Randamentele culturilor pot crește rapid prin introducerea tehnicii moderne, irigații, ameliorarea fertilității solului, selecția și îmbunătățirea soiurilor de plante, aplicarea asolamentelor științific fundamentate, reducerea pierderilor cauzate culturilor de boli, insecte etc., ca și a pierderilor datorate metodelor folosite în păstrarea produselor agricole.

Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare poate aduce o contribuție de seamă în sporirea producției mondiale prin adoptarea unor măsuri privind creșterea schimburilor fără discriminări și în condiții echitabile. Un rol asemănător ar putea juca și stabilirea unor principii general acceptabile în activitatea organizațiilor internaționale destinate să contribuie la dezvoltarea regiunilor rămase în urmă ale lumii.

După cum apreciază specialiștii demografi, globul are condiții pentru a hrăni o populație de circa 30 de miliarde de oameni, chiar în condițiile actuale ale tehnicii. Și totuși, o parte importantă din cele 3,2 miliarde oameni existenți acum nu reușesc să se hrănească în mod satisfăcător.

Putem conchide, deci, că producția mondială — industrială și agricolă — are tendința de a crește mai rapid decît populația lumii. Punînd în funcțiune întreaga complexitate a mijloacelor moderne de producție de care dispune în momentul de față, omenirea are toate condițiile pentru a rezolva problemele legate de creșterile demografice înregistrate în lumea contemporană.

Mihai DULEA

Noua lege a impozitelor în S.U.A.

ÎN MOD obișnuit, între votarea unei legi de către Congresul S.U.A. și ratificarea ei de către președinte trece un timp mai scurt sau mai lung, în funcție de importanța ce i se acordă. Ratificarea legii pentru reducerea impozitelor pe venit s-a făcut însă în aceeași zi în care Senatul a aprobat-o, iar imediat după semnare, la 28 februarie a.c., președintele Johnson a anunțat acest lucru poporului american printr-un discurs radiotelevizat chiar de la Casa Albă. Acest fapt denotă importanța pe care Administrația S.U.A. și partidul democrat o acordă reducerii impozitelor pe venit. Pornindu-se de la ideea că „povara fiscală este nerealist de grea" și că aceasta ar fi una din cauzele care „frînează" dezvoltarea economică în S.U.A. — se pun mari speranțe în această lege, care prevede o reducere a impozitelor cu peste 11 miliarde de dolari. Reducerea se aplică atît asupra profiturilor capitaliștilor cît și asupra salariilor. Ministrul finanțelor, Douglas Dillon, consideră că legea va da un nou impuls economiei americane „pentru rezolvarea problemei șomajului, a nefolosirii depline a capacității de producție, a deficitului balanței de plăți".

La conferința sa de presă din 7 martie, președintele Johnson a susținut că reacția publicului în favoarea reducerii impozitelor a fost de 10 la 1.

Acest lucru este de altfel de înțeles dacă socotim că 70 la sută din impozitele pe venit sînt reținute din salarii și că, în general, oamenii muncii plătesc sub formă de impozite directe sau indirecte 30—40 la sută din cîștigul lor.

În aceste condiții, ideea reducerii impozitelor este desigur populară în S.U.A.

Unii economiști americani își pun însă întrebarea cum se poate împăca reducerea impozitelor cu menținerea unor cheltuieli bugetare ridicate.

Ei își manifestă îngrijorarea că o reducere a impozitelor va declanșa un proces inflaționist. Revista *United States News and World Report* scrie că „printre economiștii cu autoritate din lumea de afaceri și universități care au fost chestionați, cei mai mulți consideră că o intensificare a presiunilor inflaționiste... este inevitabilă".

Alți economiști, aparținînd școlii lui Keynes, susțin însă că inflația constituie un fel de rău necesar, în tot cazul inevitabil, și că ea poate constitui un stimulent pentru afaceri, dacă se izbutește a se menține controlul asupra ei.

Noul sistem financiar, bazat pe reducerea impozitelor, are drept scop, mărturisit de către Administrația S.U.A., să ducă la o înviorare a economiei americane și la o reducere a șomajului. Scăderea impozitelor capitaliștilor — susține Administrația Statelor Unite ale Americii — îi va determina pe aceștia să reinvestească mai mulți bani și, în consecință, să creeze noi posturi de muncă, în felul acesta scăzînd șomajul.

Vor investi însă capitaliștii sumele în plus ce le vor rămîne prin reducerea impozitelor pentru a crea noi capacități de producție, deci noi locuri de muncă? În discursul ținut imediat după ratificare, președintele Johnson a făcut un apel în această privință către oamenii de afaceri. El a spus: „Dacă inițiativa americană va răspunde la acest nou prilej cu investiții și expansiuni sporite — cu o nouă producție și noi produse — cu crearea de noi slujbe, atunci reducerea impozitelor va aduce o mai mare abundență tuturor americanilor. Atunci guvernul federal nu va mai trebui să facă pentru economie ceea ce economia trebuie să facă pentru ea însăși".

Revista *U. S. News and World Report* a întreprins anul trecut o anchetă în rîndul a 20 de economiști cu renume din Statele Unite în legătură cu perspectivele economiei americane, în lumina reducerii impozitelor. Unii au susținut că reducerea impozitelor nu va duce, în mod automat, la creșterea investițiilor și prin aceasta la mărirea numărului de slujbe care să soluționeze problema șomajului. Potrivit cunoscutului economist doctor Gerhard Colm, reducerea impozitelor va duce, în primul rînd, la creșterea profiturilor marilor monopoluri și a oamenilor de afaceri care își vor putea cumpăra „mai multe iahturi și mai multe reședințe la țară, care nu înseamnă satisfacerea cerințelor acute ale economiei noastre".

Nu se poate totuși nega faptul că dorința de a-și mări profiturile îi va obliga pe capitaliști să continuie să facă și investiții. Dar ei o vor face de preferință peste hotare, unde rata profiturilor e mai mare. Hotărînd mărirea taxei de scont ca și introducerea de impozite asupra cumpărării de acțiuni din străinătate, Administrația americană are în vedere tocmai frînarea evaziunii capitalurilor din Statele Unite.

Să presupunem însă că măsurile mai sus enunțate vor avea efect și vor frîna fuga capitalurilor din Statele Unite, că monopolurile vor hotărî ca măcar o parte din profituri să fie reinvestite în economia americană. Vor fi folosite aceste investiții pentru crearea de noi obiective industriale care să solicite noi forțe de muncă? Majoritatea economiștilor se îndoiesc și de acest lucru. Ei sînt de părere că în acest caz capitaliștii — în dorința de a mări productivitatea și a reduce prețul de cost— vor investi nu în noi întreprinderi, ci în modernizarea și automatizarea celor vechi. Or, automatizarea în condițiile capitalismului agravează problema șomajului. Într-o corespondență din New York, revista *France Observateur* scria: „Ceea ce distinge investițiile prezente de cele din trecut este că ele se fac în «profunzime» (adică în întreprinderi deja create) ceea ce nu a dus la crearea de noi întreprinderi care să cuprindă mîna de lucru liberă. Rezultatul a fost că numărul brațelor de muncă folosite în industrie a scăzut. Numărul șomerilor a crescut".

De altfel putem spune că în Statele Unite problema nu rezidă în lipsa unor noi capacități industriale, ci tocmai în nefolosirea cronică a celor existente.

Potrivit calculelor secției de cercetări economice a companiei „Mc Groww-Hill", capacitățile de producție ale industriei prelucrătoare din Statele Unite au crescut între 1948 și 1959 cu 91 la sută, dar volumul producției — din cauza îngustării pieței — a crescut cu numai 53,3 la sută. În perioada 1960—1962, utilizarea incompletă a industriei s-a accentuat. În prezent volumul producției în Statele Unite este cu 30—40 miliarde dolari mai mic decît posibilitățile de producție existente.

Dacă scăderea impozitelor pe veniturile capitaliștilor pune sub semnul întrebării folosirea de către aceștia a sumelor rămase pentru dezvoltarea economiei, un fapt pozitiv rămîne totuși — scăderea impozitelor pe veniturile salariaților, care va duce, neîndoielnic, la o oarecare creștere a cererii. Dacă s-ar fi mers exclusiv pe această cale, perspectivele economice ar fi fost, desigur, mai favorabile. Senatorul Gore a și declarat în timpul dezbaterilor că „este mult mai important să fie reduse cotele de impozit plătite de persoanele din categoriile cu venituri mici, iar nu de cele din categoriile cu venituri mari; dolarii care s-ar adăuga astfel la suma salariilor... s-ar îngloba în mijloacele cheltuite de populație".

Gheorghe IOSUB

Manifestație studențească antiguvernamentală la Lisabona

DWIGHT EISENHOWER:

„ANII MEI LA CASA ALBĂ"

Dwight Eisenhower nu este primul general care a devenit președintele Statelor Unite. Începînd cu Washington, conducătorul armatei coloniștilor insurgenți în Războiul de independență, și continuînd cu Andrew Johnson, cuceritorul Texasului, și cu Ulysses Grant, victoriosul comandant al nordiștilor în Războiul civil, istoria americană oferă în total cinci precedente în care la Casa Albă s-a ajuns pe calea unui înalt post în ierarhia militară. În secolul nostru, însă, Eisenhower este, cel puțin pînă acum, singurul care a îmbrăcat tradiționala redingotă a șefului puterii executive după ce purtase uniforma cu cinci stele.

Ales în 1952 și reales în 1956, Eisenhower a condus destinele țării sale într-una din perioadele cele mai frămîntate ale vremii noastre — în plin „război rece". Și nu numai rece. La ora la care el depunea jurămîntul, în două regiuni ale Asiei răsăritene — Coreea și Vietnam — bombele explodau și napalmul pîrjolea. În Europa, Orientul Mijlociu și America Latină, numeroase puncte de tensiune amenințau să se transforme în tot atîtea focare de conflict. În interiorul Statelor Unite, „vînătoarea de vrăjitoare" se apropia de momentul său culminant, organizator principal fiind versiunea modernă a lui Torquemada, sinistrul și grotescul senator McCarthy.

MARTOR și părtaș la evenimente, Eisenhower a devenit acum cronicarul lor, relatîndu-le în memoriile sale intitulate „Mandate for change" (Mandat pentru schimbări) — iar în versiunea franceză pe care o avem la îndemînă — „Anii mei la Casa Albă"[1]. Primul volum acoperă anii primei sale administrații, 1953—1956. Cele aproape șapte sute de pagini constituie, de fapt, dosarul unei pledoarii *pro domo* (ar fi fost și greu să fie altfel). Pledoarie pentru el însuși, dar mai ales pentru guvernarea republicană — și coincidența între apariția memoriilor și primele salve de artilerie ale barajului care precede campania electorală 1964 nu e deloc fortuită.

Pe tonul ponderat care caracterizează întreaga lucrare, autorul nu scapă nici un prilej să strecoare săgeți la adresa administrațiilor democrate care l-au precedat și, mai ales, a înaintașului său imediat, Harry Truman. Deosebit de interesantă în acest sens este pagina consacrată poziției pe care a adoptat-o în 1945 Eisenhower, pe atunci comandant suprem al trupelor anglo-americane în Europa, cînd a aflat că prima bombă atomică urmează să fie lansată asupra Japoniei.

„Secretarul Departamentului de stat pentru Apărare, Stimson, ...m-a informat că guvernul nostru se pregătește să arunce o bombă atomică asupra Japoniei. Eram dintre cei care considerau că rațiuni puternice se opun acestei măsuri... Ascultîndu-l (pe Stimson) *deveneam tot mai abătut. I-am exprimat fățiș temerile mele. I-am spus mai întîi că socotesc că Japonia este virtualmente înfrîntă și că lansarea bombei e inumană. Mi-am exprimat apoi părerea că țara noastră trebuie să evite șocul pe care-l va produce lumii întregi utilizarea unei arme care, după părerea mea, nu mai era imperios necesară pentru a salva vieți omenești. Aveam convingerea că Japonia căuta, în acel moment, o cale de capitulare pe cît posibil mai onorabilă. Stimson s-a arătat foarte nemulțumit de atitudinea mea și, aproape furios, mi-a respins toate argumentele și concluziile".*

Această confesiune, făcută la aproape două decenii după hecatomba de la Hiroshima, e un semn al vremii. Al vremii de azi, cînd folosirea armei atomice e condamnată de întreaga omenire, deci și de cititorii memoriilor fostului președinte. Și tot acestora le e destinată justificarea atitudinii pe care a avut-o el în legătură cu alt mijloc de exterminare în masă — bomba H. Sîntem în 1953 și pozițiile s-au schimbat: Eisenhower e pentru crearea noii arme. Împotriva ei se ridică unul din făuritorii bombei atomice, J. Robert Oppenheimer, *„personalitate considerabilă în istoria științei nucleare"*, cum îl definește chiar autorul. *„Opoziția profesorului Oppenheimer față de bomba cu hidrogen,* scrie el mai departe. *putea foarte bine să fie o problemă de conștiință: poate că era convins că omenirea n-ar fi avut decît de cîștigat din înăbușirea în față a proiectului".*

Dar de pe urma unei astfel de probleme de conștiință, savantul nu a avut decît de suferit. După o anchetă care a durat cinci luni, el a fost eliminat din Consiliul consultativ general al Comisiei pentru energia atomică (și implicit din orice activitate pe tărîmul fizicii nucleare), deoarece *„reprezenta un risc pentru securitatea națională"*. Eisenhower a confirmat sentința, pe motivul că Oppenheimer *„avea defecte fundamentale de caracter"*. Bizară apreciere psihologistă, pe care fostul președinte o lămurește abia după cîteva pagini, cînd arată că atomistul *„a făcut declarații false F.B.I.-ului în privința comuniștilor pe care-i cunoștea"*. Sub această formulare pudică se străvede limpede alternativa în fața căreia a fost pus Oppenheimer: ori delațiunea, ori sfîrșitul precipitat al carierei. Fizicianul a ales soluția compatibilă cu propria sa demnitate umană. Și este iarăși un semn al vremii că acum, la zece ani după ce l-a condamnat, Eisenhower nu îl acuză pe Oppenheimer, ci se străduie să se scuze pe el însuși.

Această autoapărare capătă proporții remarcabile în legătură cu mccarthysmul. Eisenhower îl judecă cu severitate pe răposatul „vînător de vrăjitoare", dar este nevoit să recunoască multe. Recunoaște, de pildă, foloasele trase de republicani în campania electorală din 1952 de pe urma furibundelor atacuri dezlănțuite de senatorul de Wisconsin împotriva administrației Truman, pe motiv că ea ar fi fost *„împănată de comuniști". „Deși era senator republican... eram hotărît să nu dau impresia că ader la opiniile lui,* scrie Eisenhower despre perioada campaniei *În consecință am cerut statului meu major să nu prevadă nici o oprire în Wisconsin".*

Nu avem motive să punem la îndoială sinceritatea fostului președinte. Dar pentru promotorii campaniei electorale candoarea unui militar de carieră, novice în ale politicii, era un element neglijabil. Trenul lui Eisenhower s-a oprit în multe gări din Wisconsin și candidatul a fost obligat să țină nenumărate discursuri. *„Asta mi-a provocat cea mai formidabilă minie din tot cursul campaniei electorale... Eram profund jignit că instrucțiunile mele precise nu fuseseră ascultate. Aveam senzația că sînt încolțit".*

Dar, docil, candidatul a rectificat, la indicația consilierilor lui, toate pasajele din cuvîntările sale care ar fi putut semnifica o desolidarizare de McCarthy. Cu multă mîndrie, el invocă totuși *„rezerva"* făcută în localitatea Green Bay, unde a declarat că *„e foarte preocupat de comunism și se angajează să-l extirpeze"* (ceea ce era exact pe linia mccarthysmului), dar că *„nu va tolera metodele neamericane"* (aluzie atît de voalată, încît nimeni nu i-a putut distinge trăsăturile). Mai mult decît atît, el i-a îngăduit lui McCarthy, să se urce în tren și să-l însoțească pe tot traseul prin statul Wisconsin, lucru care nu era de natură să demonstreze existența unei divergențe de păreri între senator și candidatul la președinție.

Eisenhower reflectează acum cu amărăciune: *„Mccarthysmul a fost*

[1] D. Eisenhower, „Mes années à la Maison Blanche", ed. Robert Laffont, Paris, 1963.

dăunător multor oameni și întregii țări. Nimeni nu era la adăpost de acuzațiile nebunești lansate de niște irresponsabili... Au căzut victime persoane nevinovate, care nici pînă azi n-au reușit să iasă din umbra bănuielii neîntemeiate... Bărbați și femei și-au pierdut slujbele sau încrederea superiorilor și colegilor lor... Prețul a fost tragic".

Da, prețul a fost tragic. După cifrele pe care le furnizează chiar memoriile fostului președinte, în primii doi ani ai administrației sale celebrele comisii de anchetă *„au descoperit 8 008 cazuri de lezare a securității naționale"*, cu rezultatul că 3 002 persoane au fost date afară din posturile pe care le dețineau, iar 5 006 au fost obligate să demisioneze. Cu alte cuvinte capetele au căzut în proporție de sută la sută. În plus, zeci de mii de oameni au fost mutați din locurile lor de muncă, în condiții de salarizare incomparabil mai rele. Și memoriile trec sub tăcere numeroasele împrejurări în care cei astfel ostracizați s-au sinucis sau și-au pierdut mințile. André Maurois, care-l consideră pe Eisenhower *„un om nou și pur, un cavaler fără prihană"*, admite totuși: *„Mccarthysmul, intoleranță sistematică, care a făcut să domnească teama și bănuiala, a pricinuit în străinătate cel mai mare rău Statelor Unite, fără a-i întări securitatea interioară"* [2].

Primul cabinet al lui Eisenhower a rămas cunoscut, după caracterizarea lui André Maurois, ca „guvernul compus din nouă milionari și un instalator". Instalatorul, Martin Dukin, era de fapt președintele sindicatului respectiv și n-a rămas secretar al Departamentului Muncii decît cîteva luni. Milionarii au fost mult mai rezistenți. Printre ei era și George Humphrey, președintele companiei „Hanna", care grupează în sînul ei bănci, mine de cărbuni, uzine chimice etc. Familia lui era celebră pentru că, în ura față de legile antitrust ale lui Roosevelt, mergea atît de departe încît scria numele acestuia numai cu inițială mică — *roosevelt*.

Eisenhower însă vorbește cu multă afecțiune de Humphrey, ca și de un alt ministru, Charles Wilson. Numirea acestuia în fruntea Departamentului Apărării a suscitat rezerve serioase: Wilson și soția lui dețineau acțiuni — în valoare de cîteva milioane de dolari — ale companiei „General Motors", una din furnizoarele principale ale armatei americane. *„În cadrul dezbaterilor care au avut loc în Senat*, scrie Eisenhower, *lui Wilson i s-a pus întrebarea: ca ministru al apărării ați fi în stare să luați o hotărîre contrară intereselor companiei «General Motors»? La care el a răspuns: de ani de zile consider că tot ceea ce este bun pentru țara noastră este bun și pentru «General Motors» și viceversa".*

Autorul ar fi putut să adauge că în piesa lui Shaw, „Maiorul Barbara", Undershaft, cinicul fabricant de armament, declara cu cîteva decenii mai înainte: „Vei descoperi că dorințele mele sînt necesități naționale".

Limitele inevitabil strîmte ale unei astfel de recenzii ne obligă să trecem repede peste numeroase capitole importante din memoriile lui Eisenhower. În cele consacrate problemelor internaționale judecățile de valoare sănătoase și lucide alternează cu rămășițe ale iluziilor periculoase create de politica „de pe poziții de forță" și spulberate de mersul evenimentelor. În capitolul intitulat *„Hacs în Indochina"*, fostul președinte recunoaște că în 1954, înainte de încheierea armistițiului, armata populară *„cîștigase adeziunea majorității populației, care o ajuta furnizîndu-i hrană, adăpost, informații și mai ales forțe proaspete"*. Și revine după cîteva pagini: *„Masa populației colabora strîns cu inamicul, astfel încît francezilor le era imposibil să conteze pe lealitatea soldaților vietnamezi"*. Pentru ca imediat după aceea să deplîngă *„lipsa unui om de mînă forte, de tipul lui Li Sîn Man, care ar fi constituit unica soluție a complicatei probleme vietnameze"*. Cele întîmplate din 1954 încoace dovedesc că „mîini forte" s-au găsit. S-au găsit chiar atîtea, încît multe din ele s-au și pierdut. Una a aparținut lui Ngo Dinh Diem, altele celor care l-au lichidat, altele, în sfîrșit, celor care au înlocuit pe înlocuitorii lui Diem. Dar „complicata problemă", care nu e a întregului Vietnam ci numai a celui de sud, tot nu a fost „rezolvată". Și nu va putea fi atîta vreme cît orientarea succesivelor guverne de la Saigon se va menține esențialmente antipopulară.

La alt capăt al lumii — Guatemala. Regimul democratic instaurat aici în 1944, după răsturnarea dictatorului Jorge Ubico, era o noutate pentru America Latină, unde, arată Eisenhower, *„anumite guverne nu se menținеau la putere decît prin metode teroriste și unde resentimentele împotriva Statelor Unite nu erau alimentate numai de celulele comuniste"*. Și iată că, în februarie 1953, *„guvernul Arbenz și-a anunțat intenția, conform legii de reformă agrară, să rechiziționeze circa 100 000 hectare de terenuri neutilizate ale companiei United Fruit... În schimb, societatea primea o despăgubire de 600 000 dolari"*. Autorul apreciază această măsură ca *„discriminatorie și nejustă"*, considerînd probabil că țăranii guatemalezi nu aveau nici un drept la pămîntul lăsat în paragină de trustul american. După el, *„compensația era derizorie"*, de unde și concluzia: *„Trebuia să acționăm repede"*. În martie 1954, Organizația Statelor Americane a adoptat cu majoritate de voturi rezoluția propusă de S.U.A. prin care se condamna *„comunismul internațional"* (!) din emisfera occidentală.

Rezoluției i se scosese, însă, înainte de vot, unul din punctele sale esențiale: *„măsurile practice imediate pentru a face față amenințării comuniste"*. Ceea ce nu a împiedicat ca numai două luni după aceea, vecinele Guatemalei, Hondurasul și Nicaragua, să primească din partea S.U.A. *„50 de tone de puști, pistoale, mitraliere și muniții... pentru a para pericolul comunist"*. Cîteva zile mai tîrziu, forțele armate ale lui Castillo Armas au declanșat, de pe teritoriul Hondurasului, agresiunea împotriva Guatemalei. Dar invadatorii au suferit o gravă înfrîngere și s-au adresat Statelor Unite cu cererea de a li se furniza avioane. Eisenhower și-a consultat colaboratorii. *„Aceștia erau departe de a fi unanimi. Henry Holland* (secretar-adjunct al Departamentului de Stat — n.n.), *leal și devotat servitor al statului și expert în problemele Americii Latine, nu a făcut nici o taină din părerile sale: S.U.A. trebuiau să stea de o parte. El susținea că dacă gestul nostru ar fi ajuns la cunoștința celorlalte republici latino-americane, ele ar fi interpretat livrarea de avioane ca o intervenție în treburile interne ale Guatemalei. Alții, în schimb, considerau că bombardierele solicitate erau ultima speranță a lui Castillo Armas..."*

Acești „alții" au avut cîștig de cauză: *„Livrarea avioanelor s-a făcut fără întîrziere și Castillo și-a reluat înaintarea"*. Soarta Guatemalei era pecetluită.

Scrise cu spirit de observație și o remarcabilă doză de umor, pasajele privind campania electorală evocă ceva din atmosfera miticului Eatonswill, creat de fantezia dickensiană pentru a oferi o lecție politică domnului Pickwick.

În cele cinci luni consacrate campaniei, Eisenhower a parcurs 48 810 kilometri cu avionul și 33 400 cu trenul, poposind în 232 de localități și pronunțînd cîteva mii de discursuri. *„Trenul se oprește într-o gară, unde rămîne, să spunem, șapte minute. În clipa în care roțile încetează să se învîrtească, candidatul, care călătorește întotdeauna în ultimul vagon, își face apariția pe platformă, simulînd jovialitatea și încercînd să ascundă, sub un surîs larg, oboseala care-i strivește oasele și epuizarea facultăților sale mintale. Înarmat cu o bucățică de hîrtie pe care el — sau un colaborator — a notat trei-patru cuvinte, menite să-i amintească problemele speciale ale localității respective, candidatul așteaptă să ia sfîrșit aplauzele... rugîndu-se din adîncul inimii ca ele să dureze cît mai mult... Cînd trenul pleacă iar, candidatul se întoarce, împleticindu-se, în compartimentul său".*

Dar setea de publicitate e mare. În timpul opririi, s-au urcat în vagonul

[2] A. Maurois, „Histoire des Etats Unis de 1917 à 1961", ed. Presses de la Cité, 1962, pag. 303 și 318.

special din mijlocul trenului cîteva notabilități politice locale, care vor să se fotografieze strîngînd mîna candidatului. *„Prezentările sînt inutile, zgomotul pe care-l face trenul e atît de mare, încît acoperă toate vocile... Cînd ultimul oaspete și-a înregistrat surîsul pentru posteritate, candidatul, străduindu-se mereu să pară cît mai fericit, o pornește înapoi, spre vagonul lui, îndurînd supliciul culoarelor zgîlțîite de viteză...“*

Din cînd în cînd un membru al echipei întîrzie la bufetul gării, pierde trenul și trebuie apoi să depună eforturi disperate pentru *„a ajunge din urmă politica“*. La Austin (statul Texas), Eisenhower și soția lui sînt treziți din somn la ora două noaptea și obligați să cînte împreună cu alegătorii „Ochii Texasului vă privesc“. Într-un rînd, la Salisbury (Carolina de nord), un fotograf îi surprinde pe soții Eisenhower strîngînd mîinile alegătorilor la cinci dimineața — evident în toaleta corespunzătoare orei. Disperare pe ceilalți reporteri fotografi care au ratat ocazia! Pentru a nu-i contraria, la una din stațiile următoare, candidatul și soția lui își îmbracă din nou pijamalele (de data asta peste hainele de zi) și mimează scena de la Salisbury: *„Corvezile campaniei sînt fără număr!“*

Atunci cînd e făcută cu scopuri utilitariste, literatura memorialistică are două servituți: una față de trecutul în care au avut loc evenimentele și alta față de prezentul în care scrie autorul. Amintirile lui Eisenhower nu fac excepție de la această regulă. Modul de expunere, tratarea pe larg a unor probleme, trecerea cu discreție și în fugă peste altele, în sfîrșit omiterea cu desăvîrșire a altora, sînt cel puțin la fel de semnificative ca și faptele, declarațiile sau aprecierile relatate.

În memoriile sale, Eisenhower ține seama de deplasările intervenite în opinia publică americană și mai ales în raportul de forțe pe plan mondial. Se remarcă astfel că, atît din punct de vedere al imaginii pe care dorește s-o dea lumii despre el însuși, cît și din punct de vedere al intereselor electorale ale partidului republican, a înțeles că vechea politică „pe marginea prăpastiei“ nu rentează. De aceea și jocul de lumini care, în memorii, dă relief unor anumite aspecte și lasă în umbră altele. De aceea, poate, și insistența cu care autorul memoriilor revine asupra unei butade care-i aparține, deși nu i-a fost tot timpul călăuză în acțiune: „Cel mai bun mijloc pentru a cîștiga un al treilea război mondial este de a împiedica dezlănțuirea lui“.

Nicolae MINEI

PUNCTE DE VEDERE

THE SCOTSMAN

EDINBURGH

VIITORUL COMMONWEALTHULUI

CARACTERUL Commonwealthului este, după cum s-a arătat în repetate rînduri, nesigur și complex. Fără un cadru constituțional formal și cu o mare varietate de tipuri de guvernămînt, cu republicile recent independente și vechile dominioane la un capăt al scării și cu coloniile Coroanei la celălalt. În cadrul acestei game, deosebirile sînt uriașe, iar asemănările puține.

Este mult mai ușor să se scoată în evidență cauzele posibile de încordare — cum ar fi sistemul cu un singur partid în Ghana, situația explozivă din Rhodesia de sud, problema aparent de nerezolvat din Cipru — decît să se descopere exemple de forțe care lucrează pentru unitatea Commonwealthului. Și larga întindere geografică a Commonwealthului face să fie întotdeauna posibil ca unii din membrii săi să aibă relații încordate cu puterile vecine.

Recenta povară pusă în seama forțelor militare britanice care au avut de-a face cu „izbucniri de revoltă“ în Guyana, Malayezia și Africa de est, ca și operațiunile din Cipru, toate reamintesc că astăzi Commonwealthul continuă să impună mari răspunderi în domeniul militar. Ar fi oare o apreciere mai reală să se spună că Commonwealthul a devenit acum o răspundere costisitoare, peste puterile noastre?

Dificultatea în discutarea problemelor Commonwealthului constă în faptul că nu există răspunsuri scurte și clare, pur și simplu deoarece Commonwealthul este el însuși una din cele mai dezordonate organizații care au fost create vreodată. Situația actuală de îndoială și nesiguranță este inevitabilă într-o vreme cînd se produc schimbări fundamentale nu numai în țările în curs de dezvoltare ale Commonwealthului, dar și în Marea Britanie...

...Cu toată creșterea sentimentului anticolonial, numai doi foști membri ai imperiului britanic au părăsit Commonwealthul — Birmania și Africa de sud. Dar dacă Commonwealthul va continua să existe într-un viitor previzibil, va fi considerat oare ca o povară sau ca un avantaj pentru Marea Britanie?

În prezent, cînd există probleme rasiale, de apărare, economice și constituționale care duc la dezbinări în Commonwealth, nu se poate găsi ușor un răspuns. Din punct de vedere economic, existența țărilor în curs de dezvoltare care duc o luptă grea împotriva sărăciei și a foametei, paralel cu existența țărilor bogate ale Commonwealthului, cum sînt Canada, Australia și Noua Zeelandă, prezintă o problemă serioasă.

Este clar că nu trebuie să se permită adîncirea decalajului existent între „avuți“ și „neavuți“, așa cum se întîmplă probabil acum. Încă de pe acum, Marea Britanie pune la dispoziție sume considerabile sub formă de ajutor economic și tehnic, dar ele sînt foarte departe de a acoperi nevoile țărilor în curs de dezvoltare din Commonwealth.

Commonwealthul trebuie să fie recunoscut și apreciat pentru ceea ce este și pentru ceea ce poate deveni.

Legăturile cu țările în curs de dezvoltare constituie probabil aspectul cel mai important al relațiilor de astăzi ale Commonwealthului. Un alt aspect este necesitatea de a intensifica contactele și comerțul între membrii individuali. Prea adesea, tiparul relațiilor este roata care îi aduce înapoi spre Marea Britanie, ca nucleu.

Dacă există mult loc pentru îmbunătățirea relațiilor în cadrul Commonwealthului, este important să reamintim că Commonwealthul nu este autarhic și că vor fi totdeauna necesare atît comerțul cît și ajutorul țărilor membre. Faptul că aceasta implică intrarea Marii Britanii și a altor țări membre în organizații și grupări în afara orbitei Commonwealthului este o nouă cauză de confuzie.

În mod special, posibilitatea intrării Marii Britanii în Comunitatea Econo-

La Pnom Penh, capitala Cambodgiei, 300 000 de oameni au demonstrat, în fața ambasadei americane, împotriva politicii de imixtiune în treburile interne ale altor state.

mică Europeană apare multora ca o trădare a Commonwealthului.

Legăturile Angliei cu Commonwealthul, deşi foarte importante, sînt numai o parte a relaţiilor noastre internaţionale şi acelaşi lucru este valabil în grade diferite pentru fiecare din ţările membre. Problemele Commonwealthului pot fi rezolvate numai în contextul legăturii lor cu problemele mondiale. Eficienţa Commonwealthului va fi apreciată prin contribuţia pe care o aduce la această sarcină.

Are oare Commonwealthul un viitor? Fără îndoială că da. Dar posibilităţile favorabile Commonwealthului în exercitarea influenţei sale în lume se vor manifesta tot mai mult ajutînd la elaborarea de politici internaţionale constructive şi nu încercînd să creeze un bloc economic autarhic.

Commonwealthul are un important rol de jucat în lumea modernă, ca asociaţie de popoare în toate stadiile de dezvoltare, lucrînd împreună pentru a găsi soluţii la problemele care le stau în faţă.

Richard BAILEY

DIE ZEIT
WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK · WIRTSCHAFT · HANDEL UND KULTUR
HAMBURG

OSCILĂRI LA BONN

POZIŢIA adoptată de Willy Brandt nu este nicidecum deasupra oricărei critici. Propunerea sa privind înfiinţarea unei autorităţi este cel puţin neclară şi, ulterior, ea a şi fost interpretată pretutindeni ca o cerere pentru crearea unui supraguvern. Problema dacă televiziunea a fost locul cel mai indicat pentru a prezenta opiniei publice această propunere este de asemenea discutabilă. În favoarea primarului Berlinului occidental se poate afirma totuşi că, în decursul întregii perioade a tratativelor, el nu a dat dovadă numai de disciplină, ci şi de consecvenţă. Despre cancelarul federal nu se poate spune acest lucru.

Nimic nu ar putea dovedi mai bine justeţea reproşului că guvernul federal nu a avut o concepţie clară decît oscilările lui Erhard. La început, cancelarul federal a fost de acord; pe urmă, el a devenit temător; în cele din urmă, Erhard s-a alăturat grupului „dur", Barzel-Guttenberg-Adenauer, în momentul cînd a simţit că influenţa acestora creşte.

„Susţinerea sarcinilor legate de problema germană şi problema Berlinului revine organelor constituţionale", se spune în comunicatul dat publicităţii săptămîna trecută. Acest lucru este, fără îndoială, just. Cum poate fi combătută însă impresia că „organele constituţionale" s-au achitat insuficient în ultimul timp de această sarcină, în vreme ce cancelarul federal nu a reuşit să urmeze decît o linie în zigzag în directivele care intră în competenţa sa? Cum poate fi combătută impresia că lui Erhard i-au lipsit timpul, liniştea sau răbdarea necesare revizuirii politicii în problema germană şi în problema Berlinului în conformitate cu realităţile anului 1964, pentru a o scoate din sfera frazeologiei şi din domeniul declaraţiilor retorice, pentru a o trece prin filtrul unei strategii şi tactici aplicabile din punct de vedere politic?

Pînă în prezent, cancelarul federal nu a reuşit să facă acest lucru. El a avut intenţii bune, lucru care reiese din declaraţia guvernamentală din octombrie 1963. „...Noi nu avem voie să obosim niciodată în a înfiripa din nou legăturile personale dintre oamenii care trăiesc în cele două părţi ale ţării, de a consolida aceste legături şi de a face posibilă circulaţia şi traficul între ei. Vom face tot ce stă în puterile noastre pentru a realiza înlesniri şi îmbunătăţiri în această privinţă".

Oscilările din ultimele săptămîni au scos la iveală că, în spatele acestor cuvinte frumoase, nu a stat o concepţie clară. Caracterul de neangajare abilă al proclamaţiei din octombrie nu s-a transformat într-o linie politică.

Pentru a se crea o concepţie politică convingătoare sînt necesare următoarele două lucruri: dorinţa de a conduce şi o coordonare mai bună.

Pentru a putea convinge, Ludwig Erhard trebuie să conducă şi să dorească să conducă. În politica sa faţă de Germania nu îi este permis să acţioneze întîmplător — folosindu-se, pe lîngă toate, ba de mîna stîngă, ba de mîna dreaptă. De fapt este necesar să se elaboreze o poziţie fundamentală, valabilă nu numai pentru următoarele 24 de ore, ci o politică de perspectivă. Aceasta înseamnă în primul rînd că este necesar ca Erhard să se impună în propriul său partid. El trebuie să dea promisiunilor făcute în ziua preluării guvernului un conţinut în sfîrşit limpede şi detaliat.

Poate fi oare vorba despre un alt conţinut decît acel conturat de Eugen Gerstenmayer, atunci cînd acesta a declarat la radio că, după părerea sa, o acţiune ca cea a permiselor de trecere, efectuată din motive umanitare, este permisă, şi în anumite împrejurări absolut necesară, chiar atunci cînd ea nu determină nici un progres în politica privind Germania? „Părerea mea este că acest lucru trebuie spus limpede şi răspicat, trebuie ştiut de poporul nostru", a declarat preşedintele Bundestagului. Acela care trebuie s-o spună şi s-o ştie este însă cancelarul federal. Numai în cazul cînd Erhard îşi va clarifica poziţia, va îndrăzni şi ministrul de externe să se angajeze mai puternic, iar ministrul pentru problemele intergermane îşi va aminti din nou de cuvintele raţionale exprimate la sfîrşitul anului 1963.

Raportul cu privire la experienţa realizată în urma înţelegerii din perioada sărbătorilor de iarnă, care urmează să fie prezentat acum cu destulă întîrziere, este un prim pas. Dacă el rămîne singurul, s-ar putea prezice cu certitudine că la Bonn va continua să dăinuie şi pe viitor nesiguranţa şi lipsa unei concepţii, iar politica R.F.G. în problema germană nu va depăşi faza cuvintelor frumoase. Pentru Erhard, problema va constitui un test al capacităţii sale de conducere. Brandt va avea însă şansa de a profita de pe urma omisiunilor guvernului federal.

Theo SOMMER

NEW YORK Herald Tribune

PREŞEDINTELE LA TELEVIZIUNE

PREŞEDINTELE nu are acum nici un motiv să-şi facă griji cînd se află în faţa aparatului de televiziune. În ultimul său interviu nu i-au lipsit nici o clipă cuvintele sau faptele, nu a avut probleme de gramatică şi sintaxă şi a sesizat cu rapiditate şi abilitate nu numai sensul întrebărilor ce i se puneau, dar şi felul în care marele public va interpreta răspunsurile sale. El s-a dovedit a fi un om politic abil, şi încă înainte de a încheia el reuşise să-şi asigure o parte foarte mare din terenul pe care se situează majoritatea covîrşitoare a alegătorilor.

Aceasta este cît se poate de valabil în ce priveşte afacerile interne. În acest domeniu el poate pune într-o poziţie extrem de dificilă pe oricare din republicanii moderaţi ca, de exemplu, Nixon, Rockefeller şi Scranton, în ce priveşte definirea unei probleme — cu excepţia pretenţiei lor că pot face toate lucrurile pe care Johnson spune că vrea să le facă şi că le pot face mai bine decît Johnson. Acest domeniu nu reprezintă un teren de atac prea favorabil împotriva unui preşedinte care dispune de toate elementele şi care are experienţa lui Johnson în conducerea guvernului Statelor Unite.

Aşa cum spunea recent senatorul Dirksen, dialogul trebuie dus pe terenul afacerilor externe. Preşedintele este foarte conştient de faptul că tocmai acest lucru vor încerca să-l facă adversarii săi, şi era un spectacol fascinant să-l urmăreşti cum căuta să-i împiedice de a o face.

Realitatea este că pe toate continentele se întîmplă tot felul de lucruri cu care Statele Unite nu sînt de loc de acord. Marele proiect vest-european, Alianţa pentru progres din emisfera noastră, îngrădirea Chinei, războiul din sud-estul Asiei, Ciprul, Zanzibarul, Gabonul şi cîte altele — în nici unul din aceste sectoare noi nu ne putem impune punctul de vedere sau, cum gîndesc spiritele juvenile, nu „cîştigăm".

De aceea, din punct de vedere teoretic, ar trebui să fie posibil de a transforma eşecul politicii noastre externe din atîtea sectoare într-o mare miză politică şi de a face vinovată de acest eşec administraţia Kennedy-Johnson. Din punct de vedere practic însă, pentru ca această tactică să aibă o eficienţă politică în campania prezidenţială, este nevoie de doi factori. Unul este ca masa populaţiei să fie încredinţată că Nixon, sau Scranton, sau Rockefeller ştiu cum să obţină victoria în întreaga lume pentru că ei sînt mult mai sclipitori sau mult mai cutezători decît Kennedy şi Johnson. Goldwater şi Rockefeller au încercat acest lucru în alegerile preliminare din New Hampshire, şi au fost complet înfrînţi de un om care este unul dintre prin-

cipalii administratori ai politicii Kennedy-Johnson în punctul cel mai nevralgic dintre toate punctele nevralgice.

Celălalt factor necesar pentru a face din politica externă o problemă majoră este ca o majoritate a alegătorilor americani să se afle într-o asemenea stare de spirit încît să considere că este preferabil să rişti un mare război pentru a „cîştiga", decît să te frămînţi într-una peste măsură atît timp cît interesele cu adevărat vitale ale Statelor Unite nu sînt în mod vădit în joc. Poporul american nu se află în această stare de spirit, după cum putem constata atunci cînd vedem că şi cel mai îndîrjit candidat evită să se pronunţe pentru un conflict militar într-un loc sau altul.

Preşedintele a atins miezul întregii probleme privind incapacitatea noastră de a ne face urmaţi — iar de multe ori măcar ascultaţi — în atîtea puncte de pe glob. Există, a spus el, „oameni care cred că tot ce avem de făcut este să apăsăm pe un buton şi să stabilim politica externă a tuturor. Dar noi nu mai trăim într-o asemenea lume. Ei sînt pe cale de a-şi stabili singuri politica lor externă, şi aşa şi trebuie să

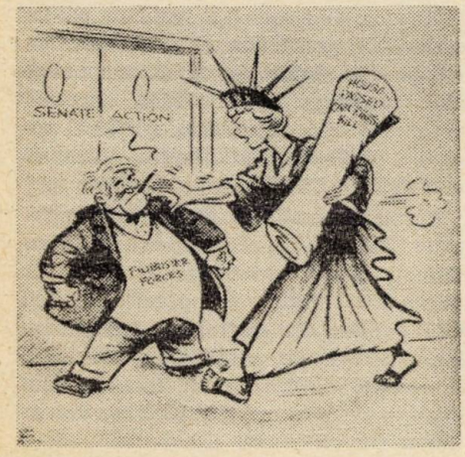

LEGEA DREPTURILOR CIVILE CĂTRE FILIBUSTERIST :
— Dă-te la o parte din calea mea !
(Din AFL-CIO NEWS)

fie. Iar noi trebuie să ne întîlnim şi să ne înţelegem cu ei, şi să căutăm să-i conducem, nu să-i silim".

Cred că de la cel de-al doilea război mondial încoace aceste cuvinte se numără printre cele mai importante rostite de un preşedinte american. Aceste cuvinte recunosc realitatea lucrurilor. Ele recunosc schimbarea profundă care s-a petrecut în raportul de forţe din lume de cînd a luat sfîrşit perioada imediat postbelică. Aceste cuvinte constituie cheia celor mai multe din fenomenele pe care mulţi le găsesc atît de bizare — de exemplu, politica generalului de Gaulle, evoluţia atitudinii Americii Latine faţă de ţara noastră, deziluziile noastre în sud-estul Asiei.

Părerea, chiar convingerea mea personală este că starea de spirit a poporului nostru îl determină să creadă în aceste cuvinte. Astfel, cu excepţia unor calamităţi pe care nimeni nu le poate prevedea, este improbabil ca tinerii teribilişti să învingă.

Walter LIPPMANN

The Japan Times
All the News Without Fear or Favor
TOKIO

CÎTEVA PROBLEME ALE COMERŢULUI

ÎN STATELE UNITE, Camera Reprezentanţilor a aprobat legea privind instituirea impozitului pentru egalizarea dobînzii, problemă care s-a aflat în centrul unei ample controverse în Japonia.

Se spune totuşi că această lege nu are un viitor sigur în Senat, unde preşedintele comitetului financiar, Harry F. Byrd, a declarat că nu au fost prevăzute nici un fel de audieri, din cauza legii cu privire la drepturile civile.

Cu toate acestea, efectul legislaţiei se face simţit încă înainte ca ea să aibă putere de lege. Fluxul capitalului american în Japonia a ajuns la un punct mort atunci cînd această idee a fost enunţată de fostul preşedinte John Kennedy.

Deoarece Japonia are nevoie de capital străin pentru a-şi rezolva actualul deficit al balanţei comerciale, multe persoane din Japonia, atît din interiorul cît şi dinafara cercurilor de afaceri, privesc foarte serios această problemă. Poate fi amintit faptul că ministrul de externe Masayoshi Ohira a traversat o dată Pacificul tocmai cu scopul de a obţine o revizuire a acestei probleme la Washington.

Dacă intrarea în vigoare a legii poate fi considerată o concluzie dinainte stabilită, amînarea ei nu poate decît să sporească neplăcerile Japoniei. Fluxul de capital s-a oprit deja şi situaţia rămîne neclară.

Ministrul de finanţe Kakuei Tanaka a declarat că Japonia speră să negocieze cu Statele Unite o serie de măsuri eficace dacă este vorba să se amîne intrarea în vigoare a legii propuse. Dl Tanaka a declarat că secretarul american pentru problemele financiare, Douglas Dillon, i-a spus în toamna trecută că dacă legea a fost aprobată de Camera Reprezentanţilor, ea va fi aprobată fără nici un amendament de către Senat.

Dl Tanaka a declarat de asemenea că aprobarea definitivă a legii va interveni probabil în vara aceasta, cu 6 luni mai tîrziu decît fusese prevăzută iniţial. „În orice caz, a spus el, Japonia va cere Statelor Unite să adopte anumite măsuri eficace".

Problema a constituit o importantă temă de discuţie în comitetul comun japono-american pentru problemele comerciale şi economice întrunit în ianuarie la Tokio. Membrii cabinetului S.U.A. au subliniat la această sesiune importanţa apărării dolarului şi au declarat că noua lege constituie un instrument în această direcţie. Ei au declarat că înţeleg poziţia Japoniei, dar au subliniat că o dezvoltare sănătoasă a economiei americane va fi şi în interesul Japoniei.

În principal, Japonia şi Statele Unite au interese comune, dar diferendele în privinţa unor probleme imediate ca de pildă legea cu privire la egalizarea dobînzii, cota de bumbac şi aşa-zisul control voluntar al exportului japonez cer anumite amendamente.

Dl Tanaka a declarat că dacă Japoniei îi va fi greu să obţină capital prin emiterea de acţiuni şi bonuri pe piaţa americană, ea va ridica bani de pe alte pieţe ale lumii.

Cu toate că s-a făcut un aranjament pentru emiterea de bonuri în Elveţia şi Germania occidentală, rămîne de văzut cît de departe poate ajunge Japonia în această direcţie.

De asemenea, în ce priveşte desfacerea mărfurilor, Japonia îşi îndreaptă privirile către Europa, dar trebuie remarcat faptul că există încă diferite forme de discriminare pe plan comercial împotriva Japoniei. Problema discriminatoriului articol 35 al Acordului general asupra tarifelor şi comerţului a fost în mare rezolvată în ce priveşte relaţiile Japoniei cu Europa occidentală, dar rămîn încă numeroase alte forme de restricţie şi ele stau în calea lărgirii comerţului.

În această privinţă, tratativele bilaterale cu Franţa trebuie salutate ca reprezentînd un pas constructiv într-o direcţie care este de dorit.

Progresele economice rapide obţinute în Japonia provoacă atît admiraţie cît şi nelinişte în străinătate. Se pare că unele state vest-europene se tem că Japonia ar putea inunda pieţele lor cu produse japoneze.

Trebuie să admitem că unii comercianţi japonezi au tendinţa de a lupta pentru pieţe printr-o concurenţă mutuală acerbă şi această practică este foarte regretabilă. Trebuie făcute mai multe eforturi în vederea exportării unor produse de calitate superioară.

Dar toate acestea nu justifică restricţiile comerciale care există în Europa occidentală împotriva Japoniei.

ST STOCKHOLMS-TIDNINGEN

RĂZBOI PIERDUT

TOŢI observatorii neamericani obiectivi sînt convinşi, de mai mulţi ani, că o victorie militară americană este la fel de exclusă ca şi o victorie politică pentru camarila din Saigon. Înfrîngerea este aşteptată şi este doar o chestiune de timp cînd se va produce.

Oricît de paradoxal ar putea suna acest lucru, americanii au repetat în detaliu toate greşelile militare şi politice

pe care le-au comis francezii înaintea lor şi pe care francezii înşişi le-au repetat în Algeria. Americanii au folosit atît o strategie greşită cît şi o tactică greşită împotriva forţelor de guerilă. Ca şi predecesorii lor, ei au subapreciat capacitatea militară a adversarilor. Dar forţa armatei de guerilă constă, înainte de toate, în faptul că ea are majoritatea populaţiei de partea sa, sau în orice caz nu o are împotriva sa. Şi acest fapt este decisiv.

Din punct de vedere politic, greşelile americanilor sînt la fel de rele ca cele ale francezilor. S-a luptat împotriva comunismului însă nu împotriva mizeriei din ţară. Pe lîngă aceasta, orice rezistenţă împotriva regimului de castă şi împotriva camarilei din Saigon a fost calificată drept comunism. Încet dar sigur soldaţii din guerilă s-au sudat cu populaţia din cea mai mare parte a ţării. Singurele excepţii le constituie, poate, Saigonul şi unele comunităţi mai mari. Acestea nu cîntăresc mult în raport cu masele de la ţară.

Războiul din Vietnamul de sud a dovedit încă o dată că nici o armată modernă nu poate învinge soldaţi din guerilă împotriva cărora populaţia nu opune o rezistenţă activă sau cel puţin pasivă. Într-o astfel de situaţie, nu ajută nici aviaţia, nici tancurile. Acest lucru este cunoscut generalului de Gaulle. Iar perspectivele de a cîştiga războiul sînt absolut nule dacă una din părţi, în cazul de faţă junta din Saigon şi forţele S.U.A., poate fi identificată drept o putere străină. Din păcate, acesta este cazul în Vietnamul de sud.

Războiul din Vietnam este pierdut pentru Occident. Dacă, în această situaţie critică, Casa Albă promite sprijin nelimitat conducătorilor din Saigon este de la sine înţeles că n-o face în credinţa că şansa războiului s-ar putea întoarce, ci pentru a preveni o prăbuşire politică.

Victor VINDE

LES NOUVELLES YOUGOSLAVES

BELGRAD

COMERŢ ŞI DEZVOLTARE

CONFERINŢA O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare va avea ca scop să analizeze relaţiile economice internaţionale şi să propună măsurile necesare pentru rezolvarea problemelor în suspensie, îndeosebi aceea a progresului ţărilor în curs de dezvoltare.

În iulie 1962, la insistenţa delegaţiilor ţărilor în curs de dezvoltare, Consiliul Economic şi Social al O.N.U. a luat hotărîrea de principiu privind convocarea unei Conferinţe a O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare. Această decizie a fost confirmată şi precizată în sesiunile din 1962 şi 1963 ale Adunării Generale a Naţiunilor Unite.

Reglementarea problemelor pe care le va trata conferinţa este în interesul comun al ţărilor dezvoltate ca şi al ţărilor insuficient dezvoltate : accelerarea progresului ţărilor în curs de dezvoltare echivalează cu depăşirea obstacolelor ce frînează cooperarea economică internaţională, întrucît intensificînd integrarea în viaţa mondială a ţărilor în curs de dezvoltare, ea va stabili în economia mondială raporturi noi, bazate pe egalitatea în drepturi. Soluţionarea problemelor dezvoltării este astăzi cu atît mai indispensabilă pentru comunitatea internaţională cu cît se vădeşte în mod permanent tendinţa spre accentuarea diferenţelor dintre nivelul venitului naţional al ţărilor în curs de dezvoltare şi cel al ţărilor industrializate, ceea ce determină noi dificultăţi în economia mondială şi noi conflicte internaţionale pe plan politic.

Tocmai pentru că accelerarea dezvoltării este în interesul general al comunităţii internaţionale, Iugoslavia consideră că la conferinţă aceste probleme trebuie să fie tratate pe planul cel mai larg, ţinînd seama de întreaga situaţie economică şi politică mondială. Iugoslavia speră să vadă conferinţa dezbătînd, de asemenea, problemele privitoare la comerţul ţărilor cu sisteme sociale diferite, ca şi perspectivele şi posibilităţile pe care le deschid — în ceea ce priveşte intensificarea dezvoltării — eforturile depuse în favoarea dezarmării şi îmbunătăţirii generale a climatului politic mondial.

Studierea ansamblului tuturor acestor probleme comerciale şi financiare ale lumii trebuie să ducă, după părerea Iugoslaviei, la fixarea de către conferinţă a liniilor directoare generale ale unei noi politici economice, comerciale şi financiare menite să contribuie la accelerarea progresului şi emanciparea economică a ţărilor în curs de dezvoltare. Este vorba deci de adoptarea unor noi principii de politică economică internaţională care să prevadă abolirea barierelor discriminatorii şi a celorlalte obstacole ce frînează comerţul şi finanţarea internaţională, contribuindu-se totodată la stabilirea unor raporturi de egalitate în economia mondială. Ca urmare, dezvoltarea accelerată trebuie să devină postulatul fundamental al politicii economice internaţionale.

După părerea Iugoslaviei, definirea liniilor directoare ale viitoarei colaborări economice internaţionale trebuie să servească drept platformă conferinţei pentru a se ajunge la măsuri economice şi financiare concrete. Aceasta înseamnă a spune că actuala conferinţă trebuie să aibă un caracter de acţionare şi promovare a noilor iniţiative economice internaţionale, tinzînd în primul rînd către următoarele obiective :

Lichidarea sau atenuarea hotărîtă a obstacolelor pe care ţările capitaliste industriale le pun în faţa exporturilor agrare şi de materii prime din ţările în curs de dezvoltare ;

Abolirea barierelor discriminatorii puse în faţa exporturilor de produse industriale ale ţărilor în curs de dezvoltare ; instituirea unui fond O.N.U. pentru finanţarea investiţiilor ;

Îmbunătăţirea mecanismului cooperării economice internaţionale în vederea asigurării punerii în practică a hotărîrilor conferinţei.

Dr. Janvid FLERE

Le Monde

PARIS

TEZELE AUTONOMISTE AU PROGRESAT ÎN ANTILE

DE LA CĂLĂTORIILE precedente ale generalului de Gaulle în Antile — noiembrie 1956 (cu titlu particular) şi mai 1960 — atmosfera politică în aceste departamente de peste mări s-a încărcat considerabil.

Tezele autonomiste, aproape inexistente în 1956 şi care în 1960 nu erau susţinute decît de partidul comunist din Martinica, sînt astăzi o realitate pentru ansamblul partidelor şi mişcărilor de stînga din Antile (partidele comuniste din Guadelupa şi Martinica, partidul progresist din Martinica, partidul socialist unificat, Confederaţia Generală a Muncii — C.G.T. — din Martinica etc.)

Procesul membrilor O.J.A.M. (Organizaţia tineretului anticolonialist din Martinica) care a avut loc la Paris în decembrie 1963 a dezvăluit opiniei publice din metropolă dezvoltarea unui curent de nemulţumire în sînul tineretului antilez. Acest tineret, ţinut departe de răspunderile politice, decepţionat de atitudinea de expectativă a partidelor de origine metropolitană — S.F.I.O., radical-socialiştii M.R.P. etc. — care s-au pronunţat pentru menţinerea statutului departamental — s-a raliat în parte tezelor comuniste. Verdictul, prin care trei dintre acuzaţi au fost condamnaţi la cîte 3 ani închisoare, unul la 2 ani şi unul la 18 luni (13 dintre ei fiind achitaţi), a contribuit la înăsprirea poziţiei acestui tineret.

De 3 ani încoace, importantele minorităţi antileze din metropolă au participat tot mai activ la lupta pentru autonomia insulelor lor. Denunţînd pe „departamentalişti", stimulînd pe autonomiştii rămaşi în Antile, ei s-au grupat în sînul diferitelor organizaţii, ca Mişcarea patriotică din Martinica (M.P.M.). În martie 1961, la Paris, se crease chiar un front antilo-guyanez ; el a fost însă dizolvat în acelaşi an, în iulie, printr-un decret al preşedintelui Republicii.

Succesul tezelor în favoarea unei modificări a statutului a reieşit limpede din rezultatele ultimelor alegeri can-

tonale, în ciuda presiunilor sau neregulilor care au fost semnalate cu prilejul acestui scrutin. Acesta din urmă a fost dominat de dezbaterea dintre autonomiști și „departamentaliști", primii obținînd 8 mandate, iar ultimii 10.

Guadelupa, unde problemele sociale sînt mai puțin acute decît în Martinica, cunoaște încă un calm politic relativ, care contrastează cu atmosfera tulbure din „insula soră".

Philippe DECRAENE

Die Presse

VIENA

CAMPANIE ELECTORALĂ CU DINAMITĂ

CAMPANIA pentru alegerile prezidențiale din Bolivia, care vor avea loc la 7 iunie, este în toi, fiind marcată de multe violențe deși, pînă în prezent, de-abia un singur partid „Mișcarea națională revoluționară" (M.N.R.), care guvernează din 1952, și-a desemnat candidații. Fapt este că în cartierul ministerial din La Paz se înregistrează aproape zilnic explozii de bombe.

Deși poliția nu a reușit să aresteze pînă acum nici un singur atentator, ea consideră că aceste atentate sînt săvîrșite de adepți ai vicepreședintelui Juan Lechin. Această presupunere este însă contrazisă de faptul că și împotriva locuinței lui Lechin s-a comis un atentat cu explozibile, care nu a provocat însă decît pagube neînsemnate. De curînd, Lechin a fost exclus din M.N.R., de Congresul național al acestui partid și, în prezent, se străduiește să înființeze un nou partid, pentru a-și putea pune candidatura la alegerile prezidențiale.

Un alt atentat a fost comis împotriva comandantului forțelor aeriene boliviene, generalul Rene Barrientos Ortuno, care a fost rănit atît de grav încît a trebuit să fie transportat cu avionul la spitalul militar american din Panama, pentru a fi operat. Președintele Victor Paz Estensoro a profitat de acest prilej pentru a impune candidatura lui Barrientos la funcția de vicepreședinte, deși aceasta fusese respinsă de Congresul național al M.N.R., care desemnase pe senatorul Fortun Sanjines. Acesta din urmă a fost silit, sub presiune, să renunțe la candidatură în favoarea lui Barrientos. Este drept că Barrientos se bucură de sprijinul uniunilor țărănești care, la congresul lor anual de la Cochabamba, l-au desemnat drept candidat al lor.

Nu se știe încă ce atitudine va adopta influentul senator Nuflo Chavez, care conduce, în cadrul M.N.R., „Frontul de eliberare națională" cu simpatii procubane. El are numeroși adepți, deoarece a propus în 1952 efectuarea reformei agrare și a intervenit energic pentru aplicarea ei în perioada 1956—1958 cînd a fost vicepreședinte al republicii.

În La Paz și-a mai făcut apariția și fostul președinte dr. Siles Suazi pentru „a salva patria", cum a declarat el, de „complotul comunisto-castrist". Dar cu asemenea afirmații, el nu poate cîștiga adepți, deoarece în perioada cînd a fost președinte, din 1956 pînă în 1960, „descoperirea" unor asemenea „comploturi" era la ordinea zilei și ele îi slujeau pentru a decreta starea de asediu. Probabil că și el dorește să-și creeze o fracțiune proprie în sînul M.N.R. pentru a participa, dacă nu la lupta directă pentru putere, cel puțin la distribuirea posturilor guvernamentale.

Ținînd seama de atmosfera care domnește în Bolivia, observatorii neutri se tem că eventuala realegere a președintelui Paz Estensoro, devenit tot mai nepopular, ar putea provoca ciocniri și mai violente între fracțiunile din M.N.R.

Jürgen von PRELLWITZ

După cinci ani de muncă, lucrătorii elvețieni și italieni dau semnalul de „Cale liberă" pe marele tunel-autostradă „Saint-Bernhard", care străbate Alpii.

Süddeutsche Zeitung

MÜNCHEN

MOLLET DOREȘTE SĂ-L ÎNLĂTURE PE DEFFERRE

GASTON DEFFERRE, caracterizat încă drept candidat socialist al Franței, se străduiește de cîteva săptămîni să se facă cunoscut și să împărtășească concepțiile sale opiniei publice franceze; el încearcă, de asemenea, să convingă partidele să-l recunoască drept singurul candidat opozițional împotriva lui de Gaulle, pentru a-l elibera astfel de angajamentul său față de partidul socialist.

Omul de rînd, indiferent dacă e interesat din punct de vedere politic sau nu, este mai mult sau mai puțin mulțumit de mișcarea provocată de Defferre în viața politică a Franței. De aici nu se poate deduce însă nicidecum că cetățeanul de rînd al Franței se va decide în favoarea lui Defferre. Cetățeanul francez adoptă o poziție de spectativă.

Adversarul cel mai fervent al lui Defferre nu este de Gaulle, care îl ignoră, ci propriul său prieten de partid, secretarul general al socialiștilor, Mollet, care ar dori să-l angajeze pe Defferre multă vreme înainte de alegeri față de partidul socialist și de tradiția acestuia, în timp ce Defferre depune cele mai mari eforturi pentru depășirea cadrului socialist. Acest lucru îi dă lui Mollet posibilitatea de a-l compromite pe Defferre ca trădător al cauzei socialiste.

Majoritatea celorlalte partide adoptă deocamdată o atitudine de spectativă, pentru a vedea în ce măsură Defferre va reuși să se elibereze de socialiști și să se ridice la nivelul unui candidat comun al opoziției. Comuniștii îi reproșează că nu dorește să negocieze cu ei asupra unui program. Socialiștii de stînga, care de altfel au pierdut mult din însemnătatea lor, nu știu bine ce poziție să adopte. O parte din radical-socialiști așteaptă oracolul fostului prim-ministru Mendes-France.

Republicanii populari și conservatorii, la rîndul lor, nu se grăbesc. Deocamdată, ei nu văd nici un motiv de a se angaja în favoarea unui candidat, atîta vreme cît nu știu sub ce auspicii vor avea loc următoarele alegeri prezidențiale și ce rol va juca de Gaulle.

Cum este evaluată persoana lui Gaston Defferre? Nimeni nu va contesta că Defferre este abil și șiret, dar neconvingător ca personalitate. El este un administrator capabil, un tactician încercat, dar nu are personalitatea unui președinte. La aceasta se adaugă imposibilitatea de a porni cu programe diferite la rezolvarea unor probleme politice și economice care au deseori un fond cît se poate de tehnic: Defferre este constrîns să preia sub o formă schimbată numeroase idei ale regimului gaullist. Astfel se naște ușor impresia că noul om este un gaullist deghizat.

Alfred FRISCH

„ce bine am fost plătit!“

Interviu cu Chombe

„Este adevărat, domnule Chombe, că ați furat bani din casa băncii katangheze ?“

Oricine ar fi revoltat dacă i s-ar pune o asemenea întrebare. Dar pentru Chombe ea nu a avut mai mult efect decît paharul de whisky din care se pregătea să soarbă.

— Mi s-a reproșat mult timp acest lucru, dar numai de cînd mă aflu în Europa. Atîta timp cît am fost la Elisabethville nimeni nu mi-a vorbit despre asta. În orice caz, țin să răspund acestor acuzări. Iată cum s-au petrecut în mod exact lucrurile în ce privește tezaurul băncii din Katanga. În primul rînd, nu am avut nimic de-a face cu această bancă. Ea era girată de un consiliu de administrație compus din europeni și africani, absolut, absolut independent. Ministrul meu de finanțe, dl Kibwe, primea în mod regulat un raport de control, asta este tot. Deci, la 27 decembrie 1962, trupele O.N.U. atacă prin surprindere Elisabethville. Orașul intră în panică. Toți membrii guvernului se apără, dispar. Eu rămîn singur, încercuit în palat.

La 28 decembrie, reușesc să fug. Le-am jucat o festă bună soldaților care mă supravegheau. Am ieșit într-o mică mașină și ei nu m-au recunoscut pentru că nu eram îmbrăcat ca un președinte, ci ca un om obișnuit. Ah, teribil i-am păcălit !... Pe scurt, în acea zi, doi reprezentanți ai consiliului monetar din Leopoldville au dizolvat banca din Katanga. Am dublura raportului lor, iar ei nu au reținut nimic contra mea.

Sînt un om cinstit

— Puteți să-mi explicați cum ați putut ajunge în posesia dublurii acestui raport ?

— Am ajuns în posesia lui și aceasta este o dovadă sigură a nevinovăției mele în această afacere.

— Deci nu sînteți un hoț.

— Nu, sînt un om cinstit.

— Da, da, dar s-a vorbit atîta despre relațiile dv cu Uniunea Minieră...

— Ah ! Uniunea Minieră, nu-mi vorbiți de Uniunea Minieră ! Mă aflu aici la Madrid de șase luni. Nici un singur reprezentant al Uniunii Miniere nu a venit să mă vadă. Nici măcar pentru a-mi spune bună ziua. Vă rog să mă credeți, Uniunea Minieră se înțelege acum foarte bine cu guvernul de la Leopoldville.

— Poate, dar în timpul secesiunii acești domni v-au sprijinit serios.

— Oh, spune Chombe, nu-i cunoașteți. Nu-i interesează decît propriul lor folos. Ei nu se preocupă cîtuși de puțin de politică. Sînt răi, foarte răi, mai răi decît noi toți. Înțelegeți, atîta timp cît eram încă în Katanga, cît le permiteam să obțină bani, au fost mulțumiți. Asta le era de ajuns. Nu se interesau cîtuși de puțin de politică. Și apoi, datorită devizelor, puteai să-ți procuri tot ce-ți doreai la Elisabethville, orice lux. Trebuie să recunoaștem, am făcut o treabă foarte bună.

—. Da, dar se bucura oare întreaga populație de aceste plăceri ?

— Bineînțeles. Venitul mediu pe cap de locuitor în Katanga a crescut într-un an de la 800 de franci la 30 000 de franci.

— Sînteți sigur de aceste cifre ?

— Absolut sigur.

Las această concluzie a unui fost șef de stat la aprecierea tuturor conducătorilor care se străduiesc din greu să sporească venitul lor național cu 2 sau 3 la sută pe an. Iată un domn care a realizat recordul unei sporiri cu 4 000 la sută pe an. Cel puțin așa declară el.

Am fost totdeauna împotriva secesiunii

— Iar acum ce doriți să faceți, d-le Chombe ? Vreți să redeveniți președintele Katangăi ?

— Dacă ambițiile mele s-ar limita la Katanga, aș fi putut să fiu ales președinte al Katangăi răsăritene. Am plasat în acest guvern oameni de-ai mei, le-am dat puterea, aș putea să-mi exercit aici propria mea putere. Dar nu, nu vreau asta. Acum mă interesează întregul Congo.

— Nu mai sînteți deci pentru secesiunea Katangăi ?

— Ah, dar nu am fost niciodată pentru așa ceva. Am fost întotdeauna împotriva secesiunii.

— Este interesant ceea ce-mi spuneți acum. Pentru că pînă în prezent se credea că Chombe a fost acela care a proclamat independența Katangăi.

— O, cîtuși de puțin. Am fost foarte rău înțeles. Katanga are nevoie de Congo pentru a se industrializa, dar aceasta nu înseamnă că experiența noastră a fost proastă. Noi am menținut ordinea, am îmbogățit țara. Dacă toate regiunile din Congo ar fi făcut ca noi, acum ar fi fost foarte bine.

— Vreți să spuneți că ați fi dorit ca fiecare regiune din Congo să se proclame independentă în 1960...

Dispuneți astăzi de mijloace suficiente pentru a întreține toate persoanele din jurul dv și pentru a acoperi cheltuielile enorme ale întreprinderii dv. Cum vi le procurați ?

— Se vorbește mereu despre asta, răspunde fostul președinte al Katangăi. Se spune : Chombe are bani ; și lumea se miră. Dar eu nu sînt ca toți ceilalți care au pornit de la nimic. Tatăl meu a fost bogat. Eu însumi am făcut multe afaceri și am cîștigat bani mulți. Fac parte din familia regală a tribului Lunda. Există aproape 3 milioane de membri ai tribului Lunda în Katanga, în Rhodesia de nord și în Angola. În ultima vreme, la alegerile care au avut loc în Rhodesia de nord, au vrut ca eu să mă prezint. Am refuzat. Nu vreau să se spună că Chombe își caută un loc. Dacă acest lucru m-ar fi interesat, aș fi putut să fiu ales conducător al populației Lunda. Unchiul meu a fost ales cu acest titlu sub numele de Mushidi II. Dar nu aceasta este calea pe care am vrut s-o urmez. Am studiat și vreau să ies din viața absolut tradițională. Am obținut o diplomă în domeniul contabilității.

Eu eram patronul

— Dar broșura pe care ați publicat-o este semnată dr. Moise Chombe. De unde vine acest titlu ?

— Da, am fost numit doctor honoris causa al universității din Elisabethville.

— Tatăl dv a studiat și el ?

— Tatăl meu a fost primul om învățat din Congo. Este primul negru care s-a dus în Belgia pe propria cheltuială. A avut o societate de transporturi, un mare hotel etc. Nu exista nici un singur congolez care putea să semneze un cec. Tatăl meu a putut s-o facă.

— Dv ați participat la afacerile tatălui dv ?

— Da, la început, timp de mai mulți ani am lucrat cu tata. Eu am fost directorul casei noastre...

— Al cărei case ?

— Al societății tatălui meu, care există și acum. Eu am fost patronul societății. Ea există încă, puteți să vă duceți s-o vedeți.

— Și participați încă la aceste afaceri ?

— Acum nu fac decît politică, nu pot să le girez direct. Există și proprietățile noastre : 400 de vaci, 300 ha de pămînt. În 1950, tatăl meu a murit. Am continuat să administrez afacerile împreună cu frații mei. Dar trei ani după aceea belgienii ne-au ruinat. Nu mai aveam nici un franc. Nici măcar cu ce să luăm un autobuz.

— Povestiți-ne puțin cum ați fost ruinat.

— Era după sfîrșitul războiului din Coreea. Vă amintiți că a fost un crah teribil în ce privește materiile prime. Prețurile tuturor produselor au scăzut. Eu, în timpul războiului, am speculat mult. Am cîștigat milioane și milioane, iar apoi cînd prețurile mărfurilor au scăzut, am pierdut totul.

Mi-au luat toate bunurile. L-au montat pe socrul meu împotriva mea. Dar în campania următoare m-am răzbunat. Negrii știau că belgienii montaseră împotriva mea o cursă și au vrut să mă ajute. Ei nu au vrut să-și vîndă arahidele negustorilor străini. Au vrut să-i vîndă totul lui Chombe și atunci exportatorii au fost nevoiți să recurgă la mine. Mi-au avansat o sută de mii de franci, apoi un milion și eu am cumpărat cu acești bani marfa. De fiecare dată îmi aveam partea mea de 25 sau 30 la sută. Indigenii au continuat să aibă încredere în mine și într-un singur sezon am cîștigat milioane. Mi-am cumpărat o frumoasă mașină nouă. Am economisit multe milioane. Aveam în interiorul țării o sută de magazine.

— Este adevărat că ați fost închis în urma unor afaceri dubioase ?

— Aceasta este încă o lovitură a belgienilor. Ei m-au ținut șase luni în închisoare sub pretext că aveam anumite datorii. Dar cînd am ieșit de acolo am mai cîștigat mulți bani.

— Tot cu arahidele ?

— A, nu. Am găsit un sistem și mai bun. Mi-am transferat toți banii pe care îi aveam în Europa și am deschis o întreprindere comercială de praf de pușcă, care servea armelor indigenilor.

— Se cîștigă mult cu asta ?

— Formidabil. Se obține 300 la sută. Pentru o ladă de praf de pușcă cîștigam 200 000 de franci belgieni. Nu s-ar crede. Ai o mică dugheană, și toată lumea presupune că ești sărac. Tot ce cîștigam transferam imediat în Europa. Ce vreți, comerțul e meseria mea.

Mai mult decît Fulbert Youlou

— Atunci de ce nu vă mulțumiți să faceți comerț ? De ce țineți așa de mult la politică ?

— Văd că Congoul este într-o stare nenorocită și asta mă face să sufăr. Dar, dacă aș fi vrut, aș fi fost miliardar. Cunosc toate procedeele de fraudă. Știu cum poți corupe pe miniștri pentru a face afaceri.

— După părerea dv politica este mai puțin rentabilă decît afacerile ?

— A, am fost bine plătit cînd am fost șef de stat. Primeam 232 000 de franci belgieni pe lună. Desigur, trebuia să se scadă impozitele, pe care le plăteam regulat. Dar trebuie să mai spun un lucru : casa mea era în întregime întreținută de stat și nu aveam nici un fel de cheltuială. Într-adevăr, consider că am fost un șef de stat foarte bine plătit. Prietenul meu, Fulbert Youlou, nu cîștiga atît.

— Dar aveați și alte venituri ?

— O, bineînțeles, aveam veniturile mele imobiliare, pe care le am și acum. Uite, ultima fișă pe care mi-a trimis-o unul din agenții mei din Elisabethville. Numai pentru luna decembrie mi-a trimis el singur 543 000 de franci belgieni. Nu e rău. Am și mulți alți agenți care strîng banii cîștigați de mine acolo.

Dar, la urma urmei, afacerile mi-ar fi putut aduce mult mai mult. În tot timpul pe care l-am pierdut ca președinte al Katangăi, aș fi putut obține mulți bani. Aș fi putut să fac trafic cu diamante.

— Este totuși greu să faci trafic.

— Gîndiți-vă, în situația de atunci aș fi putut să fac rost de un permis de prospectare. Știți, cunosc bine trucurile. Am făcut comerț. Știu cum se imprimă facturi false, pentru a le da miniștrilor de finanțe. Aș fi turnat zahăr în gura micului președinte katanghez care ar fi fost în locul meu și aș fi obținut totul de la el.

— Ce vreți să spuneți cu asta ? Ce înseamnă exact a turna zahăr în gura unui șef de stat ?

— Dar este foarte simplu. I-aș fi deschis un cont bancar la Bruxelles sau la Geneva. Aș fi depus o anumită sumă și apoi aș fi pus pe biroul său carnetul prin care îi dovedeam că depusesem pentru el bani în exterior și aș fi putut obține orice de la el. Cînd mă gîndesc la toți banii pe care aș fi putut să-i cîștig, amețesc. Aș fi putut obține mie la sută ! Oh ! Aș fi putut să am totul pentru mine singur, ai, ai, ai !

Chombe se înfierbîntă imaginîndu-și acest paradis al corupției. Bate cu degetele în masă atît de tare, încît un lacheu deschide ușa, crezînd că stăpînul îl cheamă. Nu, nu era nimic, Chombe visa cu voce tare în fața unui ziarist.

Kamal JAWAD

(Din JEUNE AFRIQUE)

KOGĂLNICEANU

diplomat

CUM dovedește legământul din Brașov al revoluționarilor moldoveni exilați, unirea Moldovei și Țării Românești într-un stat *independent* constituia una din principalele ținte ale revoluției din 1848. După formarea statului național, cucerirea independenței României a devenit obiectivul principal al luptei poporului român. Dezvoltarea industriei și progresul social erau împiedicate prin starea de vasalitate față de Imperiul otoman. Statutul internațional, fixat țării noastre prin Convenția de la Paris din 1858, îi interzicea în mod practic de a duce o politică de protejare vamală a industriei proprii și permitea armatelor otomane să intervină, cu consimțământul puterilor garante, pentru a potoli eventualele „tulburări".

În iulie 1875, Chestiunea Orientală, cum i se spunea în cercurile diplomatice crizei care zguduia Imperiul otoman, s-a redeschis prin răscoala țăranilor din Herțegovina și Bosnia, cele două provincii din nord-vestul Peninsulei Balcanice. Răsculații erau ajutați de luptătorii din Serbia și Muntenegru, state autonome, vasale însă Porții, de revoluționarii democrați garibaldieni, precum și de slavii din provinciile sudestice ale Austro-Ungariei.

În aprilie 1876 s-au răsculat și bulgarii, organizați de un comitet revoluționar ce-și avea sediul la Giurgiu, în România. Răscoala bulgarilor era sprijinită de Rusia țaristă, care voia să înlăture stăpînirea otomană din Europa, pentru a-și întinde ea influența în Balcani. Totodată, țarul căuta ca, printr-un război victorios contra Porții, să-și întărească poziția internă, zdruncinată de mișcarea democrat-revoluționară.

Criza Imperiului otoman se agrava prin apariția mișcării junilor turci, naționaliști burghezi, care urmăreau reorganizarea Imperiului otoman pe baze burghezo-liberale, în speranța deșartă că astfel se putea menține integritatea lui.

Redeschiderea Chestiunii Orientale, în declanșarea căreia Austro-Ungaria și Rusia aveau un rol important, impunea României să-și concentreze forțele pentru a-și apăra existența, în cazul unui conflict ce putea izbucni între cele trei mari puteri vecine — Rusia, Austro-Ungaria și Turcia — și pentru a-și cuceri independența și suveranitatea. Guvernul conservator, condus de Lascăr Catargiu, urît de mase și incapabil de a găsi calea cea mai potrivită pentru apărarea intereselor țării, a fost silit să demisioneze, fiind înlocuit de un guvern de coaliție al grupărilor liberale, condus de Em. Costache Epureanu, în care M. Kogălniceanu era ministru al afacerilor externe.

Vechi luptător pentru înfăptuirea unității naționale, autorul principal al legii rurale din 1864, avînd o bogată experiență politică și o cuprinzătoare cultură, în special istorică, M. Kogălniceanu a depus o stăruitoare activitate diplomatică pentru obținerea independenței României, desfășurată timp de trei luni, cît a condus politica externă a țării în anul 1876.

Situația internațională nedefinită din primăvara anului 1876 a determinat noul guvern, din care M. Kogălniceanu făcea parte, să declare la 28 aprilie în programul prezentat Adunării deputaților că politica sa va respecta tratatele care fixau situația României și îi garantau neutralitatea. Însuși M. Kogălniceanu ținea a doua zi să atragă atenția agenților diplomatici români din străinătate, să dea asigurări că a socotit totdeauna respectul tratatelor „ca fiind temeiul de căpetenie al legăturilor noastre internaționale".

Politica de neutralitate, pe care M. Kogălniceanu se angaja s-o promoveze, era însă pusă la grea încercare de adîncirea crizei Imperiului otoman, cu atît mai mult cu cît titularul Ministerului de Externe era convins că numai destrămarea dominației otomane în Balcani putea crea condițiile cele mai favorabile pentru proclamarea independenței patriei noastre.

Deși răscoala bulgarilor fusese înfrîntă, revoluționarii bulgari din România voiau s-o reaprindă, ceea ce neliniștea autoritățile otomane. La 14 mai 1876, M. Kogălniceanu cerea agentului diplomatic român din Constantinopol să asigure guvernul otoman că nu ar fi existat în țară „nici urmă de cete bulgare" și să-i ceară să recunoască în schimb „denumirea de România", pe care Poarta n-o acceptase încă. În condițiile diplomatice ale epocii acțiunea lui M. Kogălniceanu urmărea obținerea independenței României pe cale pașnică, folosind pentru aceasta orice împrejurări și dovedind o reală iscusință de om politic. Fără ca guvernul român să fi luat vreo măsură să-l oprească, democratul revoluționar bulgar Hristo Botev trece Dunărea peste puțin timp în fruntea unui grup de voluntari înarmați, cu scopul de a provoca în Balcanii apuseni o nouă răscoală a bulgarilor. Ei au fost însă zdrobiți datorită superiorității forțelor armate trimise contra lor.

Între timp, la 18 mai, junii turci au detronat și ucis pe sultanul Abdul Aziz, cu scopul de a pune mîna pe putere și de a reorganiza imperiul, amenințat de prăbușire. Zguduit dinăuntru și amenințat dinafară, Imperiul otoman părea pe punctul de a se prăbuși.

Încurajate de această eventualitate, Serbia și Muntenegru, care voiau să-și împartă Herțegovina și Bosnia, știindu-se sprijinite de Rusia, se pregăteau să atace Imperiul otoman. Pentru a-și mări forțele armate, guvernul sîrb căuta să organizeze pe numeroșii bulgari refugiați în România din cauza terorii exercitate de turci, cerînd în acest scop consimțământul guvernului român. M. Kogălniceanu nu considera că se creaseră condițiile internaționale care ar fi permis un atac comun româno-sîrbo-muntenegrean contra Porții. În așteptarea momentului favorabil, el sfătuia guvernul român să adopte neutralitatea, pe care și Giers, adjunctul cancelarului Rusiei, Gorceakov, o găsea potrivită cu împrejurările. Giers exprima chiar părerea că politica de neintervenție a României în sudul Dunării constituia „un sprijin moral pentru populațiile creștine ale Turciei". Căutînd să păstreze neutralitatea, M. Kogălniceanu comunica guvernului sîrb la 14 iunie că nu se poate îngădui formarea de cete de voluntari pe teritoriul României, nici nu se poate permite tranzitul armelor din Rusia în Serbia. El adăuga însă că guvernul român nu refuza „trecerea pentru o mie de indivizi care se duc în Serbia din Rusia în grupuri mici"... Mai departe, el continua: „deși cunoaștem acțiunea comitetelor (bulgare) la noi, nu le-am pus nici o piedică cu privire la înrolă-

rile pe care le fac aceste comitete şi la măsurile financiare pe care le iau pentru a ajuta nevoile Serbiei"... În privinţa transporturilor de arme şi tunuri din Rusia în Serbia, el preciza peste două zile că ele, neputîndu-se face decît pe căile ferate, iar acestea fiind administrate de companii austriece (şi germane), „lucrul s-ar afla îndată". Încheind această notă, el afirma că aşteaptă precizarea situaţiei internaţionale.

În aşteptarea „precizării" situaţiei externe, prin care înţelegea clarificarea poziţiei marilor puteri, în special a Rusiei ţariste şi imperiului habsburgic, M. Kogălniceanu a început o acţiune diplomatică prin care încerca să obţină, pe calea tratativelor, independenţa ţării. La 16/28 iunie, el a trimis agenţilor diplomatici romîni de pe lîngă guvernele otoman, francez, rus, german, austro-ungar şi italian — la Londra un agent diplomatic romîn nu fusese încă acceptat — o notă cuprinzătoare, însoţită de un memoriu datat 15 iunie 1876, ce trebuia să fie adusă la cunoştinţa Porţii şi a puterilor garante. În notă se cerea „în scopul de a preîntîmpina urmări supărătoare pentru ambele ţări" soluţionarea imediată a următoarelor şapte „chestiuni" explicate pe larg în memoriul anexat: 1) Să se recunoască individualitatea statului romîn şi a denumirii sale istorice, adică a numelui de Romînia. 2) Reprezentantul Romîniei să fie admis în corpul diplomatic. 3) Situaţia supuşilor romîni aşezaţi în Imperiul otoman să fie aceeaşi cu situaţia celorlalţi supuşi străini şi să se recunoască dreptul de judecată a agenţilor Romîniei asupra conaţionalilor lor. 4) Să se recunoască inviolabilitatea teritoriului romîn şi să se delimiteze insulele Dunării. 5) Să se încheie între Romînia şi Imperiul otoman convenţii comerciale, de extrădare a răufăcătorilor, precum şi convenţii poştale şi telegrafice. 6) Să se recunoască paşaportul romîn şi consulii turci să se abţină de a se amesteca în afacerile privind pe romînii din străinătate. 7) Să se fixeze graniţa între Romînia şi Imperiul otoman la gurile Dunării, luîndu-se ca bază calea navigabilă a braţului principal al fluviului.

M. Kogălniceanu atrăgea atenţia că, dacă Poarta n-ar accepta propunerile făcute, caracterul relaţiilor Romîniei cu Imperiul otoman s-ar schimba „cu desăvîrşire" şi romînii ar fi „siliţi" la o altă atitudine decît aceea pe care au adoptat-o pînă atunci. Era exprimată în felul acesta atitudinea hotărîtă a Romîniei de a-şi obţine independenţa.

Nota diplomatică împreună cu memoriul anexat a fost adusă la cunoştinţa guvernelor celor şapte puteri semnatare ale convenţiei de la Paris din 1858, care fixa statutul internaţional al Romîniei. Curînd apoi, memoriul a fost publicat, printr-o „indiscreţie", în revista franceză *Mémorial diplomatique*, pentru ca opinia publică europeană să cunoască revendicările Romîniei.

Acceptarea de către Poartă a oricăreia din primele şase „chestiuni" — şi cu atît mai mult a tuturor împreună — ar fi dus la recunoaşterea *de facto* a independenţei Romîniei. Poarta s-a eschivat să dea un răspuns precis, motivînd că era „ocupată cu lucruri mai de seamă" — prin care înţelegea războiul cu Serbia şi Muntenegru. În Anglia, nota lui M. Kogălniceanu a produs o impresie defavorabilă. Romînia era prezentată „ca fiind minată de o ambiţie bolnăvicioasă şi nutrind în taină proiecte fie împotriva Turciei, fie împotriva Austro-Ungariei". Guvernul francez considera cererile romîneşti „primejdioase şi supărătoare". Italia îndemna pe romîni la prudenţă.

Ministrul de externe al Austro-Ungariei, contele Andrássy, era pentru amînarea revendicărilor Romîniei, dar promitea că va sprijini delimitarea gurilor Dunării în favoarea Romîniei. Guvernul german îndemna insistent Romînia să nu-şi părăsească atitudinea „corectă" de pînă atunci. Guvernul rus aprecia că demersul romîn era nepotrivit pentru moment „din pricina evenimentelor ce au loc în Orient", adică din cauza războiului Serbiei şi Muntenegrului contra Porţii, a cărui soartă prezenta mai mult interes pentru Rusia. La 27 iulie, girantul agenţiei romîne la Petersburg raporta că guvernul ţarului găsea „cererile şi păsurile noastre în general legitime, dar că momentul nu este oportun de a le prezenta şi că Rusia nu ne-ar putea sprijini deocamdată".

Între timp, Chestiunea Orientală se complicase prin războiul Serbiei şi Muntenegrului contra Porţii şi prin acordul de la Reichstadt din 26 iunie/8 iulie dintre Rusia şi Austro-Ungaria, despre care guvernul romîn ştia numai că nu se va permite Serbiei să ia Bosnia şi Herţegovina. Cu toate acestea, neprimind din partea Porţii satisfacerea revendicărilor formulate şi nici sprijinul cerut puterilor garante, M. Kogălniceanu a alcătuit un nou memoriu pe care l-a trimis la 20 iulie agenţilor romîni de pe lîngă guvernele puterilor garante, spre a-l aduce la cunoştinţa acestora. În noul memoriu se insista asupra masacrelor la care se deda armata otomană în Balcani şi se ameninţa, deşi indirect, cu războiul contra Porţii. Evident, acest memoriu era menit să întărească efectul notei din 16 iunie şi să forţeze puterile garante s-o ia în consideraţie. În acest sens se pronunţa deschis M. Kogălniceanu, în nota sa din 24 iulie — cînd nu mai era decît momentan la Ministerul Afacerilor Externe, întrucît demisionase în ajun. Nota aceasta — trimisă aceloraşi agenţi — le cerea să convingă guvernele puterilor garante să întreprindă o acţiune comună „în vederea unei soluţionări repezi a chestiunilor ce ne interesează şi care fac obiectul memoriului".

Guvernul de coaliţie al grupărilor liberale, din care făcea parte M. Kogălniceanu, fusese pus în situaţia de a demisiona pentru că primul ministru, Em. Costache Epureanu, se solidarizase cu foştii miniştri conservatori, daţi în judecată printr-un vot al Adunării deputaţilor. În noul guvern, dominat de liberali-radicali, ministru al afacerilor externe era N. Ionescu, conducătorul fracţiunii liberale şi independente, partizan al unei politici de neutralitate. La 29 iulie, spre a se preîntîmpina urmările defavorabile ce le-ar fi putut avea pentru această politică, orientarea fermă a lui M. Kogălniceanu, în notele şi memoriile sale, dar mai ales în nota din 24 iulie, fostul prim-ministru a fost silit să dea o declaraţie în care, desolidarizîndu-se de M. Kogălniceanu, arăta că n-a avut „nici direct, nici indirect cea mai mică cunoştinţă despre redactarea acelei note circulare".

Eforturile diplomatice depuse de M. Kogălniceanu în cele trei luni cît a fost ministru al afacerilor externe în 1876 dovediseră că independenţa ţării nu putea fi obţinută prin tratative cu Poarta, nici chiar prin presiuni asupra acesteia, şi că puterile garante nu voiau să sprijine revendicările Romîniei în vederea obţinerii independenţei. „Precizarea" situaţiei internaţionale, pe care o aşteptă M. Kogălniceanu, nu se făcuse încă, din care cauză Romînia nu se putea aventura într-un război de la care o sfătuiau să se abţină puterile garante. Acţiunea diplomatică a lui Mihail Kogălniceanu avu însă un evident rezultat pozitiv: ea arătă cu insistenţă şi deschis voinţa Romîniei de a-şi cuceri independenţa. Peste un an, în 1877, poporul romîn avea să-şi împlinească voinţa şi să-şi proclame neatîrnarea de Imperiul otoman.

prof. Vasile MACIU

membru corespondent
al Academiei R.P.R.

PRESA ACUM 50 DE ANI

Societatea engleză concesionară a drumului de fier Smirna-Aidin a încheiat un acord cu o societate italiană în vederea construirii căilor ferate din vilaetul Adalia. Guvernul italian recunoaşte guvernului britanic libertatea comerţului în ţinuturile ce vor cădea sub influenţa sa. Comentînd acordul, ziarul „Giornale d'Italia" scrie că Italia va avea astfel posibilitatea să ia parte la rezolvarea chestiunilor de ordin internaţional care se referă la Asia Mică, intrînd într-un cîmp de activitate de la care fusese îndepărtată pînă acum.

Trupele franceze au înăbuşit răscoala kabililor din Sukela da (Maroc). După cum s-a aflat la Tanger, în lupte au căzut şi mulţi francezi.

Un nou tip de dirijabil, Zeppelin VIII, a bătut recordul de înălţime la Friedrichshaffen, atingînd 3065 m.

Greve ale minerilor: în Yorkshire (Anglia) au încetat lucrul 60 000 muncitori iar în Ohio (S.U.A.) au refuzat să mai muncească 50 000 de oameni. Grevele au fost declarate în sprijinul revendicărilor economice ale muncitorilor.

Se programează primul meci de fotbal între Romînia şi Turcia. Pentru formarea echipei reprezentative, au fost selecţionate două formaţii care se antrenează pe terenul Colentina, unde sînt invitaţi toţi cei interesaţi în jocul de fotbal.

O mare catastrofă navală. Naufragiul unei flotile de vînători de morse lîngă insula Terra Nova a dus la pieirea a 3 000 de oameni.

În Senatul american se anunţă că prima traversare a noului canal Panama va fi făcută de un mic vas, condus de ingineri francezi.

PROFIL

AHMED BEN BELLA

Unul dintre cei mai tineri șefi de stat din zilele noastre (45 de ani), președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare, s-a definit ca militant politic pe măsură ce s-a dezvoltat mișcarea algeriană pentru independență.

Născut în decembrie 1919, la Marnia, în apropiere de Oran, ca fiu al unui modest comerciant, Ahmed Ben Bella n-a avut contact în adolescență cu niciun curent sau mișcare politică. În timpul celui de-al doilea război mondial luptă în rîndurile armatei franceze unde, în ciuda obstacolelor care barau afirmarea celor originari din colonii, este remarcat de șefii săi ca avînd calități excepționale. Ca atare este de patru ori citat prin ordin de zi, i se conferă o medalie și este avansat pînă la gradul de adjutant în formațiile Tabors.

După război, Ben Bella (ales în 1946 în consiliul municipal din Marnia) intră din plin în virtejul mișcării de eliberare națională care răscolește Africa. Poliția începe să-l urmărească îndeaproape ca „membru al organizației secrete a Partidului popular algerian", întemeiat în 1948. În mai 1950 — prima întemnițare la Alger. După episodul răsunător al atacului împotriva poștei centrale din Oran este din nou arestat și închis, de astă dată la Blida. Evadează la 16 martie 1952, înainte de încheierea procesului. Pedeapsa cerută inițial — 7 ani temniță — devine condamnare la moarte, în contumacie. Drumul evadatului este complicat : prin Franța, la Cairo, unde se stabilește împreună cu alți miniștri ai guvernului provizoriu în exil.

Peste doi ani, „Comitetul celor 9" care a hotărît, la 10 iulie 1954, ca insurecția algeriană să înceapă la 1 noiembrie, ora 0, număra printre membrii săi și pe Ben Bella.

Urmează o serie de călătorii în Maroc și Tunisia. Colonelii francezi din Algeria profită de cea de la 22 octombrie 1956 pentru a-i captura pe Ben Bella și pe ceilalți miniștri împreună cu care decolase de pe aeroportul din Rabat cu destinația Tunis. Avionul lor este silit să aterizeze la Alger și de aici prizonierii sînt duși într-o închisoare din Paris. În august 1957, se află însă, că Ben Bella a fost ales, în absență, membru de onoare al Comitetului coordonator și executiv al Frontului eliberării naționale (F.L.N.). Urmează, în 1958, alegerea sa ca vicepreședinte al guvernului provizoriu al Republicii Algeriene (G.P.R.A.). În martie 1959 se hotărăște transferarea celor cinci miniștri algerieni din închisoarea pariziană în Insula Aix.

Se pare că aici, emisari guvernamentali francezi au adus la cunoștința miniștrilor întemnițați punctele principale ale discursului prin care generalul de Gaulle confirmase, la 16 septembrie 1959, începutul oficial al sfîrșitului „Algeriei franceze". Ulterior, ziariștii au aflat cuvintele de răspuns ale lui Ben Bella către ministrul mesager : «Dacă de Gaulle merge pînă la capătul ideilor sale, atunci va fi pace în Algeria»

În 1961, în fața refuzului autorităților franceze de a-i elibera pe miniștrii algerieni, Ben Bella declară greva foamei. Transferat la Fresnes, el nu va fi însă eliberat decît la 19 martie 1962 după laborioasele tratative franco-algeriene care au dus la acordurile de la Evian.

Dreptul Algeriei la independență odată recunoscut, la Alger se instalează primul Consiliu republican, în frunte cu Ahmed Ben Bella. Ziariștii îl asaltează cu întrebări și se întrec în a-i lua interviuri, care sînt publicate cu titluri de senzație : vorbea un militant care aproape șapte ani fusese silit să tacă. Vorbea despre prezentul și despre viitorul imediat al Algeriei într-un mod care-i impresiona pe interlocutorii săi. Ziaristul K. S. Karol scria despre proaspătul președinte de consiliu Ben Bella : «Prima impresie pe care ți-o dă este aceea a unui om mai degrabă moderat, care-și cîntărește cuvintele, dar care se relevă pe parcursul dialogului ca un lider politic foarte sigur de el, de dreptatea cauzei sale».

A urmat primul an de existență independentă a Algeriei cu complexele și uneori dificilele ei probleme economice, sociale, politice. Vorbind despre revoluția algeriană, Ben Bella arată că ea trebuie să se bazeze pe o vastă participare a maselor și să procedeze înainte de toate la o veritabilă reformă agrară.

Anul 1964, al doilea an al independenței algeriene, este considerat de guvernul algerian ca hotărîtor în ce privește agricultura și îndeosebi reforma agrară. Ceea ce nu înseamnă că vor fi neglijate problemele industrializării, ale valorificării zăcămintelor de petrol, ale aprovizionării populației sau ale învățămîntului. Este anul Congresului F.L.N. despre care Ben Bella a spus recent, în interviul acordat Lumii (nr. 8/1964) că va trebui «să permită apropierea forțelor revoluționare vii și să readucă spre partid acele elemente sincere și autentic atașate acțiunii revoluționare».

G. D.

Fișier

Asociația internațională a juriștilor democrați (A.I.J.D.)

La 31 martie se deschide la Praga cel de al VIII-lea Congres al Asociației internaționale a juriștilor democrați.

Înființată la Paris în octombrie 1946 în urma conferinței internaționale a juriștilor participanți la lupta împotriva agresorilor fasciști, A.I.J.D. urmărește să asigure contactul dintre juriști și organizațiile științifice și profesionale de specialitate. Ea trebuie să contribuie la progresul științei juridice prin studierea și compararea dreptului diferitelor state, la întărirea legalității internaționale, la studierea dreptului internațional cutumiar.

Deviza asociației este : „dreptul în slujba păcii".

Statutul adoptat la cel de al II-lea Congres de la Bruxelles, din 1947, fixa asociației următoarele scopuri : să participe activ la menținerea păcii, să lupte pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, să apere dreptul la independență al tuturor popoarelor, să contribuie la studierea și aplicarea principiilor democratice în relațiile internaționale.

Țelurile și acțiunile A.I.J.D. coincid principiilor înscrise în Carta O.N.U.

Organul suprem al Asociației internaționale a juriștilor este Congresul. El este format din reprezentanții asociațiilor naționale ale juriștilor. Congresul este convocat cel puțin o dată la trei ani. Pînă în prezent au avut loc următoarele congrese : în 1946 la Paris, în 1947 la Bruxelles, în 1948 la Praga, în 1949 la Roma, în 1951 la Berlin, în 1956 la Bruxelles și în 1960 la Sofia.

Congresul alege **Consiliul** A.I.J.D., care își desfășoară activitatea între sesiuni. Activitatea curentă este efectuată de **Biroul** asociației, alcătuit dintr-un președinte, președinți executivi, vicepreședinți, secretarul general și casierul.

Președinte de onoare al A.I.J.D. este cunoscutul jurist englez D. Pritt.

Din Asociația internațională a juriștilor democrați fac parte juriști din peste 40 de state. Juriștii din R. P. Română sînt constituiți în Asociația Juriștilor din R.P.R., care este afiliată la A.I.J.D.

Organul de presă al A.I.J.D. este „Revista de drept contemporan", care apare în limbile franceză și engleză.

În afară de Asociația internațională a juriștilor democrați, există și Asociația internațională a științelor juridice (A.I.S.J.), înființată în 1950 sub auspiciile U.N.E.S.C.O. Ea are drept scop promovarea ideilor progresului social și a coexistenței pașnice. Asociația română a științelor juridice este afiliată la A.I.S.J. în calitate de comitet național. De asemenea, există și o Asociație de drept internațional, care a fost înființată în 1873 la Bruxelles, sub denumirea de Asociația pentru reforma și codificarea dreptului națiunilor.

I. C.

Breviar

18 MARTIE

La Belgrad, o delegație a O.N.T.-Carpați, condusă de directorul general Gh. Teodorescu, a avut convorbiri cu o delegație iugoslavă condusă de Milka Kufrin, președinta Comitetului federal de turism din Iugoslavia, în urma cărora s-a încheiat un protocol privind colaborarea în domeniul turismului.

19 MARTIE

O delegație a R.P. Române a participat la lucrările celui de-al III-lea Congres al Frontului Popular Patriotic din R.P. Ungară. Delegația a fost condusă de Gheorghe Stoica, membru al C.C. al P.M.R., șeful Direcției pentru problemele organelor locale ale administrației de stat din Consiliul de Miniștri.

20 MARTIE

La Geneva, a 17-a adunare mondială a sănătății a adoptat două proiecte de rezoluție — cu privire la eradicarea paludismului în lume și cu privire la dezarmare și sănătate — printre coautorii cărora se numără și R.P. Română.

Președintele Austriei, dr. Adolf Scharf, l-a primit pe Mihai Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei din R.P. Română.

21 MARTIE

S-a semnat la Praga protocolul între guvernul R.P. Române și guvernul R.S. Cehoslovace, privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1964.

22 MARTIE

În Cuba, la Pinar Del Rio, a avut loc vernisajul expoziției de gravură românească.

23 MARTIE

La Geneva s-a deschis Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare. Delegația R.P. Române la conferință este condusă de Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Victor Ionescu, ministrul comerțului exterior și Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe, sînt locțiitori ai șefului delegației.

În prima ședință șeful delegației române, Gogu Rădulescu, a fost ales vicepreședinte al conferinței.

24 MARTIE

La invitația Dietei japoneze, o delegație a Marii Adunări Naționale, condusă de acad. St. S. Nicolau, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, face o vizită în Japonia.

POȘTA REDACȚIEI

Care sînt „cele 7 minuni ale vremii noastre“ ? La această întrebare, sugerată de un cititor, am primit următoarele răspunsuri :

Dacă am sta să enumerăm toate minunile secolului nostru, cred că cele 32 de pagini ale revistei nu ar ajunge. Să extragem deci numai șapte :

1. Pătrunderea omului în Cosmos.
2. Televiziunea.
3. Laserul, a cărui lumină (emisă de pe o suprafață identică) este de 100 de ori mai puternică decît cea solară.
4. Salvarea monumentelor de la Assuan.
5. Construirea de către U.R.S.S. a primului spărgător de gheață atomic „V. I. Lenin“.
6. Batiscaful „Deepstar“, construit recent în S.U.A., care coboară pînă la o adîncime de 4 000 m.
7. Mașinile electronice de calcul.

VALENTIN RUSU
elev — Brăila

În epoca noastră e greu să delimitezi numărul „minunilor“ la șapte pentru că ele sînt prea multe, prea mari și prea minunate. Cele șapte minuni ale lumii antice erau toate construcții materiale. În zilele noastre am putea pune problema unor „minuni“ în multe domenii de activitate : în știință și tehnică, în economie, ca și în domeniul cultural-social.

VASILE NEGESCU
Pitești

Trăim într-o epocă în care știința își spune din ce în ce mai mult cuvîntul. Ceea ce strămoșii noștri visau sau uneori nu îndrăzneau măcar să gîndească este astăzi în multe privințe fapt material, palpabil. Cele două exemple oferite de tov. Cucu din Deva (televiziunea și primele cuceriri ale Cosmosului) sînt semnificative. Totuși... „minuni în vremea noastră nu cred a se mai face“. Nu credea nici Grigore Alexandrescu, acum aproape 100 de ani, în minuni. Noi tindem să ștergem acest cuvînt din dicționar, sau cel puțin să-i schimbăm înțelesul. Ne minunăm, admirăm, încercăm să studiem, să înțelegem, dar nu mai facem din aceste așa-zise minuni motive de cădere în extaz în fața divinității, a naturii sau a necunoscutului. Noi nu cunoaștem încă tot, dar **totul** e perfect cognoscibil. Vor fi descoperite și alte „minuni“ și mai grozave și o să începem să ne obișnuim să nu ne mai... minunăm, considerînd că omul, „această ființă minunată“, poate cuceri totul dacă e perseverent în munca lui.

După părerea mea, „minunea“ epocii noastre este faptul că oamenii încep să-și dea seama că ei sînt stăpînii lumii.

Dr. OTHONE CALALB
Iași

Prof. SIMION BĂRBULESCU din Bușteni menționează printre altele „descoperirea energiei atomice, «taina tainelor» cum o numește Arghezi în «Cîntare Omului», pătrunderea omului în Cosmos, cibernetica, televiziunea“ și adaugă : „A șaptea minune a epocii noastre nu a fost încă descoperită : leacul cancerului. Nu este departe timpul cînd această descoperire se va putea înscrie ca cea de-a șaptea minune a lumii și a vremii noastre“.

De ce naționalitate sînt trupele Organizației Națiunilor Unite ?

MIHAI GIURGEA
comuna Vlădeni, raionul Iași

Nu există o forță armată permanentă a O.N.U. Atunci cînd Consiliul de Securitate hotărăște crearea unei forțe speciale pentru a fi trimisă într-un punct al globului în care pacea este amenințată, secretarul general apelează la cîteva țări, solicitîndu-le să-i pună la dispoziție trupe în acest scop. Forța internațională O.N.U. pentru Cipru, de exemplu, este constituită din efective canadiene, suedeze, irlandeze și britanice. Se așteaptă consimțămîntul guvernului Finlandei, precum și hotărîrea în același sens a unui al șaselea stat, care nu a fost încă precizat.

MIRCEA NAUM — Huși. **Nu este posibilă retipărirea numerelor epuizate ale revistei. Tabelul echivalențelor valutare apare în ziarul „Romînia liberă“ periodic.**

În documentarul despre Mexic din nr. 10/1964 afirmați că în 99 187 de fabrici lucrează 1 703 395 de muncitori, respectiv 17 muncitori pe întreprindere, cifră după mine greșită.

S. ZALMAN
Craiova

Statisticile oficiale mexicane și „Almanaque mundial“ pe 1963 înregistrează cifrele reproduse de noi. Aceste cifre includ pe lîngă întreprinderile industriale mari și mici și atelierele meșteșugărești în care lucrează un număr foarte mic de muncitori.

MARCU SCHWARTZ — Galați. **Am primit extrasul din scrisoarea dv. către locuitorii orașului Coventry, reprodus de ziarul „Coventry Standard“, și ne-a bucurat succesul acțiunii dv., care se situează pe linia întăririi relațiilor de prietenie între orașele distruse de fasciști în timpul războiului.**

ION MUȘAT — Ploiești. **Constituția din 1889 atribuia împăratului Japoniei întreaga putere executivă. În 1947 a fost adoptată o nouă constituție prin care se proclamă că puterea suverană aparține poporului. Noua constituție îl lipsește pe suveran de atributele puterii executive. Ea abolește, de asemenea, toate titlurile nobiliare.**

N. MOLDOVEANU — București. **Statuia Libertății este opera arhitectului Bartholdi. Ea a fost oferită în dar Statelor Unite de Republica Franceză, și a fost instalată în anul 1886 pe insula Bedloe din rada portului New York.**

MIHAI ARDELEANU — Arad. **Căpitanul american Michael Grover, care a condus trupele americane la funeraliile președintelui Kennedy, a murit curînd după aceea, după cum s-a anunțat oficial, în urma unui atac de cord. Unele ziare americane au scris că el s-ar fi sinucis prin otrăvire, dar aceste afirmații nu au fost confirmate în mod oficial.**

Ne propunem să ținem seama de toate sugestiile care se încadrează în profilul revistei noastre. De pildă, GH. TOMA, învățător, din comuna Pocola, raionul Beiuș, ne cere să scriem un documentar despre Pentagon. AUREL ȘERBAN din Sibiu vrea să afle amănunte despre Festivalurile Mondiale ale Tineretului. Pe V. TOȚE, economist de la G.A.S. Zimnicele, raionul Zimnicea, îl interesează un documentar despre triburile de indieni din S.U.A. AUREL BRATASIN din Timișoara ne dă sugestii referitoare la ilustrarea prin fotografii și hărți. Prof. TEODOR SEICEANU din Blaj sugerează publicarea unor materiale documentare despre Canalul de Suez și Canalul Panama. AUGUSTIN MUREȘAN, tehnician la uzinele „Unio“ din Satu-Mare, revine asupra problemei coperților revistei, care a mai fost discutată în cadrul Poștei redacției. PAULA KANTAU din București așteaptă să publicăm un articol despre situația politică din Algeria. TIBERIU IONESCU din Craiova propune pentru rubrica „Profil“ prezentarea personalității președintelui de Gaulle și a conducătorului partidului democrat kurd, Barzani. Dr. CORNEL STOICA din Deva propune continuarea publicării materialelor documentare despre regiunile mai puțin cunoscute ale globului. Chiar dacă nu putem satisface de îndată toate aceste dorințe, ele se înscriu pe lista preocupărilor noastre. Ne sînt adresate însă unele întrebări și sugestii străine de obiectul revistei noastre. Bunăoară, VALERIAN POPA din comuna Pietrari, raionul Horezu, dorește să știe care este soarta a două gemene siameze, despre care a citit într-un almanah din 1959. IOAN DOBROTĂ, pensionar din Poiana, raionul Hunedoara, ne întreabă de ce nu am scris despre aniversarea unor evenimente cu caracter intern. ECATERINA BERCU din Constanța ar vrea să afle identitatea unei femei a cărei mumie a fost descoperită în apropiere de Roma. V. P. din Mediaș ne propune o listă de teme cu caracter strict tehnico-științific. OCTAVIAN NUȚIU, student din București, ne cere lămuriri în legătură cu mărcile unor automobile străine. Deși am dori să dăm răspunsuri satisfăcătoare tuturor celor care ne scriu, este evident că întrebările și propunerile de acest fel ne pun în dificultate.

Alte sugestii sînt greu de realizat. Avînd în vedere că pe glob există mii de triburi, ne-ar fi cu neputință să publicăm un tabel al lor cu amănunte despre origine, ocupație, vechime, limbă, obiceiuri etc., așa cum ne propune VIRGIL THORAND din București. Numărul 1 pe anul în curs cuprindea lista tuturor țărilor de pe glob și numărul locuitorilor lor. Nu vom reveni, așa cum ne propune EDUARD NOVAK din București, pentru a preciza cîți bărbați și cîte femei sînt în fiecare țară.

Cititorilor MIHAI BADEA din Dorohoi, ENYEDI ADALBERT din Reșița și P. SCORCI din Sadu-Tg. Jiu, care ne semnalează nereguli în privința distribuirii revistei, le răspundem că vom sesiza forurile răspunzătoare.

Întrebări și răspunsuri

La 9 martie președintele Johnson a adresat Congresului S.U.A. un mesaj cu privire la folosirea forțelor de muncă în Statele Unite în care s-a referit la problema șomajului. Care este proporția între șomajul în rîndul muncitorilor albi și șomajul în rîndul muncitorilor negri din S.U.A. ?

Procentajul șomajului în rîndul muncitorilor negri este de două ori mai mare : sînt șomeri 10,9 la sută dintre muncitorii negri și 5,1 la sută dintre muncitorii albi.

Angola a intrat în cel de-al patrulea an al luptei armate pentru obținerea independenței. În afară de Angola, ce teritorii se mai află sub dominația colonială a Portugaliei ?

În Africa : Guineea portugheză (capitala Bissau), din 1886 ; insulele Capului Verde (capitala Praia), din 1460 ; Mozambic (capitala Laurenco), de la începutul secolului XVI ; Sao Tomé și Principe (capitala Sao Tomé), din 1484. În Asia : Macao (reședința Macao), din 1557 ; Timor (capitala Dilly), din 1859.

— United Press International (U.P.I.) este o mare agenție de presă internațională. Pe ce bază a fost creată ?

U.P.I. a fost înființată la 24 mai 1958, ca urmare a fuziunii a două mari agenții de presă din S.U.A. : United Press (U.P.), aparținînd trustului Scripps-Howard și International News Service (I.N.S.), aparținînd trustului Hearst. Sediul agenției U.P.I. se află la New York. Ea are peste 10 000 de salariați, dintre care 6 000 lucrează în afara granițelor Statelor Unite.

— La mijlocul lunii martie, la Geneva, au avut loc consultări între reprezentanții Pieței comune și reprezentanții Asociației latino-americane a liberului schimb (A.L.L.E.) pentru pregătirea rundei Kennedy. Care sînt principalele tratate dintre țările Americii Latine ce tind spre crearea unei piețe comune a țărilor acestui continent ?

1) Tratatul de la Tegucigalpa, semnat la 10 iunie 1958, care grupează teoretic 5 state din America centrală : Honduras, Salvador, Guatemala, Panama și Costa Rica (dar aceasta din urmă nu l-a ratificat niciodată). Acordurile constau într-un „tratat multilateral de liber schimb și de integrare economică“, combinat cu o „convenție asupra regimului industriilor“.

2) Tratatul de la Montevideo, semnat la 18 februarie 1960, care creează o „Asociație latino-americană a liberului schimb“ și care reunește : Argentina, Brazilia, Chile, Mexic, Paraguay, Peru și Uruguay, cărora li s-au alăturat la sfîrșitul anului 1961 Columbia și Ecuadorul. Bolivia, care participase la elaborarea tratatului, nu l-a semnat.

3) Tratatul de la Managua, semnat în decembrie 1960, care creează un „tratat general de integrare economică a Americii centrale“ și dă naștere unei „bănci de integrare economică“. Acest tratat grupează țările care au semnat tratatul de la Tegucigalpa, mai puțin Costa Rica, a cărei aderiune este rezervată pentru viitor.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

O producţie
a studiourilor
franceze

ÎNDRĂGOSTITUL

SCENARIUL: Pierre Etaix şi J. C. Carriere
REGIA : Pierre Etaix
IMAGINEA : Pierre Levent
MUZICA : J. Paillaud
CU : Pierre Etaix, Karin Vesely, Laurence Ligneres, France Arnell, Brigitte Juslin

2 lei

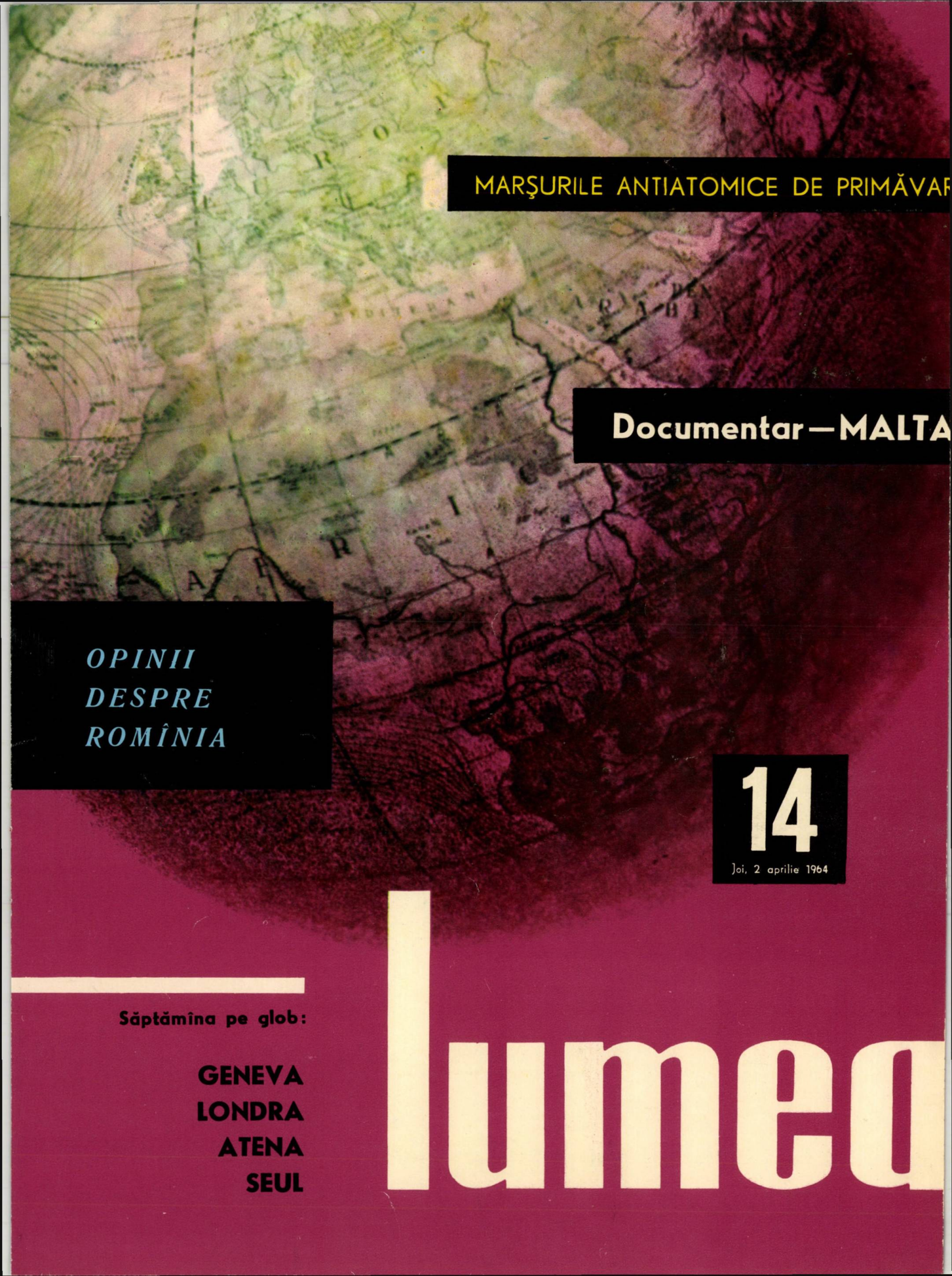

MARŞURILE ANTIATOMICE DE PRIMĂVAR

Documentar — MALTA

OPINII DESPRE ROMÎNIA

14
Joi, 2 aprilie 1964

Săptămîna pe glob:

GENEVA
LONDRA
ATENA
SEUL

lumea

La Tokio
sînt în plină
construcție
noi baze
sportive
pentru
Jocurile
Olimpice

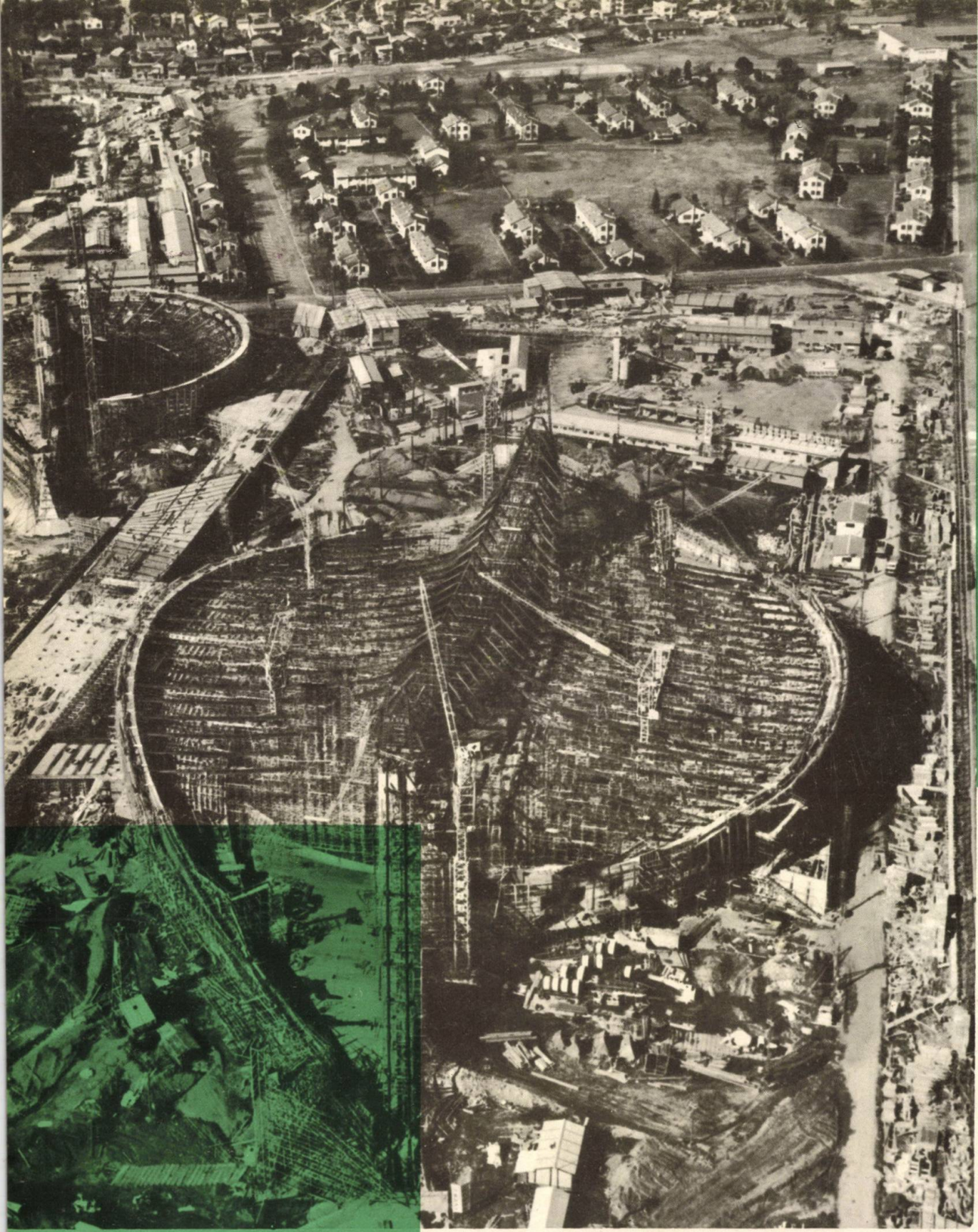

O coloană
de
participanți
la
marșurile
antiatomice
de lîngă
Londra

Anul II
nr. 14 (23)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Lumea

joi
2 aprilie
1964

sumar

Mesajul

președintelui Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, adresat Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare

Săptămîna pe glob

p. 3 GENEVA — Dezbaterea generală continuă.
4 LUCERNA — La sesiunea de primăvară a Uniunii Interparlamentare
5 BRUXELLES — Divergențe noi și vechi
7 WASHINGTON — Idei realiste și ecourile lor
8 COLOMBO — Preliminariile Conferinței de la Cairo
9 ATENA — Declarația-program a guvernului grec
10 SEUL — Impasul unei politici
10 ALGER — Întîlnirea afro-asiatică
11 Mesajul președintelui Ben Bella

Articole

p. 12 Marșurile antiatomice, de John Gritten
13 Colocviul internațional de teatru, de Radu Beligan
14 Reportaj din Szolnok, de Horvath Jozsef
18 Malta, de Ștefan Cornu
21 Un yankeu la curtea regelui Saud, de Ion Cîrje

Convorbiri

p. 16 Relațiile interuniversitare romîno-britanice
17 dr. Franz Korinek, ministrul federal de finanțe al Austriei, despre cooperarea economică internațională

Puncte de vedere din presa mondială

p. 23—30 : Scrisoare din Paris, de Jean Schwoebel ; Der Spiegel ; Le Monde ; Novoe Vremia ; Frankfurter Allgemeine ; Vatan ; New York Herald Tribune ; The Times ; Evening News ; Die Presse ; New York Times.

Profil, Fișier

p. 31 Sakari Severi Tuomioja
31 Acreditarea

Poșta redacției

„Guvernul romîn

speră că lucrările conferinței se vor desfășura într-un spirit de înțelegere și cooperare, de abordare realistă și constructivă a problemelor actuale ale comerțului internațional și ale dezvoltării economice, cu luarea în considerare a profundelor schimbări care au avut loc în lume și recunoașterea dreptului la dezvoltarea economică și socială a tuturor țărilor". (Din mesajul președintelui Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, adresat Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, al cărui text îl publicăm în pag. 2).

Evoluția

relațiilor comerciale dintre Romînia și Austria este apreciată pozitiv de dr. Franz Korinek, ministrul federal de finanțe al Austriei. În interviul acordat revistei Lumea (pag. 17) d-sa își exprimă opinia asupra posibilităților de dezvoltare a acestor relații.

Malta

este ultimul teritoriu european care nu și-a dobîndit încă independența. Se spunea pe vremuri că cine stăpînește arhipelagul maltez este stăpînul mării. Iată explicația furtunoasei istorii a micilor insule mediteraneene care mai formează încă o colonie britanică (pag. 18).

Strania capitulare

a regelui Saud în favoarea fratelui său Feysal este un act politic de neconceput în condiții diferite de cele existente în Arabia Saudită. Dacă personajul twainian Hank Morgan s-ar trezi pe neașteptate la curtea regelui Saud, i-ar fi foarte greu să se orienteze în amalgamul elementelor medievale și contemporane care situează această țară într-un secol nedefinit. Odiseea lui imaginară — la pag. 21.

N.A.T.O.

aniversează, la 4 aprilie, 15 ani de existență. După cum s-a făcut cunoscut, guvernul francez dorește modificarea statutului acestei organizații. Într-o scrisoare din Paris, cunoscutul ziarist Jean Schwoebel ne expune un punct de vedere francez asupra atitudinii generalului de Gaulle față de N.A.T.O. (pag. 23). Reproducem apoi după revista vest-germană Der Spiegel (pag. 24) un articol în care aceeași problemă este privită din alt unghi. Reproducem de asemenea după Le Monde unele opinii americane despre politica generalului de Gaulle, înregistrate de ziaristul francez Henri Pierre (pag. 25).

MESAJUL
președintelui Consiliului de Stat al R.P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, adresat Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare

Domnule președinte,

Permiteți-mi ca, în numele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, al întregului popor romîn și al meu personal, să vă transmit dumneavoastră și tuturor delegaților participanți urări de succes deplin lucrărilor Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

Guvernul romîn vede în Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare un moment remarcabil în activitatea O.N.U., un eveniment de seamă al vieții internaționale contemporane, care interesează toate țările și regiunile lumii. Guvernul romîn speră că lucrările acestei Conferințe vor contribui la găsirea celor mai adecvate soluții în scopul transformării comerțului mondial într-un instrument eficace al creșterii economice a tuturor țărilor și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare, al progresului economic.

Omenirea dispune în prezent de imense resurse materiale, care, alături de cuceririle extraordinare ale științei, constituie suficiente posibilități pentru a face să dispară de pe planeta noastră fenomenul de subdezvoltare economică — sursă a sărăciei, analfabetismului și maladiilor. Dar, pentru ca aceste posibilități să devină realități la îndemîna fiecărui popor, fiecărei țări, este necesar să se pună capăt cursei înarmărilor și să se realizeze dezarmarea generală și totală ; să fie aduse la îndeplinire hotărîrile Adunării Generale a O.N.U. privind lichidarea grabnică a colonialismului sub toate formele sale. Este necesar să fie abolite îngrădirile și discriminările care îngustează și denaturează relațiile economice internaționale și în special relațiile comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare. Trebuie să se redea comerțului internațional adevăratul său caracter și rol, acela de factor al schimbului pașnic, reciproc avantajos, al bunei cunoașteri reciproce între țări, al cointeresării și păcii.

Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare este chemată să-și aducă contribuția la atingerea acestor obiective, să răspundă năzuințelor legitime ale milioanelor și milioanelor de oameni din toate regiunile globului pămîntesc. Pornind de la aceste considerente, guvernul romîn a acordat o atenție deosebită activității de pregătire a participării Romîniei la lucrările Conferinței.

După cum vă este cunoscut, delegațiile romîne la sesiunile Adunării Generale a O.N.U. și în alte prilejuri au susținut cu căldură ideea și necesitatea acestei Conferințe. Animat de dorința de a-și aduce contribuția la alcătuirea unei ordini de zi care să cuprindă cele mai importante probleme ale unei dezvoltări largi și nestingherite a comerțului internațional, guvernul romîn a elaborat unele propuneri de interes general, izvorîte din practica pozitivă a relațiilor și cerințelor economice internaționale. Ne exprimăm speranța că aceste propuneri își vor găsi locul corespunzător în dezbaterile Conferinței, alături de alte propuneri constructive.

Romînia este interesată în crearea unor relații economice normale între state și se pronunță pentru întemeierea acestor relații pe principiile respectării stricte a suveranității naționale, a egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne și a avantajului reciproc.

Guvernul romîn a considerat și consideră că un rol de seamă în acest domeniu trebuie să revină Organizației Națiunilor Unite, care, în conformitate cu prevederile fundamentale ale Cartei, are datoria să promoveze măsuri de natură să contribuie la lărgirea cooperării economice internaționale, la dezvoltarea economică și creșterea nivelului de viață în lume. În acest scop, Romînia a propus încă de la sesiunea a XII-a a Adunării Generale a O.N.U., elaborarea unei declarații asupra principiilor de cooperare economică internațională. Adunarea Generală a O.N.U. și-a însușit, la ultima sa sesiune, ideea că o asemenea declarație poate constitui un instrument eficace de instaurare a unor relații stabile, sănătoase și echitabile, între toate statele.

Guvernul romîn speră că lucrările Conferinței se vor desfășura într-un spirit de înțelegere și cooperare, de abordare realistă și constructivă a problemelor actuale ale comerțului internațional și ale dezvoltării economice, cu luarea în considerare a profundelor schimbări care au avut loc în lume și recunoașterea dreptului la dezvoltarea economică și socială a tuturor țărilor.

București, 26 martie 1964

Ședință plenară la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare

GENEVA

Dezbaterea generală continuă

Lucrările Conferinței mondiale pentru comerț și dezvoltare au intrat în cea de-a doua săptămînă. Bilanțul primei săptămîni — în care a domnit o atmosferă de lucru, constructivă — este privit cu optimism de numeroși participanți la conferință. Încă de la început, ceea ce a caracterizat lucrările conferinței n-au fost disputele procedurale, obișnuite în numeroase cazuri, ci rezolvarea rapidă a problemelor organizatorice. După cum se degajă din luările de cuvînt de pînă acum, scopul urmărit de către fiecare delegație nu a fost altul decît precizarea pozițiilor de principii ; ușile către discuții ulterioare au rămas deschise. După cum remarca unul din corespondenții agenției France Presse, „nimeni nu a pronunțat ultimatumuri, nimeni nu și-a spus ultimul cuvînt..."

Acest lucru a fost relevat și de către secretarul general dr. Raul Prebisch într-un interviu acordat la 28 martie în care a subliniat că „evitînd pierderea timpului în discuții sterile, conferința a putut să se dedice de îndată scopului său, cu alte cuvinte, să caute mijloacele pentru rezolvarea practică a problemelor fundamentale ale țărilor în curs de dezvoltare. De aceea, eu consider prima săptămînă a conferinței ca fiind deosebit de satisfăcătoare".

După cum relata agenția *France Presse*, „această reuniune importantă a luat un start bun, sub impulsul energic al lui U Thant, secretarul general al O.N.U., venit în mod special la Geneva pentru a pronunța discursul de deschidere și care a pus în lumină aspectul filozofic și uman al conferinței ; sub impulsul conjugat — de-a lungul săptămînii — al celor doi „responsabili" ai conferinței — președintele Abdel Moneim Kaissuny și secretarul general Raul Prebisch, a căror atenție a făcut să se evite orice risipă de timp ; grație, în fine, bunăvoinței evidente a tuturor participanților".

Zilele de lucru din prima săptămînă au consemnat luări de poziții ale țărilor din diferite grupuri principale de state reprezentate la conferință.

În ciuda unor importante deosebiri în ceea ce privește căile concrete de rezolvare a complexelor probleme ce se află în fața conferinței, punctul de vedere cu care toate delegațiile se declară de acord este că decalajele economice și sociale existente acum în lume trebuie lichidate sau măcar sensibil micșorate în cel mai scurt interval de timp posibil.

Importanța acordată de către toate statele lumii acestei reuniuni cu caracter mondial este relevată și de faptul că numeroși conducători de state, președinți și șefi de guverne au transmis mesaje conferinței. Cuvintele mesajului trimis de către președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, au fost urmărite cu atenție de către delegații și călduros aplaudate în deschiderea ședinței de joi după amiază.

Săptămîna a doua va fi consacrată — în continuare — discuțiilor generale. Vor expune, printre alții, punctele de vedere ale țărilor lor reprezentanții Marii Britanii, Japoniei Nigeriei și Tunisiei Poziția țării noastre va fi prezentată conferinței în cursul zilei de joi de către șeful delegației R. P. Romîne — Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Paralel, au început dezbaterile în cadrul unora din cele cinci mari comisii ale conferinței. În cadrul celei de-a doua comisii s-a remarcat propunerea Nigeriei privitoare la măsurile de stimulare a exportului de mărfuri fabricate în țările în curs de dezvoltare.

Pînă marți seara, peste jumătate din numărul țărilor reprezentate la conferință își spuseseră cuvîntul în problemele discutate. Este totuși prematur să se tragă concluzii asupra felului în care vor evolua lucrările conferinței. Faptul că delegațiile manifestă un spirit constructiv, că ele se străduiesc să contribuie la succesul reuniunii mondiale dedicate comerțului, îndreptățește optimismul manifestat de către cei mai mulți dintre participanți. Intrată în cea de a doua săptămînă de dezbateri, conferința continuă să stea în centrul atenției opiniei publice mondiale, care vede în dezvoltarea comerțului internațional un mijloc important de consolidare a înțelegerii și cooperării între popoarele lumii.

N. S. STĂNESCU

Elemente noi în discuția celor 18

În ultimele zece zile, în Comitetul celor 18 state pentru dezarmare, au apărut unele elemente noi, care chiar dacă nu marchează o „cotitură", au totuși o anumită semnificație și importanță în faza actuală.

Prezența la Geneva, în legătură cu Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare, a secretarului general al O.N.U., U Thant, precum și a miniștrilor de externe ai unor state membre ale Comitetului celor 18 a creat posibilitatea ca aceștia să stabilească un contact nemijlocit cu participanții la tratativele de dezarmare, să aprecieze la fața locului situația și să încerce chiar să dea o mînă de ajutor.

Astfel, secretarul general U Thant a avut convorbiri cu cei doi copreședinți ai conferinței, reprezentanții Uniunii Sovietice și Statelor Unite, precum și cu șefii celorlalte delegații. Doi dintre miniștrii de externe sosiți la Conferința pentru comerț și dezvoltare — de Araujo Castro al Braziliei și Paul Martin al Canadei — au luat cuvîntul în Comitetul celor 18 și au făcut unele observații și sugestii care nu sînt deloc lipsite de interes. Același lucru se poate spune și despre intervențiile altor delegații, care, atît prin natura problemelor aduse în discuție cît și prin propunerile făcute, au contribuit la înviorarea în oarecare măsură a dezbaterilor.

Se remarcă îndeosebi interesul crescînd al statelor neangajate, membre ale Comitetului celor 18, care au inițiat în ultima perioadă unele acțiuni destul de energice pentru a împinge înainte mersul lucrărilor și a contribui la găsirea unor soluții acceptabile.

Printre acestea o impresie deosebită a produs intervenția ministrului de externe al Braziliei, de Araujo Castro, care, fără menajamente, a spus lucrurilor pe nume. „Au trecut deja mai bine de două luni și din nefericire pare aproape imposibil de a mai continua să vorbim în termeni încurajatori" — spunea ministrul de externe brazilian. „Desigur, răbdarea — continua el — este unul din elementele importante ale negocierilor. Îmi dau seama că sarcina noastră este grea și ea nu poate fi realizată peste noapte. Munca noastră este o muncă de convingere. Nu văd totuși nici un folos în încercările de a ne autoînșela și a ne imagina că progresăm, cînd în fapt stăm pe loc".

O îngrijorare similară pentru soarta negocierilor a manifestat și reprezentantul Birmaniei, James Barrington, care a făcut un apel insistent la toți membrii comitetului să depună eforturi sporite pentru „a ne mișca din loc". Mai mult, dl Barrington a făcut și o propunere concretă care, după aprecierea sa, ar oferi o ieșire din actuala situație. El consideră că atît măsurile colaterale propuse de U.R.S.S. cît și cele propuse de S.U.A. sînt complete „numai dacă sînt considerate împreună sau în combinație".

„Cînd sînt analizate separat — a afirmat reprezentantul Birmaniei — ele sînt acceptabile pentru o parte, dar inacceptabile pentru cealaltă și invers". Pornind de la această ipoteză, dl Barrington a sugerat unele formule de compromis de natură să faciliteze — după părerea sa — un acord. Deși ideea în sine a trezit interes în rîndurile participanților la conferință, este încă prematur să apreciem care vor fi rezultatele.

O contribuție importantă la desfășurarea negocierilor a adus-o în cursul săptămînii trecute și delegația Indiei.

După cum se știe, de aproape două luni continuă negocierile în jurul propunerii Gromiko, fără ca delegațiile occidentale să fi făcut cel puțin un gest în întîmpinarea unei propuneri care nu este la urma urmelor decît un răspuns pozitiv la propriile lor obiecțiuni. Reprezentanții occidentali nu au cruțat, în schimb, nici un efort, pentru a formula noi și noi întrebări față de o propunere cu care nici măcar nu se știe dacă sînt de acord. Cererea țărilor socialiste de a se cădea mai întîi de acord asupra principiului „umbrelei nucleare" a căpătat un sprijin tot mai larg în comitet. În acest sens s-a pronunțat și delegația Indiei. Reprezentantul Indiei, V. Trivedi, a declarat că delegația sa

privește favorabil principiul care stă la baza propunerii Gromîko în vederea menținerii umbrelei nucleare și este de părere că discuțiile comitetului ar progresa mai cu spor dacă această teză ar fi acceptată de către toți membrii comitetului. „În această fază — spunea Trivedi — activitatea noastră ar putea fi accelerată în mare măsură dacă fiecare membru al comitetului ar putea să se declare în principiu în favoarea umbrelei nucleare. Ulterior vom putea desigur examina *detaliile* acestui plan. Acceptarea *principiului* umbrelei nucleare ar putea foarte bine să rupă cercul vicios în care ne aflăm astăzi".

Această declarație, la care se adaugă reacția generală pozitivă a delegaților neangajate față de propunerea Gromîko, a fost apreciată ca un pas efectiv în direcția rezolvării dificultăților existente în calea negocierilor. Dar declarația reprezentantului Indiei a trezit o nemulțumire evidentă în unele cercuri occidentale. Astfel, după cum ne informează *New York Times*, „acțiunea Indiei a uluit pe delegații occidentali la Conferința celor 18". *Gazette de Lausanne* își informează cititorii cu litere de o șchioapă că „delegatul Indiei a provocat surpriza occidentalilor", iar *Le Monde* relatează că „purtătorii de cuvînt ai delegațiilor occidentale au oferit, după ședință, unele explicații jenate în legătură cu intervențiile Indiei și Braziliei". Atrag atenția unele încercări de a minimaliza cît mai mult posibil importanța poziției adoptate de India și chiar de a o denatura în oarecare măsură. Un lucru însă este cert: tot mai mulți membri ai comitetului încep să înțeleagă că pasul cel mai important și decisiv pentru dezarmare este, în condițiile actuale, eliminarea cît mai urgentă a pericolului războiului nuclear.

În ceea ce privește discuțiile în domeniul măsurilor colaterale relevăm următoarele momente: problema reducerii bugetelor militare a continuat să se afle în centrul atenției. În lipsa unor argumente convingătoare, delegațiile occidentale, care se opun acestei propuneri, au recurs în ultima perioadă la ajutorul... „experienței" Ligii Națiunilor. Astfel, ele propun ca, după exemplul Ligii, problema reducerii bugetelor militare să fie deferită unor comitete și subcomitete de experți care să studieze — cine știe cîți ani de aci încolo — compoziția acestui capitol bugetar, unificarea sistemului de comparare, verificare etc.

Unii specialiști americani întrevăd însă posibilitatea reducerii substanțiale a cheltuielilor militare ale S.U.A. chiar și fără asemenea „studii tehnice". Remarcăm în ultimul număr al revistei americane *Foreign Affairs* articolul lui Roswell Gilpatric fost, pînă de curînd, locțiitor al ministrului apărării al S.U.A., în care se sugerează că „în cazul cînd actuala destindere în relațiile cu Uniunea Sovietică ar continua, cheltuielile militare ale S.U.A. ar putea fi reduse pînă în anul 1970 cu 25 la sută". După calculele lui *New York Times* aceasta ar reprezenta pentru S.U.A. o economie de 12,8 miliarde dolari anual.

În sfîrșit, tot în domeniul măsurilor colaterale remarcăm un interes crescînd pentru discutarea altor măsuri, cum ar fi încheierea unui pact de neagresiune între statele participante la Tratatul de la Varșovia și țările membre ale N.A.T.O., precum și extinderea Tratatului de la Moscova pentru a cuprinde și experiențele subterane cu arma nucleară. În legătură cu această ultimă problemă, ministrul de externe al Braziliei, de Araujo Castro, a reluat o propunere mai veche a țării sale și anume de a se interzice pentru început cel puțin unele experiențe nucleare subterane, pînă la o anumită intensitate, care ar putea fi identificate cu ajutorul mijloacelor naționale, adică fără control la fața locului.

După cum se vede, propuneri interesante continuă să apară în discuția comitetului.

Va reuși el oare să realizeze ceva concret în această sesiune?

Aceasta depinde în cea mai mare măsură de eforturile și de dorința tuturor membrilor săi de a se ajunge la un acord.

V. BARBU

Geneva, 1 aprilie

LUCERNA

Lucrările Uniunii Interparlamentare

În pitorescul oraș Lucerna, așezat pe malurile lacului cu același nume, semnele primăverii sînt din ce în ce mai vizibile. Este o ambianță potrivită pentru deschiderea sesiunii de primăvară a Uniunii Interparlamentare.

Semnificația acestui eveniment depășește limitele orașului gazdă, fiind vorba de o importantă reuniune internațională a reprezentanților parlamentelor din numeroase țări ale lumii.

Uniunea Interparlamentară este o organizație internațională neguvernamentală, care cuprinde grupurile naționale parlamentare din diferite țări, printre care și din țara noastră. Creată încă la sfîrșitul secolului trecut, în anul 1889, ea își propune ca țel principal stimularea contactelor dintre membrii parlamentelor în spiritul păcii și colaborării dintre popoare. Uniunea Interparlamentară își desfășoară activitatea în cadrul diferitelor sale organe, de conducere și de lucru, cum sînt: conferința, forul suprem și consiliul, care conduce activitatea uniunii între două conferințe, comitetul executiv, ca organ administrativ, și biroul interparlamentar, cu funcțiuni de secretariat; există de asemenea comisii permanente pe probleme. La sesiunile parlamentarilor care se desfășoară în primăvara fiecărui an au loc ședințe ale organelor uniunii, unde se dezbat probleme și se adoptă hotăriri pentru pregătirea și convocarea conferinței interparlamentare, care se întrunește de asemenea anual.

Un interes deosebit prezintă discuțiile din cele cinci comisii permanente: pentru probleme politice, de securitate și dezarmare, pentru probleme parlamentare și juridice, economice și sociale, culturale, pentru teritoriile neautonome

REFLECTOR

La Budapesta a sosit delegația de partid și guvernamentală sovietică condusă de N. S. Hrușciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S. și președinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. La invitația C.C. al P.M.S.U. și a guvernului revoluționar muncitoresc țărănesc ungar, delegația face o vizită oficială prietenească în R. P. Ungară.

■

Într-un interviu acordat la New York, Gaston Defferre, candidat la viitoarele alegeri prezidențiale din Franța, a declarat că președintele Johnson i-a expus două motive pentru care nu s-ar putea întîlni cu președintele de Gaulle în cursul acestui an: faptul că nu există un vicepreședinte care să-l înlocuiască în timpul absenței sale, precum și preocupările legate de alegerile care vor avea loc în toamna acestui an.

■

Liderii populației de culoare din statul Mississippi au anunțat că vor înscrie candidați negri în alegerile pentru Camera Reprezentanților, care vor avea loc în Mississippi în cursul acestui an.

Premierul Tunku Abdul Rahman întîmpină serioase dificultăți în campania electorală din Malaya (teritoriu care face parte din Federația Malayezâ). La alegerile din 25 aprilie vor candida pe listele opoziției atît membri ai partidului islamic și frontului socialist, cît și ai partidului acțiunii populare din Singapore, pînă acum aliat al premierului. În acest context, săptămînalul britanic Observer apreciază că anularea de către premierul Rahman a vizitei pe care primul ministru al Singaporelui, Lee Kuan Yew, lider al partidului acțiunea populară, urma să o facă în S.U.A., constituie o măsură represivă.

■

Revista americană Time discută șansele unui candidat democrat la funcția de vicepreședinte — pînă acum neevaluat. Este vorba de ministrul apărării Robert McNamara. Revista apreciază că McNamara se bucură de oarecare popularitate în California, nu ar trezi resentimente în rîndurile democraților sudiști (așa cum s-ar întîmpla în cazul lui Robert Kennedy sau Hubert Humphrey, care se numără printre promotorii legislației privitoare la drepturile civile), iar președintele Johnson are încredere în el. În plus, ministrul apărării s-a arătat foarte activ în cursul călătoriei (destul de asemănătoare cu o campanie electorală) efectuată împreună cu Nguyen Khanh în scopul atragerii populației sud-vietnameze de partea regimului de la Saigon.

și chestiunile etnice, unde fiecare delegat își exprimă punctul de vedere, face propuneri, se elaborează rapoartele și proiectele de rezoluții, ce vor fi supuse Consiliului Uniunii Interparlamentare.

La Lucerna sosesc în aceste zile, ca membri ai diferitelor delegații parlamentare, personalități politice importante din numeroase țări. Printre acestea pot fi amintiți: sir Herbert Butcher (Marea Britanie), G. Codacci Pisanelli (Italia), Kenji Fukunaga (Japonia), Jean Karolwende (Polonia), Hans Conzette (Elveția), J. V. Peive (U.R.S.S.), Hertta Kuusinen (Finlanda). La sesiune participă de asemenea, în calitate de observatori, reprezentanți ai unor organizații internaționale ca Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), U.N.E.S.C.O. și altele.

Actuala sesiune și-a început lucrările marți 31 martie, în sala Casei Artelor (Kunsthaus) așezată chiar pe malul lacului Lucerna. Dr. F. X. Leu, președintele consiliului cantonului Lucerna, a rostit cuvîntul de deschidere, urînd delegaților bun venit și deplin succes în lucrările care vor avea loc. Apoi au început dezbaterile comisiilor de lucru, care vor dura pînă vineri, 3 aprilie. Reuniunea se va încheia duminică, 5 aprilie, cu sesiunea a 94-a a Consiliului interparlamentar, consacrată pregătirii conferinței de toamnă a Uniunii Interparlamentare.

Activitatea care se desfășoară la sesiune are o neîndoielnică însemnătate pentru dezvoltarea colaborării internaționale. Ordinea de zi a discuțiilor de la Lucerna este dominată de problemele destinderii internaționale și înfăptuirii dezarmării, lichidării colonialismului și respectării drepturilor omului, colaborării economice între state.

Dezbaterea diferitelor puncte ale ordinei de zi întrunește participarea numeroșilor parlamentari prezenți la Lucerna. Delegația grupului național romîn al Uniunii Interparlamentare, condusă de acad. Mihail Ralea, desfășoară — alături de ceilalți reprezentanți ai parlamentelor — o intensă activitate. Exprimîndu-și punctul de vedere, delegația țării noastre se pronunță pentru continuarea eforturilor în vederea destinderii încordării internaționale prin măsuri parțiale și regionale care să deschidă drumul spre înfăptuirea dezarmării generale și totale. Delegația romînă a susținut de asemenea necesitatea lichidării definitive a colonialismului, condiție de bază a existenței unor relații sănătoase între state, respectarea drepturilor fundamentale ale omului, dezvoltarea colaborării internaționale în domeniul folosirii pașnice a spațiului cosmic.

În intervențiile lor, delegații țării noastre s-au ocupat, de asemenea, de problemele necesității combaterii analfabetismului în țările în curs de dezvoltare, ale învățămîntului și educării tinerei generații în spiritul păcii și înțelegerii între popoare.

Reuniunea de la Lucerna este un prilej favorabil pentru întîlniri și contacte între parlamentari, pentru schimb de opinii și o cunoaștere reciprocă mai bună. Această atmosferă este deosebit de importantă, cunoscîndu-se rolul însemnat al parlamentelor în viața politică a țării și în influențarea opiniei publice. În ultimii ani, în Uniunea Interparlamentară și-a făcut loc tot mai evident tendința pozitivă de a discuta în mod constructiv problemele vitale ale relațiilor internaționale contemporane.

G. MOCA

Lucerna, 31 martie

BRUXELLES

Divergențe vechi și noi

Pînă spre sfîrșitul anului trecut, dezbaterile din cadrul Pieței comune cu privire la problemele agrare durau extrem de mult. Împrumutînd termeni din vocabularul sportiv, comentatorii ajunseseră chiar să vorbească din cînd în cînd despre „maratonul" tratativelor. Iată însă că recentele tratative desfășurate la Bruxelles între miniștrii agriculturii ai statelor din C.E.E., au ținut cu 24 de ore mai puțin decît termenul prestabilit. „Sprintul agrar" — cum i s-ar putea spune în acest caz — s-a încheiat fără a se fi ajuns la un acord relativ la principala problemă care trebuie să fie rezolvată pentru constituirea reală a Pieței comune agrare: fixarea unor prețuri unice la cerealele produse în statele membre ale C.E.E. Rezolvarea acestei probleme a fost împiedicată de refuzul Germaniei occidentale de a accepta unificarea prețurilor la produsele agrare înainte de mijlocul anului 1966.

S-a ajuns la un acord privind unificarea treptată a prețurilor la lapte și orez. Acesta a fost mai lesne de realizat, întrucît cele două produse nu au o pondere mare în comerțul extern al celor șase. Miniștrii au elaborat o „foarfecă a prețurilor" la produsele lactate și au stabilit ca aceasta să se închidă treptat pînă în 1970. În privința orezului au fost adoptate prețuri mai mari decît cele practicate pînă în prezent la produsele importate. Măsura favorizează exporturile italiene în statele vest-europene. În același timp se aduce o serioasă lovitură exportatorilor din S.U.A. și din unele state asiatice, întrucît exporturile acestora vor fi supuse unor taxe vamale majorate pentru a nu putea concura orezul produs în statele membre ale C.E.E.

Dacă în problemele de mai mică importanță — generatoare totuși de efecte neplăcute pentru unii parteneri comerciali ai Pieței comune — s-au putut realiza acorduri, cel mai important dosar aflat în fața negociatorilor de la Bruxelles a rămas nerezolvat. În problema cerealelor, cei șase trebuiau să fixeze cu prilejul acestor tratative ritmul apropierii prețurilor practicate pe piețele statelor din C.E.E., adoptînd, modificînd sau respingînd „planul Mansholt". Acest plan prevedea unificarea prețurilor pînă în iulie 1964 și nu pînă

REFLECTOR

Președintele Partidului Social Democrat din R.F.G. Willy Brandt a fost invitat de președintele Johnson în S.U.A. Vizita, care va începe la 15 mai, nu are un caracter oficial.

■

Cel de al VIII-lea Congres al Asociației Internaționale a juriștilor democrați s-a deschis la 31 martie la Budapesta. Participă reprezentanți a 61 de țări. Copreședinții Asociației, Pierre Scott și Rudolf Bystricky au prezentat rapoarte, iar secretarul general al Asociației, Joe Nordmann, a prezentat o informare cu privire la activitatea organizației de la ultimul congres, din 1960, de la Sofia.

■

Peste cîteva zile, Comisia privilegiilor a Camerei Comunelor va aprecia dacă ministrul educației Quintin Hogg s-a făcut sau nu vinovat de „ultraj" la adresa deputaților laburiști, afirmînd că „peste hotare, laburiștii au subminat politica britanică". Ministrul a explicat că nu s-a referit la deputații laburiști ci la laburiști în general. Sancțiunile merg de la scuze publice pînă la excluderea din Camera Comunelor. Este prevăzută și sancțiunea detenției deputatului în culpă într-o anumită încăpere din turnul orologiului palatului Westminster. Totuși această sancțiune nu mai este aplicată iar încăperii respective i s-a dat recent o altă întrebuințare.

■

La 28 aprilie va avea loc conferința ministrilor de externe ai țărilor membre ale Uniunii Afro-Malgașe pentru colaborarea economică. Miniștrii vor elabora carta acestei organizații.

■

Premierul guvernului local al Irlandei de nord, Terence O'Neill, a făcut recent o vizită în Statele Unite. Unul din scopurile declarate ale vizitei a fost trezirea interesului investitorilor americani pentru Irlanda de nord.

■

Melvin Belli, fostul apărător al lui Jack Ruby, a declarat că nu a primit de la acesta nici un onorariu; el crede însă că filmul care a fost realizat la proces, cu concursul său și fără știrea autorităților, va putea fi vîndut societăților de televiziune în condiții avantajoase.

în 1970 așa cum se stabilise inițial în tratatul de la Roma.

Planul de accelerare a unificării prețurilor la produsele agrare a fost respins de reprezentantul Germaniei occidentale. Acesta a lăsat să se înțeleagă că înainte de trecerea a doi ani nici nu poate fi vorba ca cercurile conducătoare de la Bonn să-și dea consimțămîntul asupra acestei chestiuni. Reprezentantul vest-german Schwarz nu a făcut decît să repete afirmațiile în același sens ale cancelarului Erhard.

Doi factori explică atitudinea vest-germană. Alegerile care vor avea loc anul viitor influențează încă de pe acum multe din acțiunile guvernului R. F. Germane. În momentul în care partidul creștin-democrat a pierdut monopolul politic în țară, liderii acestuia nu-și pot permite să-și îndepărteze voturile unei clientele electorale care, în Germania occidentală, este tradițional conservatoare. Situația țărănimii vest-germane este mult inferioară celei a altor grupări sociale. *Die Tat* semnala că veniturile majorității covîrșitoare a țărănimii din Germania occidentală sînt cu 25—35 la sută mai mici decît veniturile muncitorilor. Aceste cifre nu redau însă decît o parte a adevărului. Situația economică a țărănimii nu este omogenă. Cei ce posedă sub 10 ha pămînt arabil — și sînt cei mai mulți — întîmpină dificultăți prea mari pentru a se adapta eventualelor schimbări în domeniul politicii agrare. În aceste condiții, cercurile conducătoare nu vor pentru moment să impună noi micșorări ale veniturilor țăranilor (pe calea scăderii prețurilor) de teama pierderii unui important număr de voturi. O dată trecută scadența alegerilor (tocmai de aceea autoritățile de la Bonn afirmă imposibilitatea acceptării propunerilor franceze *pînă* în 1966), cercurile conducătoare vest-germane își vor revizui probabil atitudinea în funcție de condițiile noi.

A doua cauză a refuzului vest-german este legată de politica externă comercială. Nu o dată s-a vorbit despre strînsa legătură care există între viitoarea „rundă Kennedy" și adoptarea unei politici comune de către statele membre ale C.E.E. Din acest punct de vedere, guvernul vest-german promovează o politică externă contradictorie : pe de o parte insistă asupra importanței pe care o acordă viitoarelor tratative din cadrul G.A.T.T. cu Statele Unite iar pe de altă parte refuză categoric fixarea unui preț „comunitar" al cerealelor în lipsa căruia C.E.E. nu poate negocia de pe o poziție comună în cadrul G.A.T.T.

Cum se explică această contradicție ? După cum se pare, fixarea acestui preț comun ar slăbi pozițiile R.F.G. în cadrul viitoarelor tratative din „runda Kennedy". Sporirea prețurilor la cerealele cumpărate de la alți parteneri care nu fac parte din Piața comună ar prejudicia interesele economice ale Germaniei occidentale întrucît unele state, în special cele slab dezvoltate, nu ar putea și nici nu ar mai fi dispuse să cumpere produse industriale dintr-o țară în care nu pot să-și vîndă produsele agrare.

Pe de altă parte, cercurile interesate din Germania occidentală sînt îngrijorate de poziția pe care ar putea-o adopta partenerii lor americani în momentul cînd ar vedea închizîndu-li-se poarta în fața unora dintre cele mai importante produse vîndute pe piețele vest-europene. Într-o asemenea situație — ca și în trecut cu prilejul „războiului puilor" — autoritățile americane ar proceda la represalii prin sporirea taxelor vamale asupra produselor industriale exportate din apusul Europei în S.U.A. Iată de ce poziția vest-germană este mai apropiată de cea americană decît de cea franceză în privința modului de abordare a „rundei Kennedy". La recentele tratative de la Bruxelles, reprezentantul vest-german a susținut, din această cauză, teza inutilității fixării unui preț unic la cereale înaintea tratativelor cu S.U.A. Potrivit cercurilor conducătoare de la Bonn, statele Pieței comune pot să se prezinte la viitoarele tratative și cu prețuri autonome pe care le vor negocia separat.

Adoptarea unei asemenea poziții poate favoriza statele mai puternice. În cazul de față, Statele Unite și Germania occidentală — fiecare urmărind însă propriile interese — ar putea să obțină poziții privilegiate în comparație cu ceilalți parteneri occidentali. Franța insistă însă asupra necesității adoptării unei poziții comune de către toți membrii C.E.E. cu prilejul viitoarelor tratative interoccidentale. Ea ar dori ca în fața Statelor Unite să se creeze un puternic front al principalelor state vest-europene.

La Bruxelles, această intenție a eșuat în fața poziției intransigente a Germaniei occidentale, care a refuzat în continuare să plătească „prețul agricol" pentru avantajele obținute pe plan industrial în cadrul C.E.E.

Cu prilejul „maratonului agricol" de anul trecut se realizase un compromis între tezele franceze și cele vest-germane. În schimbul promisiunilor făcute de Franța în legătură cu poziția mai conciliantă care ar fi urmat să fie adoptată în cadrul „rundei Kennedy", Germania occidentală și-a asumat unele angajamente privind constituirea Pieței agrare comune. Compromisul s-a dovedit însă extrem de fragil întrucît la actuala confruntare de la Bruxelles, negociatorii vest-germani au dat înapoi atunci cînd ar fi trebuit să se discute concret problema unificării prețurilor agrare.

Va reuși oare Franța să-și impună punctul de vedere cu prilejul ulterioarelor tratative de la 13—15 aprilie cînd vor fi abordate din nou și problemele politicii agrare ? La sfîrșitul anului trecut, cererile ultimative ale Franței în vederea începerii constituirii Pieței comune agrare au avut eficacitate. Ceea ce se va întîmpla de data aceasta depinde și de cărțile pe care partenerii le vor putea arunca pe masa tratativelor.

Eugen PHOEBUS

Deceptie la Madrid

Reprezentanții celor șase țări membre ale Pieței comune au hotărît la Bruxelles să amîne răspunsul la cererea de asociere la acest organism prezentată de Spania încă din februarie 1962. Pledoariile Franței și Germaniei federale în favoarea Madridului s-au izbit, după cum se știe, de un refuz argumentat politic al țărilor Benelux și de o opoziție mai nuanțată a Italiei, care a invocat concurența anumitor produse agricole. În cele din urmă, dl Spaak, care deține funcția de președinte al Consiliului ministerial al celor șase, va trebui să elaboreze un proiect de răspuns pentru sesiunea din 13 aprilie. Ministrul belgian al afacerilor externe nu a ascuns că va fi clar exprimat un refuz și că ușa va rămîne deschisă doar pentru un simplu aranjament de ordin comercial. Așa cum era și de așteptat, dincolo de Pirinei reacțiile au fost destul de vii. Cea mai mare parte a editorialelor ziarelor preferă totuși să uite că anumite țări ale Pieței comune mai consideră regimul franchist spaniol ca nepotrivit unei asociații în toată regula. Așadar, în primul rînd către Italia se îndreaptă reproșurile Madridului. În Spania se consideră că atitudinea Italiei decurge nu numai din „meschine" interese comerciale (concurența exercitată de portocalele spaniole) ci și din „lamentabila" experiență inițiată prin orientarea către stînga a formulei guvernamentale de la Roma.

Refuzul opus Spaniei constituie în orice caz un eșec pentru diplomația lui Franco, care urmărea să asocieze Spania la Piața comună liberalizîndu-și economia fără să modifice structurile politice ale țării și care cerea pentru prima dată admiterea Spaniei într-un organism internațional înainte de a se asigura de succesul cererii sale.

Există motive să credem că refuzul întîmpinat va avea repercusiuni importante pe plan intern și este posibil ca actuala echipă guvernamentală franchistă să aibă de suferit de pe urma acestui fapt. Miniștrii de finanțe și comerț, care sînt legați de organizația catolică „Opus dei", fuseseră pînă acum principalii promotori ai „deschiderii către Europa", în fața elementelor falangiste și tradiționaliste care se împotriveau cu hotărîre acestei orientări. S-ar putea să-i vedem pe aceștia din urmă reciștigînd preponderența care aparținea pînă de curînd în mod hotărît adversarilor lor. De mai multe luni chiar i se atribuie generalului Franco intenția de a proceda la o remaniere de proporții mari a cabinetului său. Franco, în același timp șeful statului, șeful guvernului, al forțelor armate și al Falangei, ar intenționa după cît se spune să cedeze o parte din atribuțiile sale, desemnîndu-și un președinte al Consiliului de Miniștri. În legătură cu aceasta se vorbea chiar de o lege urmărind să „legalizeze" această alegere. Întrebarea care se pune este în ce măsură aceste proiecte, în cazul cînd ele ar exista cu adevărat, vor fi influențate de hotărîrea celor șase țări ale Pieței comune. Nimeni n-ar putea să riște în momentul de față o presupunere în această privință.

(Din LE MONDE)

WASHINGTON

Idei realiste și ecourile lor

Probabil că trăsătura cea mai caracteristică a actualului moment politic american o constituie faptul că se discută foarte mult și la toate eșaloanele. În ultima săptămînă s-au înregistrat trei intervenții ale președintelui, două ale secretarului de stat, tot două ale titularului Pentagonului, o importantă declarație a senatorului Fulbright, numeroase cuvîntări ale altor senatori sau membri ai Congresului. Dar elementul important nu constă numai în această frecvență oarecum ieșită din comun, ci în părerile care s-au exprimat cu acest prilej și mai ales în unele idei noi care circulă cu insistență în cercurile politice americane. Max Fraenkel, comentatorul diplomatic al ziarului *New York Times*, scria că „se șușotește mult" la Departamentul de Stat și în alte puncte cheie ale Administrației. Dacă în unele locuri surdina a fost permanent prezentă, misiunea de a vorbi cu voce tare și-a asumat-o senatorul Fulbright, a cărui cuvîntare a provocat o vie reacție.

În declarația sa senatorul Fulbright nu a abordat numai aspecte concrete și de actualitate ale politicii externe a Statelor Unite. Recomandările făcute de el se adresează mai mult „modului de a face politică". El a cerut în esență reconsiderarea politicii. Declarațiile sale se axează în jurul următoarei fraze: „Poporul american trebuie să renunțe la mituri în favoarea realității". Pentru a exemplifica, Fulbright a afirmat, de pildă, referindu-se la problema relațiilor S.U.A.—Panama, că Statele Unite „trebuie să poarte tratative pentru unele revizuiri ale tratatului în legătură cu zona canalului". În legătură cu Vietnamul de sud, senatorul a respins ideea „extinderii războiului", arătînd că se impune „necesitatea urgentă de a se reconsidera politica Statelor Unite în această regiune".

Fulbright a cerut o „reconsiderare sinceră a politicii americane față de Cuba chiar dacă concluziile la care se va ajunge nu vor fi agreabile". El a afirmat că nu există decît trei posibilități: o invazie, un boicot economic „pentru a răsturna regimul Castro" sau „acceptarea regimului comunist ca o realitate dezagreabilă și supărătoare dar care nu va fi probabil înlăturată într-un viitor apropiat". „Nici un om cu răspundere, a spus el, nu pledează pentru invazie. Este clar că politica Statelor Unite de strangulare prin boicot a dat greș și nu există nici un motiv să se creadă că va reuși pe viitor". Totodată, senatorul american a pledat pentru extinderea comerțului cu țările socialiste pe care îl consideră ca un „instrument pentru reducerea încordării internaționale și consolidarea bazelor păcii".

Au fost sau nu declarațiile senatorului Fulbright un balon de încercare? Au reprezentat sau nu ele o tatonare din partea Administrației Johnson pentru unele proiecte politice de viitor? În fond, sînt sau nu sînt ele acceptate de oficialitățile de la Washington? Aceste întrebări revin cu insistență în presa americană.

Unii susțin că cele spuse de senatorul american au reprezentat exclusiv punctul său de vedere. Alții, dimpotrivă, afirmă că Fulbright a vorbit „cu binecuvîntarea și sprijinul Administrației" (declarația lui Melwyn Laird, membru republican al Camerei Reprezentanților). Viitorul va fi singurul judecător competent care va putea da răspunsul autorizat. Dar un fapt nu poate fi omis. Fulbright nu este un om care privește politica americană din afară. El nu este străin nici de activitatea partidului democrat și nici de politica externă a guvernului. El face parte dintre liderii democrați influenți. De multe ori numele său a fost evocat ca unul dintre oamenii cei mai capabili pentru funcția de secretar al Departamentului de Stat sau de eventual candidat la postul de vicepreședinte. El se află în prezent în fruntea importantei comisii de afaceri externe a Senatului, de care depinde în mare măsură aprobarea acțiunilor de politică externă ale Administrației.

Cuvîntarea lui Fulbright nu poate fi desprinsă de o anumită tendință spre realism care-și face loc în viața politică americană. „În politica americană — scrie *New York Times* — începe să se contureze o abordare mai realistă a unor importante probleme mondiale".

Bineînțeles, dreapta politică americană nu s-a lăsat însă așteptată în încercarea de a contracara orice manifestare de realism. Reprezentanți ai ambelor partide au combătut în Congres, la posturile de televiziune sau radio ideile expuse mai sus. Unii (ca de pildă senatorul Jacob Javits) au reluat campania instigatoare împotriva Cubei. Alții, cum ar fi senatorul republican Jack Miller, senatorul democrat George Smathers, în declarațiile lor au cerut de fapt „să nu se miște nimic" în politica externă americană. Susținînd imobilismul, ei ar dori să revitalizeze manifestările războiului rece. Printre aceștia sînt cei care au susținut cu înverșunare fie invadarea Cubei, fie extinderea războiului în Vietnamul de sud, fie restrîngerea relațiilor comerciale cu țările socialiste. Senatorul Goldwater a denumit discursul lui Fulbright „eretic".

Ideea „trebuie să luăm lumea așa cum este și nu așa cum am vrea s-o vedem" *(New York Times)* presupune însă înlăturarea iluziilor, a ceea ce același ziar denumește „vacile sfinte din religia politică americană". Mai mult chiar, *Washington Post* este de părere că prin critica lor cei de dreapta n-au făcut decît „să confirme argumentarea lui Fulbright asupra faptului cît de periculoasă și de nepermisă este politica dură, inflexibilă a Statelor Unite".

Ideile lucide ale lui Fulbright au găsit ecou. Senatorul democrat Wayne Morse, președintele subcomitetului pentru America Latină, deși s-a declarat în dezacord cu unele din părerile continute în discurs, a spus că el a servit un scop important, determinînd reflecții asupra problemelor mondiale. Senatorul George Aiken, într-un lung discurs ținut în Senat, a aprobat punctul de vedere al lui Fulbright în problema politicii față de Cuba. Statele Unite — a afirmat el — au făcut o greșeală cînd au rupt relațiile diplomatice cu Cuba în momentul venirii la putere a lui Fidel Castro. Aiken a susținut părerile lui Fulbright și în ce privește relațiile americano-panameze sau războiul din Vietnamul de sud. Unele ziare americane s-au raliat și ele punctului de vedere exprimat de președintele Comisiei senatoriale pentru afacerile externe. Iată părerea ziarului *Washington Post*: „Este absolut firesc să considerăm că orientarea politică din trecut trebuie să fie revizuită în lumina modificărilor intervenite".

Firește că interesul cel mai mare îl prezintă atitudinea Administrației față de ideile expuse de Fulbright. În cercurile oficiale americane, discursul nu a fost dezavuat, concepțiile sale n-au fost respinse ca atare. Totuși, poziția față de recomandările lui Fulbright este oarecum contradictorie. Într-o primă declarație provenită din „cercuri autorizate" ale Casei Albe s-a apreciat discursul ca fiind foarte interesant, menționîndu-se că mai multe puncte „merită să fie luate în considerare". În ultima sa conferință de presă, secretarul de stat Rusk spunea: „Este o cuvîntare binevenită și care îndeamnă la reflecție... Există în acest discurs o serie de chestiuni cu care sînt pe deplin de acord. Ne aflăm într-o perioadă de schimbări. Lucrurile sînt în mișcare. De aceea este foarte important ca noi să încercăm să înțelegem ce înseamnă aceste schimbări, în ce mod sînt legate de ele interesele Statelor Unite". Și mai departe: „Declarația făcută de senatorul Fulbright constituie o contribuție la o discuție utilă în această țară".

Dar secretarul de stat și ulterior președintele Johnson s-au declarat în dezacord cu reconsiderarea politicii față de

Cutremurul catastrofal din Alaska a provocat o maree uriașe în Oceanul Pacific. În localitatea Seaside (Oregon) valurile au aruncat un automobil peste o vilă (Radiofoto)

Cuba și Panama, elemente principale în sugestiile lui Fulbright.

În ce privește Panama, președintele Johnson, în conferința sa de presă ținută la Johnson-city (Texas) reafirma că în relațiile dintre Statele Unite și Panama continuă să rămînă ca o „divergență precisă" refuzul statului Panama de a duce tratative în legătură cu tratatul din 1903 privind zona Canalului. Or, este știut că se cere tocmai revizuirea acestui tratat ca punct de pornire pentru tratative viitoare. În legătură cu Cuba, vechea politică continuă să nu fie abandonată, să fie un fel de „zonă tabu".

S-ar putea spune că poziția Administrației față de cuvîntarea lui Fulbright pare o aprobare a spiritului, dar nu și a literei acesteia. Cu două zile înaintea declarației lui Fulbright, președintele Johnson, luînd cuvîntul la congresul sindicatului muncitorilor din construcții, spunea printre altele: „Astăzi războiul general este imposibil și este esențial să se găsească alternativa. Cred că popoarele lumii preferă un acord chibzuit unui atac brutal... În fiecare colț tulburat al lumii această speranță într-un acord chibzuit în loc de represalii pripite poate da roade... Poporul acestei țări și lumea așteaptă mai mult din partea conducătorilor lor decît manifestări ale forței brutale".

La Washington, examinarea poziției S.U.A. în aspectele concrete ale politicii externe continuă. În acest context ideile lui Fulbright reprezintă fără doar și poate un element nou. „Dacă aceste propuneri îi vor face pe oameni să mediteze — declara senatorul Aiken în senat — sînt bucuros că au fost făcute."

Sergiu VERONA

COLOMBO

Preliminariile Conferinței de la Cairo

La Colombo, reprezentanții a 24 de țări au pregătit terenul în vederea celei de-a doua conferințe a țărilor neangajate, care va avea loc la începutul lunii octombrie la Cairo. Precedată de o întrunire la nivelul miniștrilor afacerilor externe, conferința din octombrie va reuni numeroși șefi de stat din Europa, Asia, Africa și America Latină.

Conferința pregătitoare de la Colombo a fost organizată din inițiativa Iugoslaviei, Ceylonului și Republicii Arabe Unite, țări care au jucat un rol important la prima conferință a țărilor neangajate, organizată în septembrie 1961 la Belgrad. Conferința de la Belgrad a permis să se contureze o platformă comună a țărilor neangajate, cuprinzînd sprijinirea ideilor coexistenței pașnice, dezarmării generale și totale și condamnarea colonialismului. Unitatea de vederi realizată la Belgrad a avut ca rezultat ulterior apropierea, concretizată prin contacte frecvente, între țările participante; în același timp, principiile „neangajării" au fost apreciate în mod pozitiv într-o serie de țări care nu participaseră la conferința de la Belgrad. În felul acesta s-a conturat posibilitatea convocării unei a doua conferințe cu o participare mult mai largă; s-au declarat dispuse să participe la o asemenea conferință numeroase țări membre ale Organizației Unității Africane, precum și unele țări din Asia și America Latină. Propunerea a fost făcută în comun la 14 octombrie 1963, de către președintele Republicii Arabe Unite, Nasser, și primul ministru ceylonez, Sirimavo Bandaranaike. A urmat o serie de declarații în sprijinul acestei probleme venind din partea premierului Nehru, a președintelui Ben Bella și a altor șefi de stat. Recent, la 7 februarie, Ministerul Afacerilor Externe al Finlandei a făcut cunoscut că „guvernul Finlandei nutrește un interes pozitiv față de scopurile conferinței".

Preocuparea centrală a conferinței pregătitoare de la Colombo a fost elaborarea ordinei de zi a conferinței care va avea loc la Cairo. Această ordine de zi trebuia să țină seama de evoluția situației mondiale din 1961 și pînă acum, după cum trebuia să precizeze, într-o anumită măsură, o platformă comună acceptabilă pentru participanți. În acest sens, în salutul adresat delegaților, d-na Bandaranaike a atras atenția asupra necesității de a defini „neangajarea".

La Colombo a fost evidentă preocuparea de a găsi o bază comună de discuție pentru un număr cît mai mare de țări; optimismul participanților se reflectă în hotărîrea de a include pe lista provizorie a celor invitați la Cairo un număr de 79 de șefi de state (în timp ce la Belgrad au participat 25 de delegații). În plus, țările neangajate au convenit să urmărească în mod atent și să promoveze „tendințele pozitive și noile forțe naționale în creștere"; reiese de aici hotărîrea țărilor neangajate de a nu se izola și de a se alătura tuturor inițiativelor care corespund aspirațiilor lor.

La conferință a fost adoptat un proiect de ordine de zi recomandînd discutarea generală a situației internaționale, a problemelor întăririi păcii și securității mondiale și în special a problemei dezarmării. Trebuie remarcată includerea în proiectul de ordine de zi a problemelor dezvoltării și colaborării economice. Discutarea acestor probleme în octombrie va putea include și o analiză a rezultatelor conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva.

Proiectul de ordine de zi este astfel întocmit încît să solicite interesul unui număr cît mai mare de eventuali participanți la conferința de la Cairo; la Colombo a fost remarcată prezența unor observatori din Brazilia și Bolivia, țări care nu au luat parte la conferința de la Belgrad. Dacă la Cairo participanții vor manifesta același spirit de înțelegere care a caracterizat discuțiile purtate la Colombo, cea de-a doua conferință a țărilor neangajate va putea aduce un aport prețios la destinderea internațională.

Deocamdată, Comisia permanentă instituită, din care fac parte reprezentanții Algeriei, Ceylonului, Etiopiei, Ghanei, Guineei, Indiei, Indoneziei, Irakului, R.A.U. și Iugoslaviei, continuă pregătirile; această comisie este cea care va stabili data și locul întrunirii miniștrilor de externe.

Mihai MATEI

Sfidarea lansată de senatorul Fulbright

Senatorul Fulbright a răscolit lucrurile — și este bine oricînd s-o faci în această țară. Orice discurs care ar putea să zdruncine concepțiile rigide și pline de automulțumire care domină, în mare măsură, actuala politică externă americană merită elogii fie chiar și numai pentru această realizare.

Istoria va putea spune că președintele Comitetului senatorial pentru relațiile externe a ținut săptămîna trecută un mare discurs în fața unei săli a Senatului aproape goală. Nu era necesar să aprobi orice amănunt al ei pentru a recunoaște că oficialități guvernamentale, diplomați din toate țările și experți politici de pretutindeni vor discuta timp de luni de zile implicațiile cuvîntării d-lui Fulbright. Secretarul de stat Rusk a și elogiat-o, afirmînd că este „pătrunsă de seriozitate și te face să reflectezi".

Pentru a fi „istoric", un discurs trebuie să exprime idei îndrăznețe, contrare dogmelor și care să meargă înaintea vremurilor lor. „Discursul cu privire la carantină", rostit la 5 octombrie 1937 de președintele Franklin Roosevelt a fost, în acest sens, istoric. Este cam prea devreme pentru ca să se afirme aceasta, dar este foarte probabil că discursul despre „strategia păcii", rostit de președintele Kennedy la Universitatea Americană, la 10 iunie 1963, va fi inclus în aceeași categorie. Cele două discursuri menționate aveau avantajul de a se concentra fiecare asupra unui singur subiect de o importanță covîrșitoare.

Discursul senatorului Fulbright s-a referit la atît de multe subiecte, idei și țări încît va fi nevoie de cîtva timp pentru a formula o apreciere chibzuită asupra lui. Totuși, discursul a reușit să aibă influența pe care a avut-o, pur și simplu, deoarece senatorul a atins punctele cele mai simțitoare ale politicii noastre externe și unele idei (el le-a numit „mituri scumpe") care au devenit vaci sfinte în religia noastră politică. În plus, momentul discursului a fost calculat cu dibăcie. Recent, alte discursuri ale unor conducători americani, printre care conferința ținută acum cîteva zile de ambasadorul Stevenson la Universitatea Princeton cu prilejul comemorării lui Dag Hammarskjoeld, discursul din Senat al lui Hubert Humphrey în apărarea politicii lui Kennedy în America Latină și cuvîntarea președintelui Johnson în fața membrilor sindicatelor în care a cerut un „acord chibzuit în loc de o agresiune promptă" în politica externă americană, au făcut și ele impresie în lume precum și în rîndul opiniei publice americane pentru sinceritatea și noutatea lor.

Toate aceste discursuri aveau un element comun — recunoașterea faptului că lumea de astăzi este o lume nouă, diferită, dinamică, revoluționară.

Oamenii de stat nu mai pot duce un război vechi, după cum nici militarii nu o pot face. În politică, la fel ca și în război, liniile Maginot sînt fatale. Senatorul Fulbright a atacat cu curaj unele poziții fixe din politica externă americană. Cu atît mai bine pentru S.U.A.

(Din New York Times)

ATENA

Declarația-program a guvernului grec

Principalul eveniment politic din Grecia în cursul acestei săptămîni l-a constituit prezentarea declarației-program a guvernului grec la 30 martie, în cadrul primei sesiuni a noului parlament, de către primul ministru Papandreu. Multe dintre punctele declarației sale program, care definesc politica economică, socială și externă a Greciei, erau cunoscute, dat fiind că ele au mai fost anunțate în declarația-program din decembrie anul trecut, cînd Uniunea de Centru a deținut puterea timp de 50 de zile, după care guvernul Papandreu și-a dat demisia.

Noua declarație-program repetă promisiunile de atunci, consemnează unele măsuri luate și trasează coordonatele politicii externe și interne a guvernului pe o perioadă mai îndelungată.

Reține atenția afirmația că programul prezentat oferă „democrație politică, economică și socială" adică „libertate și egalitate în fața autorităților și a legii pentru toți cetățenii, indiferent de crezul lor politic". „Misiunea noastră, se subliniază în program, este de a crea un stat bazat pe domnia legii".

În această ordine de idei, Papandreu a arătat că guvernul va îndeplini promisiunea mai veche a partidului său și va suprima măsurile excepționale. Proiectele de legi în acest sens vor fi prezentate săptămîna viitoare în parlament.

Pe plan social, primul ministru a anunțat unele acțiuni în domeniul învățămîntului. O mare parte din declarație este consacrată politicii economice. Obiectivele trasate în acest domeniu, cel mai important pentru Grecia, prevăd, în esență, accelerarea ritmului de dezvoltare economică în vederea îmbunătățirii nivelului de trai al populației, o repartizare mai echitabilă a venitului național, crearea de posibilități pentru deplina folosire a brațelor de muncă.

Merită să fie subliniată importanța acordată introducerii planificării în activitatea economică a statului, care pînă acum — după cum a menționat primul ministru — n-a avut un program de dezvoltare economică. Evident, guvernul va ajuta și stimula dezvoltarea economiei private, paralel cu investițiile în anumite sectoare publice. „Industria particulară se va bucura de înlesniri din partea guvernului, iar întreprinderile străine vor fi protejate în mod deosebit în măsura în care ele desfășoară o activitate rodnică pentru interesele amîndor părți".

Programul prevede și o serie de măsuri importante în domeniul agriculturii. După cum se afirmă, vor fi sprijinite cooperativele, vor fi sporite investițiile în agricultură, se vor aplica o serie de măsuri în legătură cu promovarea tranzacțiilor cu alte țări.

În importantul sector al exporturilor — care s-a dovedit a fi nevralgic, după primii ani de asociere la Piața comună — primul ministru a precizat că posibilitățile de export ale țării vor fi valorificate la maximum, că vor fi sprijinite și exporturile de produse industriale. Continuînd legăturile sale cu Piața comună, guvernul va urmări și promovarea tranzacțiilor cu alte țări, pe baza unor acorduri bilaterale.

Un alt sector critic pentru Grecia este cel al cheltuielilor militare. Cheltuielile afectate apărării Greciei, a spus premierul, constituie o povară excesivă pentru bugetul grec și reduc posibilitățile de aplicare a unui program complet de politică socială și a programului de investiții publice. După cum a relatat presa greacă, se intenționează reducerea cheltuielilor militare, fără o reducere a forțelor armate, Grecia continuînd să ceară ajutor militar din partea membrilor N.A.T.O.

Abordînd problema relațiilor Greciei cu unele țări balcanice, Papandreu a subliniat în legătură cu Turcia că, de o parte și de alta, va trebui să se depună eforturi pentru a menține legăturile între cele două țări, deoarece problema cipriotă a provocat o răsturnare a lor. Papandreu a relevat că acordurile de la Londra și Zürich în problema Ciprului sînt cele care au provocat impasul. Noi — a spus Papandreu — dorim sincer înțelegere din partea vecinei noastre, Turcia. Papandreu și-a exprimat părerea că în problema Ciprului se va găsi soluția dorită numai dacă vor fi aplicate pe insulă principiile moderne de libertate și justiție.

Kanelopoulos, liderul partidului de opoziție, a adus unele critici programului guvernului, declarînd că E.R.E. va vota împotriva guvernului. După precizarea poziției liderilor celorlalte două partide din opoziție — E.D.A. și partidul progresist — primul ministru va răspunde obiecțiilor și propunerilor formulate. Apoi, probabil că în cursul nopții de vineri, va avea loc votul în legătură cu programul prezentat.

În primele comentarii ale ziarelor de opoziție se semnalează anumite rezerve față de unele puncte din declarația-program.

Ziarul *Avghi* (E.D.A.) susține că „declarația-program nu trasează un nou curs de schimbări esențiale în viața politică și nu satisface lumea noastră democratică, cu toate afirmațiile generale și unele măsuri pozitive".

Ziarul *Kathimerini* (conservator independent pro-E.R.E.) afirmă că prima apariție a guvernului în Parlament n-ar fi fost satisfăcătoare și că declarația-program ar cuprinde „generalități și un efort de evitare a problemelor spinoase și tendința de a evita angajamente".

Ziarele de centru, ca *To Vima*, menționează că ceea ce caracterizează declarația-program „este consecvența, sinceritatea și optimismul pentru viitor". Guvernele din trecut promiteau multe dar respectau numai o parte din promisiuni. Actualul guvern — conchide ziarul — își va îndeplini promisiunile.

AL. GHEORGHIU

31 martie

SEUL

Impasul unei politici

Seulul a cunoscut din nou zile agitate. Un ocean omenesc a invadat arterele centrale. Mai întîi fuseseră grupuri mici de studenți, veniți din toate părțile orașului. Sutele de oameni se strîngeau într-o coloană ce devenea mereu mai mare. 2 000—3 000 manifestanți — apreciau primele rapoarte ale poliției. Cifrele au trebuit însă să fie rapid modificate : 20 000 de demonstranți. Observatori mai realiști în asemenea calcule au preferat o altă cifră : 40 000.

Polițiștii au încercat să bareze drumul manifestanților. Baricadele n-au rezistat oceanului omenesc. Doar gazele lacrimogene lansate în momentul critic și-au făcut efectul. Bilanțul : zeci de răniți și cîteva sute de arestări.

O zi mai tîrziu, torentul demonstranților a reapărut. La fel de numeros, la fel de combativ. Din nou ciocniri, din nou arestări. Pentru ca în ziua următoare totul să reînceapă de la capăt. Cinci zile, fără întrerupere, Seulul a fost teatrul unor puternice demonstrații. Punctul de pornire al acestor manifestații populare, de o amploare ce evocă furtunoasele zile ale înlăturării lui Li Sîn Man, l-a constituit, potrivit agențiilor de presă occidentale, temerea că tratativele privind normalizarea relațiilor cu Japonia ar avea în fond implicații cu caracter militar. Pentru a domoli valul demonstranților, o rezoluție privind suspendarea tratativelor de la Tokio a fost adoptată în parlament iar cumnatul președintelui, care se afla în Japonia în fruntea delegației sud-coreene, a fost rechemat la Seul.

Cu aceasta se poate însă considera ajuns la final agitatul episod de la Seul ? Ceea ce s-a petrecut în Coreea de sud nu a marcat doar reacția față de un eveniment, ci a exprimat un sentiment de largă nemulțumire populară care a găsit prilejul să răbufnească cu violență. Referindu-se la starea de spirit a locuitorilor Coreei de sud, ziarul *Le Monde* scria că aceștia „s-au săturat de regimul de dictatură sau de semidictatură. Ei au arătat acest lucru prin revolta studenților care l-au răsturnat pe Li Sîn Man. Ei îl afirmă astăzi mai puternic decît oricînd... Cînd a venit la putere în mai 1961, actuala formație guvernamentală a promis limitarea strictă în timp a regimului militar. Dar înlocuirea juntei de generali cu un guvern civil s-a făcut prin intermediul schimbării... îmbrăcăminții. Pak Cijan Hi a renunțat la uniforma de general și a îmbrăcat un elegant costum fără galoane. În rest nici o modificare. Convertirea la civilism trebuia supusă votului. Cu toate neregulile săvîrșite de un aparat polițienesc cu dexteritate în materie, Pak Cijan Hi nu a obținut decît o majoritate fragilă. Doar 156 026 voturi (dintr-un total de peste 10 000 000) l-au despărțit de principalul candidat al opoziției. Iar candidații opoziției au întrunit la un loc 5 378 558

Uriaș miting al opoziției la Seul

voturi față de cele 4 702 640 acordate lui Pak Cijan Hi. „Omul de mînă forte", cum îl supranumiseră prietenii săi politici, dovedise o neașteptată slăbiciune. Cîteva săptămîni mai tîrziu, cu ocazia alegerilor parlamentare, formația dirigu itoare de la Seul s-a dovedit mai prudentă iar măsurile luate din vreme au scutit-o de noi neplăceri. Principalul partid de opoziție a caracterizat aceste alegeri ca fiind „cele mai corupte și mai necinstite din istoria Coreei de sud". După *United States News and World Report* practicile lui Pak Cijan Hi ar reprezenta „o nouă experiență politică sud-coreeană".

„Experiențele" lui Pak Cijan Hi (care în esență conservă metode de guvernare de mult dovedite infructuoase) au dus la eșecuri nu numai pe plan politic, ci și pe plan economic. Ziarul *Times of India* a denumit Coreea de sud „un pămînt care moare". Nu-i o exagerare. Chiar *Wall Street Journal* zugrăvea un tablou sud-coreean în tonuri sumbre: „Acum Coreea de sud se găsește în pragul unei catastrofe: industria ei suferă din cauza insuficienței investițiilor de capital iar inflația crește amenințător". Ziarul adăuga elemente suplimentare: creșterea vertiginoasă a prețurilor, înflorirea bursei negre și faptul că „în prezent un sfert din totalitatea populației apte de muncă din țară șomează" (ceea ce reprezintă mai bine de 3 000 000 de oameni). Cu cîteva luni în urmă, lideri guvernamentali mai lansau tirade despre „miracolul economic", făceau promisiuni de reforme, publicau planuri de redresare economică. Despre primul plan cincinal sud-coreean, revista *U. S. News and World Report* scrie că acesta „continuă să fie mai degrabă o aspirație decît un program concret de dezvoltare economică". Șeful departamentului de planificare economică de la Seul a comunicat, de altfel, că planul va fi „reformulat" și aplicarea lui extinsă la... șapte ani. Cît privește prețurile, același important personaj de la Seul a preferat să se abțină de la profeții: deocamdată, a mărturisit el, sporirile de prețuri nu pot fi oprite. Cînd se va realiza aceasta? După el, o dată cu o stabilizare economică, greu previzibilă. „Cei doi ani și jumătate de cînd Coreea de sud este guvernată de un regim militar nu au dus la o stabilizare a economiei sud-coreene" — constata *Frankfurter Rundschau*.

Promisiunile de început ale lui Pak Cijan Hi au rămas uitate în paginile prăfuite ale ziarelor. Acum, sud-coreenilor li se servesc cotidian recomandări de „austeritate" și li se impune o dictatură etichetată cu discreție drept „democrație dirijată". Acesta-i terenul pe care crește nemulțumirea populară. Manifestarea ei violentă dovedește impasul formației guvernamentale de la Seul.

Eugen OBREA

ALGER

Întîlnirea afro-asiatică

Lucrările celei de-a șasea sesiuni a Consiliului de solidaritate al țărilor Asiei și Africii au avut loc la Alger între 22 și 27 martie. Importanța ei a fost relevată atît în mesajele de salut adresate de conducătorii mai multor state cît și în cuvîntarea de deschidere rostită de șeful statului algerian, președintele Ben Bella.

Certificatul de naștere al Consiliului de solidaritate poartă semnăturile participanților la prima conferință a solidarității țărilor din Asia și Africa. Întrunit în ultimele zile ale lunii decembrie a anului 1957 la Cairo, acest for, la care au fost reprezentate aproape 50 de țări afro-asiatice, a examinat cele mai arzătoare probleme de interes mondial, adoptînd hotărîri importante care au pus bazele a ceea ce Declarația conferinței a numit „un program comun de acțiune" al țărilor Asiei și Africii. Conferința a hotărît constituirea unei organizații permanente — Consiliul de solidaritate al țărilor din Asia și Africa, în ale cărui atribuții intră traducerea în viață a hotărîrilor și recomandărilor forului, sprijinirea și întărirea solidarității afro-asiatice, asigurarea unei legături permanente între mișcările de solidaritate din diferite țări.

La lucrările sesiunii a șasea a Consiliului, desfășurate între 22 și 27 martie la Alger, au participat delegați din 71 de țări afro-asiatice. O gamă largă de probleme a solicitat atenția participanților la sesiune, găsindu-se o rezolvare unanimă pentru cele mai multe dintre ele.

Documentele finale ale sesiunii — Declarația generală, o rezoluție de politică generală și alte 36 de rezoluții speciale — consemnează necesitatea luării unor măsuri în problemele vitale ale vieții internaționale, în conformitate cu recomandările celor trei conferințe anterioare (Cairo, Conakry și Moshi). Aceste recomandări se referă la necesitatea luptei pentru lichidarea deplină a colonialismului, pentru coexistență pașnică și dezarmare, împotriva neocolonialismului, pentru recunoașterea dreptului popoarelor la libertate, suveranitate și independență deplină.

Convinsă că problema luptei pentru eliberarea națională constituie sarcina principală a mișcării noastre — se spune în Declarația generală — convinsă de asemenea de necesitatea dezarmării generale pentru înfăptuirea păcii mondiale, dornică să promoveze înțelegerea între popoare și coexistența pașnică între state avînd sisteme politice și sociale diferite, sesiunea cheamă popoarele afro-asiatice să depună toate eforturile pentru a înlesni crearea unui front comun al luptei de eliberare națională în vederea acordării unui sprijin eficace luptătorilor pentru libertate, să intensifice lupta împotriva colonialismului, neocolonialismului și a discriminării rasiale.

Sesiunea constată de asemenea cu satisfacție că situația internațională s-a modificat substanțial în favoarea popoarelor afro-asiatice care luptă cu hotărîre împotriva forțelor răului. Această situație a îngăduit să se întărească frontul luptei popoarelor Asiei și Africii și să se obțină victorii de răsunet împotriva colonialismului.

În continuarea Declarației generale, se declară că „sesiunea consideră necesar să confirme încă o dată cre-

dința nezdruncinată în solidaritatea istorică a popoarelor din țările afro-asiatice".

În rezoluția politică generală se spune: „Faptul că sesiunea și-a desfășurat lucrările în capitala Algeriei eroice, atestă amploarea mișcării de eliberare națională în Asia și Africa. Lupta revoluționară a poporului algerian este un exemplu minunat pentru popoarele Asiei, Africii și Americii Latine, precum și pentru toate celelalte popoare asuprite din lume în lupta lor pentru eliberare. Participanții la sesiune salută cu căldură poporul algerian și-l felicită pentru măreața victorie pe care a obținut-o sub conducerea Frontului de eliberare națională, în frunte cu președintele Ahmed Ben Bella."

„Cea de-a șasea sesiune a Consiliului de solidaritate al țărilor Asiei și Africii, se subliniază în rezoluție, exprimînd din nou năzuințele profunde ale popoarelor asiatice, africane și latino-americane către o pace mondială adevărată și trainică, cere tuturor forțelor anticolonialiste să continue lupta pentru dezarmarea generală, pentru interzicerea totală a armelor nucleare, a experimentării, transportării, fabricării și stocării lor, pentru distrugerea tuturor stocurilor existente de arme nucleare."

Exprimîndu-și satisfacția în legătură cu crearea Organizației Unității Africane și relevînd rolul jucat de conferința la nivel înalt a țărilor arabe în lupta pentru unitate și eliberare națională, participanții la lucrările Consiliului au declarat că sprijină convocarea celei de-a doua conferințe a țărilor neangajate și a unei noi conferințe a țărilor afro-asiatice.

Consiliul de solidaritate cheamă toate popoarele din Asia, Africa și America Latină să lupte prin toate mijloacele împotriva bazelor militare străine, împotriva represiunilor colonialiste din Angola, Mozambic, Guineea Portugheză și Guineea Ecuatorială, împotriva rasismului practicat în Republica Sud-Africană etc.

Pe marginea tuturor acestor probleme și a multor altora au fost adoptate rezoluțiile speciale care ridică problemele de interes general sau local luate în discuție.

Prin participarea largă și reprezentativă, prin sfera și importanța problemelor abordate, prin actualitatea documentelor adoptate, ultima sesiune a Consiliului de solidaritate al țărilor Asiei și Africii se înscrie ca un eveniment de seamă în viața țărilor afro-asiatice, în lupta lor hotărîtă pentru libertate, pace și progres.

Nic. IONESCU

Mesajul președintelui Ben Bella

În răspunsul președintelui Republicii Algeriene Democratice și Populare, Ahmed Ben Bella, la mesajul din 31 decembrie 1963 al președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, se spune între altele:

Am constatat cu satisfacție, excelență, asemănarea dintre punctele noastre de vedere, cînd vorbiți despre consecințele decurgînd din problemele legate de frontierele naționale.

Principiile și rezoluțiile conferințelor care au avut loc la Bandung și la Addis Abeba amintite de dv., dau un caracter concret identității de idei nu numai ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste și Algeriei, ci și ale tuturor popoarelor, indiferent pe ce continent ar trăi și indiferent de regimul politic sau social pe care ele și l-au ales.

După cum vă este cunoscut, domnule președinte, atît Bandungul, cît și Addis Abeba constituie pentru Algeria — așa cum a fost ea cînd a intrat în lupta pentru eliberarea sa și așa cum este astăzi cînd începe sarcina grea a construirii societății noi — poli ai aceleiași linii de acțiune în interesele independenței naționale, demnității umane și egalității în drepturi în relațiile internaționale.

În continuarea mesajului de răspuns se arată: Consider folositor să expun din nou principiile motrice ale politicii externe a Republicii Algeriene Democratice și Populare, care îi dictează necesitatea de a lupta neobosit pentru menținerea sau restabilirea independenței statelor. Acest principal factor, în permanență valabil, presupune suveranitatea popoarelor și integritatea teritoriilor lor.

Identitatea punctelor noastre de vedere îmi întărește convingerea în posibilitățile largi care se deschid pentru înțelegerea internațională. Într-adevăr, aderarea sinceră și devotamentul ferm față de principiile păcii, respectului reciproc și independenței naționale creează o bază esențială și trainică pentru progresul omenirii.

Mai departe, în mesaj se spune: Integritatea teritorială este unanim recunoscută de toate guvernele lumii. Totodată, în multe locuri și la date diferite sîntem martorii încălcării acestui principiu.

În acest context devine cît se poate de necesar să se cheme guvernele să se alăture pe de-a-ntregul principiului inviolabilității frontierelor stabilite de acorduri internaționale, iar în ceea ce privește statele care au dobîndit recent independența, a frontierelor care au existat în momentul dobîndirii de către ele a suveranității internaționale.

În afară de aceasta, este necesar să se revizuiască caracterul relațiilor existente în lume, ținîndu-se seama de schimbările profunde caracteristice pentru istoria contemporană, precum și de forța maselor obidite și umilite, care se va dovedi hotărîtoare.

Pe de altă parte, sîntem convinși că, sporindu-și eforturile, guvernele iubitoare de pace și de libertate vor putea întemeia instituții utile, de natură să contribuie la perfecționarea Organizației Națiunilor Unite, care a făcut o operă rodnică, în pofida unor manifestări de slăbiciune și a unor situații periculoase.

În felul acesta, după părerea noastră, se va putea nu numai să se condamne, ci și să se preîntîmpine orice recurgere la agresiunea armată de către un stat împotriva altuia. În acest caz, nu vor rămîne alte posibilități în afara acelora de a se reglementa orice problemă internațională prin mijloacele pașnice.

În problema generală a luptei anticoloniale, Excelența Voastră ați confirmat poziția care a fost totdeauna caracteristică pentru acțiunile Algeriei.

În același timp, îmi voi îngădui să adaug că, așa cum o dovedește experiența, forțele de asuprire neocolonialistă se străduiesc să manevreze în așa fel încît o parte, iar uneori și întregul teritoriu, se acaparează, în pofida voinței naționale, în interesul oligarhiei străine".

După ce dă cîteva exemple în legătură cu problema amintită, președintele Ben Bella spune: „Problema de față se referă nu numai la Africa sau Asia, ea se referă la întreaga lume. Tragedia Suezului din noiembrie 1956, drama trăită recent de poporul congolez și situația groaznică impusă poporului sud-african, cu urmările ce pot fi prevăzute, determină cît se poate de limpede amploarea mondială a acestei probleme.

În legătură cu aceasta, guvernelor și statelor a căror politică urmărește menținerea păcii și independenței, le revine o răspundere grea. La rîndul nostru, sîntem profund convinși că nu se poate întări pacea decît prin acțiuni comune cu popoarele combatante private de drepturile lor legitime.

Problema unității teritoriale a unor state prezintă și ea un aspect similar.

Rezolvarea tuturor acestor probleme nu poate fi însă despărțită de căutarea mijloacelor celor mai eficiente pentru realizarea dezarmării.

Pentru atingerea acestui țel, din partea guvernelor iubitoare de pace se cere stăruitor ca, prin toate mijloacele posibile, ele să contribuie la stabilirea unor relații armonioase între popoare. Asemenea relații nu pot fi concepute fără progres economic și social, care să garanteze începutul unei ere a existenței pașnice a oamenilor.

Tratatul de la Moscova privitor la interzicerea experiențelor nucleare în atmosferă, în Cosmos și sub apă constituie un pas important pe calea spre dezarmarea generală și destinderea încordării internaționale. Sîntem ferm hotărîți să acționăm împreună cu toate forțele iubitoare de pace pentru ca acest tratat să fie completat prin acorduri avînd un caracter și mai consecvent. La ora actuală se poate socoti că asemenea acorduri sînt cu putință.

În încheierea mesajului se spune: Identitatea vederilor noastre privind caracterul legitim al luptei de eliberare națională și necesitatea întăririi păcii generale îmi dau temeiul, domnule președinte, să vă informez despre ecoul favorabil pe care îl au în țara noastră considerentele și concluziile pe care ați binevoit să ni le expuneți.

Miting în R.F.G. împotriva înarmărilor atomice organizat de Uniunea germană pentru pace.

marşurile antiatomice

Cu săptămîni înainte de venirea primăverii, cetăţenii londonezi care călătoreau cu metroul sau cu autobuzul puteau vedea afişe reprezentînd un tînăr cu un rucsac în spate, îndreptîndu-se către un semn asemănător cu cel al semafoarelor albe şi negre — simbolul campaniei pentru dezarmarea nucleară. Pe acest afiş se aflau însă cuvintele: „Evoluţia şi declinul campaniei pentru dezarmarea nucleară". Anunţuri similare puteau fi întîlnite de asemenea în paginile săptămînalelor de duminică şi erau uneori însoţite de articole în care se încerca să se demonstreze că mişcarea pentru dezarmare nucleară, care a început o dată cu primul marş către Aldermaston în 1958, ar fi în declin.

Şi în unele ziare apăruseră articole în care hotărîrea Comitetului pentru dezarmarea nucleară (C.N.D.) de a nu mai organiza anul acesta tradiţionalul său marş de patru zile era interpretată ca un semn al lipsei de încredere a mişcării în sine însăşi şi ca un indiciu al dezintegrării ei.

Într-adevăr, sîmbătă, cînd un număr de numai 500 de persoane s-au reunit pentru demonstraţie în faţa cartierului general al forţelor aeriene americane la Ruislip, în împrejurimile Londrei, ziarele de duminică au reluat afirmaţia că aceasta „ar dovedi" eşecul dinainte prezis al demonstraţiei pentru pace organizată tradiţional primăvara. S-a omis însă să se menţioneze că această demonstraţie nu a fost organizată de C.N.D., că, dimpotrivă, mişcarea pentru dezarmarea nucleară s-a opus acestei acţiuni care nu urmărea decît să abată atenţia de la principala ei manifestaţie, „marşul de primăvară asupra Londrei", programat pentru luni. Iar zecile de demonstraţii care au avut loc în întreaga ţară la sfîrşitul săptămînii trecute au fost cu totul ignorate de presă.

După toate aceste pronosticuri negative din partea profeţilor plîngăreţi, „a vocilor celor care s-au grăbit să ne scrie necrologul", după cum i-a denumit preşedintele C.N.D., canonicul John Collins de la catedrala Sfîntul Paul, unii trebuie să fi fost foarte dezamăgiţi atunci cînd oponenţii mişcării pentru pace au putut constata cît de mare a fost participarea la demonstraţia de luni.

Pentru că această demonstraţie, după cum au fost de acord aproape toţi cei care au văzut-o, a fost cel puţin tot atît de grandioasă ca şi zilele finale ale marşurilor de la Aldermaston din anii precedenţi.

Sub titlul: „C.N.D. este încă foarte viu", ziarul liberal *The Guardian* scria marţi: „Cadavrul C.N.D., despre care se spunea că ar fi fost îngropat prin lipsa marşului de patru zile de la Aldermaston, a înviat în Trafalgar Square într-o demonstraţie care ar putea fi considerată ca prima salvă din cadrul unei adevărate campanii electorale a mişcării pentru dezarmarea nucleară".

Iar cotidianul conservator *Daily Telegraph* sublinia într-un editorial: „Au apărut mai multe necrologuri ale C.N.D. însă Mişcarea s-a dovedit ieri a fi îndeajuns de vie încît să paralizeze total traficul în centrul Londrei..."

Două marşuri impresionante, unul pornind dinspre nord de Tamisa, iar celălalt dinspre sud, s-au reunit în faţa clădirii parlamentului, formînd împreună un fluviu masiv care s-a revărsat încet şi solemn către White Hall, strada londoneză pe care se află sediile ministerelor şi alte clădiri guvernamentale.

Avînd în frunte pancarte care proclamau: „Sîntem pentru viaţă!" şi „Sîntem pentru pace!", zeci de mii de oameni înaintau purtînd lozinci împotriva pactului N.A.T.O. şi a bazelor de bombardiere, şi pancarte indicînd apartenenţa lor sindicală, politică sau religioasă, sau emblemele diferitelor organisme profesionale ale C.N.D., cum ar fi „Asociaţia profesorilor în luptă pentru pace" sau asociaţiile pentru pace ale actorilor, arhitecţilor, studenţilor etc.

În White Hall, de o parte şi de alta a străzii, şi în jurul Cenotafului în memoria eroilor celor două războaie mondiale, străjuiau bărbaţi şi femei purtînd brasarde care anunţau doar, cu simplitate, ţelurile C.N.D.: dezarmare... dezangajare... lupta împotriva bombelor nucleare... lupta împotriva bazelor nucleare... lupta împotriva alianţelor nucleare... lupta pentru a asigura hrana celor înfometaţi...

Cu săptămîni înainte, canonicul Collins şi alţi lideri ai C.N.D. organizaseră o largă publicitate a ţelurilor specifice ale demonstraţiei de anul acesta. Ei reafirmau scopurile iniţiale ale campaniei — opoziţia faţă de fabricarea, stocarea şi experimentarea armelor nucleare de către toate ţările. În special, fiind vorba de o mişcare britanică, se cerea guvernului Marii Britanii să renunţe în mod unilateral la armele nucleare şi la bazele nucleare.

Marşul, au declarat conducătorii mişcării, urmează să exprime aceste obiective — obiectivele fiecăruia dintre marşurile de la Aldermaston din 1958 încoace. El trebuie însă în acelaşi timp să răspundă şi unor „probleme imediate, specifice".

El trebuie să răspundă Cărţii Albe britanice în problemele militare care prevede, după cum se ştie, cele mai mari credite pentru înarmare. „Marşul va demonstra convingerea oamenilor obişnuiţi, care doresc să vadă bogăţiile şi aptitudinile poporului nostru îndreptate spre lupta împotriva foametei şi sărăciei în loc de a fi irosite în cursa înarmărilor", au subliniat organizatorii lui.

Motivul care a determinat hotărîrea de a renunţa la tradiţionalul marş de la Aldermaston este că centrul de cercetări nucleare în scopuri militare existent acolo în trecut a fost desfiinţat — nu mai funcţionează ca o fabrică de arme nucleare „care făcea pe vremuri ca această localitate să constituie focarul inevitabil al mişcării noastre". În al doilea rînd, organizatorii săi au considerat că prin concentrarea marşului într-o singură zi va fi posibilă şi concentrarea semnificaţiei acestei manifestaţii, făcînd-o să semene în această privinţă cu marele marş al populaţiei de culoare americane către Washington, de anul trecut.

În anul care ne desparte de precedenta manifestaţie de primăvară am asistat la marele congres al ofensivei pentru dezarmare, în toamnă. Mai recent, unul din succesele mişcării l-a constituit faptul că o delegaţie s-a prezentat ministrului apărării din cabinetul fantomă laburist, că s-a dus o lungă corespon-

dență în ce privește politica militară cu primul ministru.

A fost un an care s-a încheiat prin hotărîrea tinerilor socialiști — organizația de tineret a partidului laburist — de a respinge politica oficială a partidului laburist în problemele militare și externe și de a sprijini obiectivele principale ale C.N.D.

Viitorul mișcării pentru pace a căpătat ieri o formă simbolică prin plantarea, în centrul Londrei, a unui cireș care a supraviețuit exploziei nucleare de la Nagasaki și care a fost sădit de reprezentanți atît ai Apusului cît și ai Răsăritului: canonicul John Collins și arhiepiscopul Ciprian din Dimitrov, localitate din apropierea Moscovei.

În sfîrșit, este desigur un simbol angajamentul solemn luat de miile de oameni din Piața Trafalgar: „Să luptăm pentru o lume fără război și pentru o Mare Britanie liberă de arme, baze și alianțe nucleare".

John GRITTEN

Londra, 31 martie

„O lume fără războaie", „Hiroșima nu trebuie să se mai repete", „Pace, muncă, libertate", „Război sărăciei, nu oamenilor". Timp de trei zile, la sfîrșitul săptămînii trecute, aceste lozinci, și altele asemănătoare, au răsunat în orașele și pe șoselele din numeroase țări occidentale unde sute de mii de persoane au luat parte la tradiționalele marșuri de primăvară ale păcii. Muncitori și intelectuali, studenți, țărani, reprezentanți ai cultelor religioase, oameni de cele mai diferite convingeri politice și religioase au participat la aceste marșuri.

R. F. GERMANĂ

Aproximativ 100 000 de persoane au luat parte la demonstrațiile, mitingurile și manifestațiile adversarilor înarmării atomice din R.F. Germană — relatează agenția vest-germană de știri D.P.A. Ele s-au încheiat în șapte mari orașe din principalele landuri: Schleswig-Holstein, Bavaria, Ruhr, Saar, Hessen etc. Pentru prima oară au participat reprezentanți ai bisericii catolice. De asemenea, alături de cetățenii vest-germani, se aflau luptători pentru pace din Franța, Anglia, Elveția, Italia, Olanda și din alte țări.

NORVEGIA

Anul acesta, „startul" participanților la marșul de primăvară pentru pace a fost dat în fața vechii clădiri din Eidsvold unde, în urmă cu 150 de ani, în mai 1814, a fost adoptată prima constituție a țării. Mii de norvegieni precum și numeroși luptători pentru pace din Suedia și Danemarca au străbătut cei 70 de kilometri dintre Eidsvold și Oslo, pronunțîndu-se împotriva răspîndirii armei atomice, pentru crearea unei zone dezatomizate în nordul Europei.

S.U.A.

Tradiționalul marș de primăvară al luptătorilor pentru pace din New York s-a încheiat cu un mare miting organizat în Washington-Square. „Salutăm tratatul cu privire la interzicerea experiențelor nucleare ca un prim pas pe calea păcii — a spus în cuvîntarea rostită cu acest prilej Steve Andour, secretarul Uniunii studențești a luptătorilor pentru pace din New York". Reprezentantul populației de culoare din cartierul Harlem, B. Jackson, a spus că intențiile guvernului de a declara „război împotriva sărăciei" nu vor putea fi duse la îndeplinire atîta timp cît miliarde de dolari vor continua să fie alocate pentru cursa înarmărilor.

ELVEȚIA

Cei 65 de kilometri dintre orașele Lausanne și Geneva au fost străbătuți de peste 1 000 de persoane purtînd pancarte cu chemări pentru apărarea păcii și lichidarea armei nucleare. Pe traseu, în localitățile Morges, Rolle, Nyon și altele au avut loc mitinguri însuflețite la care au luat parte localnicii. Marșul s-a încheiat în fața Palatului Națiunilor din Geneva unde se desfășoară lucrările Comitetului celor 18 state pentru dezarmare.

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL de TEATRU

Colocviul internațional care va avea loc la București între 7 și 13 aprilie, sub auspiciile Institutului Internațional de Teatru constituie un nou prilej de concretizare a legăturilor de colaborare dintre personalitățile artistice și instituțiile dramatice din diferite țări. Ca și alte manifestări de acest fel organizate de I.T.I., colocviul de la București urmărește nu numai un schimb de informații în problemele tehnicii teatrale, ci și să contribuie la realizarea unui climat de înțelegere propice dezvoltării artei dramatice și experiențelor fecunde în acest domeniu.

Inițiativa Centrului Romîn de pe lîngă Institutul Internațional de Teatru de a organiza colocviul la București a fost foarte bine primită. Și-au anunțat participarea numeroase personalități ale teatrului din zeci de țări ale lumii.

Semnificația apropiatei reuniuni a oamenilor de teatru este și mai evidentă dacă o situăm în contextul activității generale a Institutului Internațional de Teatru. I.T.I. s-a născut ca o organizație internațională creată din inițiativa U.N.E.S.C.O. acum 16 ani și în care astăzi sînt reprezentate mișcările teatrale din aproape 50 de țări ale lumii. Din comitetul de constituire, care a elaborat statutul ratificat la Praga în iunie 1948, făceau parte dramaturgi și actori dintre cei mai de prestigiu din teatrul contemporan — pentru a cita doar cîteva nume: scriitorul J. B. Priestley (Anglia), actorul și regizorul Jean-Louis Barrault (Franța), regizorul britanic Peter Brook, regizorul francez Michel St. Denis, oameni de teatru din U.R.S.S., din Statele Unite și din alte țări.

Instituția își îndreaptă în mod firesc atenția în primul rînd spre cunoașterea și propagarea fenomenului teatral contemporan, însă aceasta nu exclude, bineînțeles, așa cum de altfel a și reieșit din discuțiile organizate în cadrul diferitelor congrese și colocvii, discutarea și valorificarea tradițiilor teatrale ale diferitelor țări. Dialogurile care se inițiază cu prilejul întîlnirilor de sub auspiciile I.T.I. între personalitățile din lumea teatrului internațional urmăresc, în toate cazurile, promovarea unei arte fidele preocupărilor omului contemporan, a unei arte care să folosească mijloacele de expresie cele mai eficiente în acest sens, îmbogățite însă prin ceea ce are mai rodnic tradiția clasică teatrală a lumii.

Pe lîngă asemenea întîlniri internaționale, Institutul își manifestă preocupările prin publicațiile sale: revista trimestrială *Le Théâtre dans le monde* (care publică, în limbile franceză și engleză, textele unor conferințe și studii cu privire la mișcarea teatrală contemporană în diferite țări) și un buletin de informații care se referă în primul rînd la prezentarea succintă a celor mai recente creații ale teatrelor din cît mai multe țări ale lumii, însoțindu-le în același timp de informații despre activitatea Centrelor naționale ale I.T.I. din diferite țări membre, despre situația teatrală internațională, și mai ales de diferite studii despre fenomenul tetral contemporan.

Evident, încă mai importante și mai rodnice, prin schimburile active de idei pe care le prilejuiesc, rămîn întîlnirile internaționale pe care le organizează Institutul. De pildă o suită de colocvii, inițiate la începutul anului trecut la Bruxelles, au căutat să se axeze tocmai pe una din problemele de bază ale tehnicii teatrale — formația profesională a actorului. După ce la Bruxelles s-au discutat unele din aspectele expresiilor fizice în jocul actorului (tema colocviului a fost „expresia corporală" în arta interpretului dramatic), la București se va discuta pregătirea tinerilor actori și îndeosebi despre Improvizație — înțeleasă, desigur, ca una din mijloacele expresive artistice care — sublinia unul din teoreticienii importanți ai teatrului romînesc contemporan, Camil Petrescu, — poate și trebuie să intre, împreună cu celelalte tehnici actoricești „pe linia acelei sinteze creatoare" care să asigure perfecțiunea unui spectacol teatral.

Centrul Romîn de pe lîngă Institutul Internațional de Teatru își exprimă satisfacția pentru faptul că, prin colocviul care se va deschide curînd în capitala țării noastre, poate contribui la dezvoltarea colaborării mondiale în teatru. Sîntem cu toții dornici să facem cît mai viu circuitul generos dintre artele naționale și cea mondială.

Un prilej ca cel pe care-l oferă asemenea întîlniri internaționale atestă o dată mai mult că nu există îndemn care să însuflețească mai puternic pe oamenii de artă din toate țările decît cel de a conlucra, mereu activ, la cultura comună a umanității, la transmiterea și îmbogățirea bunurilor artistice universale.

Radu BELIGAN

membru în Comitetul Executiv I.T.I.

REPORTAJ din SZOLNOK

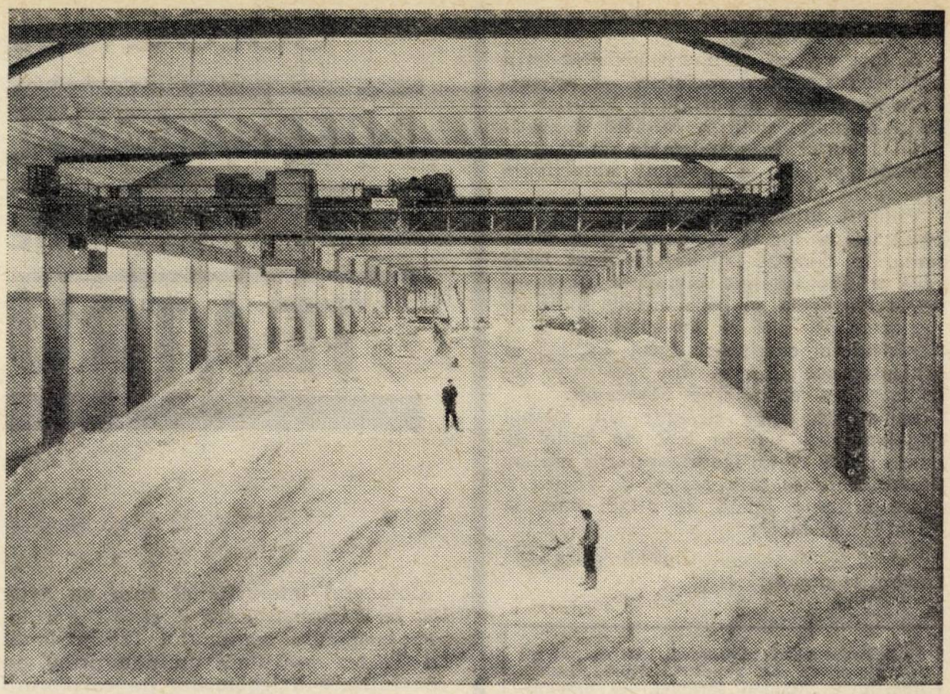

Uzinele chimice Szolnok : îngrăşăminte artificiale gata de livrare

OAMENI PERSEVERENŢI

Cît de puţin pot spune manualele geografice despre diferitele meleaguri ale unei ţări ! Cîteva date, cîteva definiţii — şi atîta tot. De pildă, despre judeţul Szolnok aflăm că teritoriul său neted ca-n palmă se întinde pe cele două maluri ale Tisei ; că suprafaţa arabilă a judeţului depăşeşte cu puţin 500 000 hectare, şi că numărul locuitorilor este de aproape 500 000. În sfîrşit, se spune că el constituie cel de-al doilea bazin cerealier — ca mărime — al Ungariei. Judeţul se împarte în două ţinuturi distincte : la apus de Tisa — ţinutul Jászság, iar la răsărit — Kunság. Ţinutul Jászság are un sol în general nisipos, dar nici pe departe pustiu şi neroditor, întrucît harnicii locuitori de aici au creat din timpuri străvechi o înfloritoare cultură a pămîntului. Ţinutul Kunság, în schimb, poartă amprenta pustei. Se întinde în vecinătatea imediată a ţinutului Hortobágy iar, cînd lumea pomeneşte de vestita pustă maghiară, şi-aduce aminte în primul rînd de Hortobágy ; totuşi, şi Kunságul a fost pe vremuri o pustă adevărată : în timp ce Hortobágy era împărăţia cirezilor şi a hergheliilor, în Kunság păşteau uriaşe turme de oi.

Oamenii acestor ţinuturi sînt îndărătnici şi plini de demnitate. Aşa îi considera şi Móricz Zsigmond, care a petrecut printre ei mulţi ani din copilărie, pe vremea cînd era elev la liceul din Kisujszállás. A scris mult despre ei, pentru că îi iubea mult. Haiducii şi păstorii din Kunság erau întotdeauna în opoziţie cu puterea domnească asupritoare.

Aceeaşi ţinută demnă au dovedit-o şi mai tîrziu. La sfîrşitul lui 1956, în perioada contrarevoluţiei, teroriştii albi din judeţul Szolnok au decretat că gospodăriile colective trebuie desfiinţate. Vestea s-a răspîndit cu repeziciune la Karcag. Fără să fie chemaţi, membrii gospodăriei colective din Karcag, bărbaţi şi femei, s-au adunat la sediu şi l-au întrebat pe excelentul lor preşedinte, bătrînul Bártfai Sándor : este adevărat ce se spune ? Bártfai a confirmat că porunca a venit de la Szolnok. Atunci oamenii au spus : „N-o să ne poruncească nouă derbedeii aceia ! Gospodăria e a noastră, o apărăm împotriva oricui". Toată lumea a pus mîna pe sape, coase, ciomege ; s-a organizat paza gospodăriei. Între timp, bătrînii şi femeile au terminat arăturile şi însămînţările de toamnă. Pe pămînturile gospodăriei „Lenin" din Karcag n-a putut pune piciorul nici un contrarevoluţionar !

Tocmai aici s-au reînfiinţat organele puterii populare maghiare, în frunte cu guvernul revoluţionar muncitoresc-ţărănesc condus de Kadar Janos.

După cum se vede, felul de a fi al oamenilor din acest ţinut s-a transmis şi generaţiilor de azi. Dar ţinuturile judeţului Szolnok nu se pot asemui nici pe departe cu cele pe care le-a cutreierat şi le-a cunoscut Móricz Zsigmond : aceste ţinuturi au fost reînnoite de mîna omului constructor al socialismului. Cu douăzeci-douăzeci şi cinci de ani în urmă, numai oraşul de reşedinţă al judeţului, Szolnok, avea ceva industrie ; în rest, nimic, cu excepţia cîtorva mori şi fabrici de cărămidă. În schimb, ultimii zece ani sînt martorii unei industrializări rapide a întregului judeţ.

Cea mai veche întreprindere a oraşului, Uzina de reparaţii a materialului rulant, şi-a schimbat aproape cu totul înfăţişarea. Aici se repară o bună parte a parcului de locomotive şi vagoane al căilor ferate. Dar această întreprindere se pierde pe lîngă uriaşele Uzine chimice de pe Tisa, care sînt creaţia Ungariei noi. Acest complex este una din cele mai importante baze ale industriei

chimice maghiare. Din el fac parte fabrica de acid sulfuric, cu o capacitate anuală de 120 000 tone, precum și fabrica de îngrășăminte chimice, care dă anual agriculturii maghiare 200 000 tone îngrășăminte fosfatice. Importantă este și fabrica de oxigen a complexului, care satisface în întregime cerințele industriei din aceste ținuturi. Uzinele chimice de pe Tisa sînt în curs de dezvoltare. Se ridică pereții unei noi fabrici de acid sulfuric, iar alături se montează agregatele unei alte fabrici moderne de îngrășăminte chimice. Începînd de anul viitor, uzina va da în plus 200 000 tone îngrășăminte chimice.

Printre marile uzine ale orașului Szolnok se află și fabrica de încălțăminte „Tisa", cea mai mare și mai modernă unitate de acest gen a Ungariei. Producția ei, destinată în primul rînd pentru export, depășește anual 3 milioane perechi de pantofi.

Același proces s-a desfășurat de fapt și în agricultura socialistă a județului. Deși Szolnok dispune de o industrie importantă, caracterul acestor ținuturi e, în primul rînd, agrar. Moderna și marea gospodărie agricolă socialistă a avut la dispoziție tot atît de puțini specialiști ca și industria. Dacă nu au existat, acești specialiști au fost formați. Cum, în ce fel — pentru a da răspuns la întrebare, dați-mi voie să pomenesc aici de exemplul lui Nagy László.

Nagy László este secretarul organizației de bază a gospodăriei colective „Prietenia romîno-maghiară" din Cserkeszöllö. Colectiviștii comunei Ostrov din Republica Populară Romînă știu multe despre această gospodărie, una din cele mai bune din județul Szolnok, deoarece Ostrovul și Cserkeszöllö sînt gospodării surori, întrețin o vastă corespondență și sînt legate printr-o prietenie trainică. Tovarășul Nagy provine dintr-o familie de țărani ; a terminat doar cîteva clase primare. După ce a luat ființă gospodăria, el a fost ales secretar al organizației de partid. Gospodăria a crescut și s-a dezvoltat rapid. Membrii ei au trebuit să rezolve pe zi ce trece sarcini tot mai multe și mai complexe. Nagy László s-a așezat din nou în bancă : întîi a terminat cele opt clase elementare, pe urmă a luat parte la un curs de maiștri agricoli. Cînd m-am întîlnit ultima oară cu el, tocmai se ducea să se înscrie la cursurile Institutului agronomic. Acum învață acolo, și dacă ia cuvîntul la ședințe, nimeni nu-și lasă capul în jos cu jenă : cuvîntul lui are greutate. Așa a replicat el celor sceptici : în felul său propriu, în limbajul oamenilor îndărătnici de pe meleagurile Tisei...

Dintre multele gospodării colective excelente ale județului Szolnok am pomenit de una, cea din Karcag. Dar asemenea gospodării mai există, și nu una. De pildă — cea din Tiszaföldvár, care poartă numele lui Lenin.

În județul Szolnok este dezvoltată și zootehnia. Se păstrează o veche tradiție : aproape fiecare gospodărie are și un sector ovin dezvoltat. Cea mai mare preocupare se arată însă față de creșterea bovinelor. Actualmente, gospodăriile din județ se află în întrecere, în special la reducerea prețului de cost al laptelui. În 1963 cel mai bun rezultat l-a obținut gospodăria de stat din Mezöhék. Cei ce iau parte la această întrecere știu bine că condiția de bază a ridicării producției de lapte și carne o constituie furajele mai multe și mai ieftine. În județul Szolnok, o bună parte din teritoriile destinate culturilor furajere sînt irigate. În ultimii ani, în județ suprafețele irigate au crescut cu 60 000 hectare. Din ce în ce mai mari sînt și suprafețele semănate cu orez. Jumătate din necesarul de orez al țării provine din acest județ.

Pe pusta de odinioară se văd multe oglinzi de apă : pășunile fără sfîrșit de pe vremuri, pe care nu se cultiva nici un fel de plantă, sînt brăzdate de canale de irigare. Oamenii îndărătnici ai județului Szolnok nu s-au împăcat cu gîndul ca pîinea și viața lor să depindă de capriciile climei.

Iar munca lor nu este fără rezultate. Viața oamenilor din județul Szolnok în epoca socialismului s-a schimbat radical. Să citățm un singur exemplu. Conform statisticilor regimului horthyst, în județ venitul anual al unei familii de țărani era de 314 pengö. Făcînd recalcularea corespunzătoare a acestuia în banii de azi, reiese că actualmente o familie de țărani are un venit de șase ori mai mare. Vechea sărăcie a dispărut fără urme și de pe aceste meleaguri.

Cititorul a observat poate cu cîtă dragoste am vorbit despre aceste meleaguri, despre oamenii care au făurit viața nouă în anii puterii populare. Oare a vorbit în mine patriotismul local ? Nu, eu sînt din alte ținuturi, despre județul Szolnok m-am străduit să zugrăvesc cu obiectivitatea obligatorie reporterului o imagine sumară. Dar nu neg că-i iubesc în mod deosebit pe acești oameni perseverenți care au fost în stare să învingă lipsa de apă a ținutului, să biruie ariditatea pustei — oamenii care au construit fabrici uriașe și au crescut specialiști excelenți pe lîngă mașini. Soarta, viața și munca lor simbolizează întreaga Ungarie care-și sărbătorește cea de-a nouăsprezecea aniversare a eliberării.

HORVATH JOZSEF

corespondentul ziarului „Nepszabadsag" la București

Szolnok : noul pod de peste Tisa

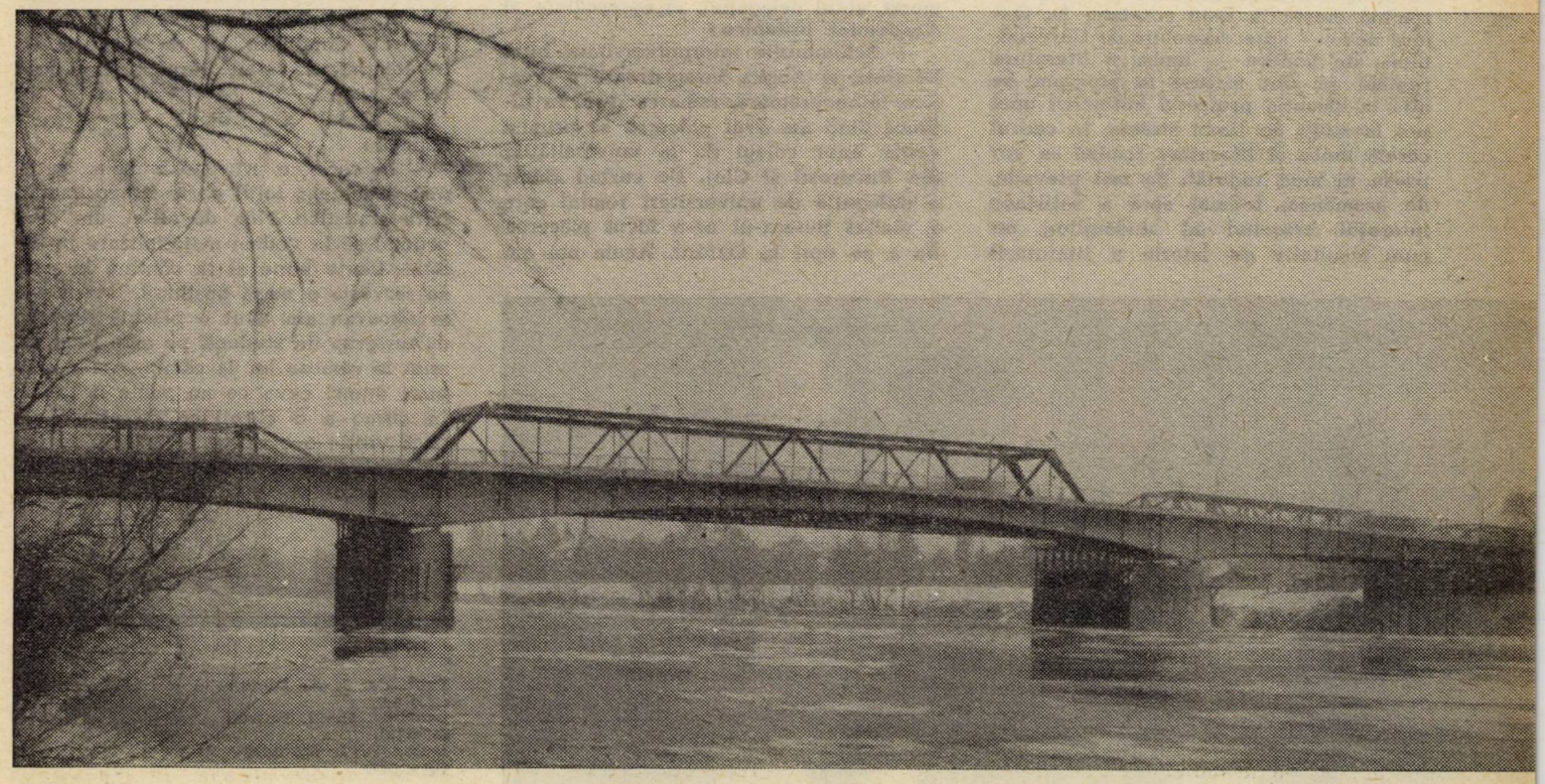

RELAȚII INTERUNIVERSITARE ROMÎNO-BRITANICE

Parte din convorbirea noastră cu membrii delegației Universității din Oxford s-a desfășurat în romînește, dl F.I. Barnett, lector de limbi romanice, fiind un bun cunoscător al limbii romîne. De altfel, de la început domnia sa a ținut să sublinieze interesul suscitat de limba și literatura romînă printre filologii — profesori sau studenți — din universitățile engleze :

— Numărul studenților care doresc să se specializeze în limba și literatura romînă crește în mod constant. La Oxford unde — spre deosebire de Universitatea din Londra — limba și literatura romînă nu sînt incluse în program, se află în discuție proiectul înființării unei noi facultăți de limbi străine, în cadrul căreia limba și literatura romînă se vor preda în mod regulat. Se mai prevede, de asemenea, tocmai spre a satisface interesul crescînd al studenților, un curs facultativ de istorie a literaturii romîne. S-a remarcat, de asemenea, că an de an Cursurile de vară de la Sinaia se bucură de prezența unui număr tot mai mare de cadre didactice și studenți din Anglia. Excelent mijloc de specializare pentru filologi, aceste cursuri satisfac și interesul mai general care se manifestă față de Romînia. Și desigur am limita valoarea lor reală, dacă nu le-am aprecia și contribuția la dezvoltarea schimburilor culturale internaționale.

Ideea a reluat-o și prof. dr. J. A. Richmond, șeful delegației, vicepreședinte al Academiei britanice :

— Schimburile interuniversitare între Romînia și Anglia înregistrează o creștere îmbucurătoare, remarca d-sa. În ultimul timp am avut plăcerea să primim vizita unor colegi de la universitățile din București și Cluj. De curînd chiar, o delegație de universitari romîni care a vizitat Sussex-ul ne-a făcut plăcerea de a se opri la Oxford. Acum noi am venit în Romînia ca invitați ai Universității din Iași și sperăm că vom avea în curînd plăcerea de a-i primi la Oxford pe colegii noștri ieșeni. Asemenea vizite reciproce permit constatări interesante și pe care le consider foarte utile.

Ca arheolog am avut prilejul să-mi completez substanțial informațiile despre activitatea colegilor mei din Iași și în general despre cercetările arheologice din Romînia. Am fost impresionat — printre altele — de organizarea muzeelor din țara dv.

Mi-a reținut în mod deosebit atenția muzeul din Bacău. În primul rînd, pentru că într-un oraș de provincie există un muzeu atît de bogat. Apoi, pentru faptul că, înființat doar cu șapte ani în urmă, el marchează un nou succes al colegilor mei romîni. În sfîrșit, am găsit interesantă organizarea lui : e conceput astfel încît, fiind util oamenilor de știință, este în egală măsură accesibil și instructiv pentru marele public.

În aceeași ordine de idei, prof. H. M. Powell sublinia interesul cu care a vizitat laboratoarele Facultății de biologie :

— Sînt bine utilate cu aparatură modernă, care creează condiții prielnice unei bune pregătiri a studenților. Cu prilejul vizitei noastre la Iași, am „descoperit" o inițiativă interesantă : mă refer — a precizat d-sa — la cercurile științifice, în cadrul cărora studenții au posibilitatea să se familiarizeze cu munca de cercetare.

— În timpul vizitei pe care delegația dv. a făcut-o la Iași, ați avut ocazia să luați contact și cu viața studențească. Ce ne puteți spune în această privință ?

— Cu cinci ani în urmă — **ne-a răspuns prof. dr. J. A. Richmond** — am vizitat Romînia ca simplu turist. De atunci și pînă astăzi ați făcut multe. Progresul e într-adevăr impresionant. S-au construit numeroase locuințe noi, magazinele sînt și mai bine aprovizionate. În acest ansamblu, am constatat și o creștere considerabilă a numărului studenților. E și acesta un progres demn de admirat. Condițiile lor de viață și de învățămînt mi s-au părut a fi foarte bune.

La rîndul său, dl. F. I. Barnett adaugă :

— În ceea ce privește bursele, cantinele, căminele, totul poate fi exprimat în cifre statistice. Noi, de altfel, am avut prilejul să le vedem materializate în cămine foarte bune și în cantine în care se servește o masă gustoasă. Dar mai e și altceva : am avut o plăcută discuție cu un grup de studenți pe care i-am vizitat în camera lor la cămin. Am descoperit atunci ceva ce nu poate fi tradus în cifre ; e o chestiune de atmosferă, dacă vreți : o atmosferă din care se degajă entuziasmul și dragostea de muncă, mulțumirea și optimismul studenților romîni.

Mihai MURGU

Prof. dr. J. A. Richmond (mijloc), prof. dr. H. M. Powell (stînga), lector F. I. Barnett (dreapta)

Interviu cu

dr. FRANZ KORINEK
ministrul de finanțe al Austriei

COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

Solicitat de revista LUMEA, dr. Franz Korinek a răspuns la o serie de întrebări în legătură cu unele aspecte ale cooperării economice internaționale :

— După părerea dv. care este contribuția comerțului internațional la întărirea păcii în lume ?

— Fără îndoială, unul din mijloacele cele mai importante de înțelegere și colaborare pașnică între popoare îl reprezintă comerțul Est-Vest. Pentru încheierea și perfectarea afacerilor sînt necesare contacte personale, îndeosebi între furnizori și clienți, ceea ce contribuie la înțelegerea nevoilor reciproce și înlesnește o cunoaștere obiectivă a situației din cealaltă țară.

— Ce posibilități există pentru dezvoltarea relațiilor comerciale între Austria și Romînia ?

— Austria urmărește cu atenție evoluția permanentă a economiei naționale a Romîniei. La noi nu au trecut neobservate succesele dv. din diferitele domenii ale dezvoltării industriale.

Pentru lărgirea continuă a relațiilor comerciale dintre Romînia și Austria mi se pare deosebit de utilă intensificarea contactelor personale — de pildă prin călătoriile unor industriași și tehnicieni austrieci în Romînia și prin vizitele unor conducători și specialiști din industria românească în Austria. Ca și pînă acum, hotărîtor rămîne legătura directă permanentă între cumpărători și furnizori. În această privință este de dorit ca vizitele furnizorilor romîni în Austria să devină mai dese. Cu această ocazie, cercurile interesate din Romînia ar putea urmări progresele industriei austriece, îndeosebi la expozițiile periodice.

— Cum apreciați rezultatele obținute pînă acum în această direcție ?

— Putem fi satisfăcuți de evoluția relațiilor noastre comerciale, dacă ținem seama de faptul că din anul 1959 pînă în 1963 comerțul exterior dintre Austria și Romînia prezintă următoarea creștere : importul Austriei din Romînia a sporit de la 122,7 la 562,6 milioane șilingi ; exporturile Austriei în Romînia au crescut, în aceeași perioadă, de la 135,1 la 389 milioane șilingi.

Consider că o contribuție însemnată la această evoluție au avut-o și cele două expoziții industriale ale Austriei la București (mai 1961 și iulie 1962).

În încheiere, dr. Franz Korinek s-a referit la călătoria făcută în țara noastră. „Am admirat devotamentul cu care muncește poporul romîn în domeniul construcției economice pentru dezvoltarea industrială a țării sale, a spus d-sa. Pe de altă parte, găsesc că turismul internațional are perspective deosebite în țara dv. atît de bogată în frumuseți naturale".

Viena, martie 1964

Dr. Franz Korinek, ministrul de finanțe al Austriei, s-a născut la 20 mai 1907. Doctor în drept, Franz Korinek a practicat la Viena avocatura, fiind un timp și judecător. În 1938 a fost arestat de Gestapo.

În 1947 e numit secretar general la Camera federală pentru economia industrială, funcție în care și-a manifestat intenția să se reîntoarcă după expirarea mandatului actualului guvern austriac.

Mașinile de fabricație românească sînt prezente la tot mai multe expoziții internaționale

opinii

Unul dintre lucrurile care m-au impresionat în chip deosebit a fost programul de construcție foarte bogat, ce se desfășoară în Romînia. Cine vine pentru prima oară la București poate observa în mod evident diferența dintre clădirile vechi și noile cvartale de locuințe pînă la 15 etaje. După cîte am aflat, acest program de construcție va fi mărit și mai mult, pînă la aproximativ 300 000 de apartamente care vor fi construite în întreaga țară.

Numai dacă vezi entuziasmul cu care poporul muncește pentru îndeplinirea țelurilor sale, numai atunci poți să-ți dai seama că procentul anual de creștere a producției industriale a Romîniei, de 15 la sută, este într-adevăr o realitate și nu o simplă dorință.

(FREDERIK H. BAER, corespondentul în Austria al revistei americane **Business Week** și al altor publicații ale grupului „McGraw Hill World News".)

Sub titlul „Alte țări, alte culturi. O panoramă a teatrului romînesc", ziarul **Epoca** din Montevideo a dedicat o întreagă pagină teatrului romînesc din prima jumătate a secolului trecut și pînă astăzi. După ce amintește autorii și actorii din trecut, **Epoca** scrie : „Strălucitoarele replici ale comediei lui I. L. Caragiale se aud astăzi în numeroase limbi ale pămîntului". Vorbind despre „Autori naționali și teatru național", **Epoca** notează : „În repertoriul teatrului romîn figurează numeroase piese inspirate din trecutul de luptă al poporului și din noua sa viață. În anii de după război s-a dezvoltat o pleiadă de actori și de directori de scenă plini de talent". În partea finală a articolului se amintesc succesele teatrului și actorilor romîni peste hotare, citîndu-se aprecieri elogioase ale criticilor francezi și italieni.

O antologie sistematică de melodii populare romînești intitulată „The folk Music of Rumania" a fost imprimată în Statele Unite de către „The Columbia world library of folk music" (vol. XVIII), condusă de Alan Lomax. Antologia discografică conține 34 de melodii populare romînești culese din toate regiunile țării noastre, cuprinzînd cele mai variate genuri, interpretate fie de voci, fie mai ales la instrumente tradiționale : bucium, tulnic, fluier, caval, tilincă, nai sau de tarafuri cunoscute din țară și din București. Textele muzicale sînt însoțite de o expunere folcloric-etnografică alcătuită de autorii antologiei, cercetătorul englez A. L. Lloyd și folcloristul romîn Tiberiu Alexandru.

Revista **Musical America**, într-unul din numerele sale recente, scrie despre antologia de melodii populare romînești : „Iată o serie de imprimări de care nici un cercetător serios al muzicii populare nu se poate lipsi. Avem în față un document captivant al uneia dintre cele mai bogate culturi populare din Europa — o împletire dintre răsărit și apus — ce ne înfățișează un caleidoscop al muzicii din timpurile străvechi și pînă astăzi, interpretată de țărani amatori și de către muzicanți profesioniști. Ni se înfățișează cu prisosință melodii într-un stil ornamentat cu bogăție, ritmuri neregulate ce te intrigă, voci bogat nuanțate și virtuozitate instrumentală".

Insule: Malta și Gozo; **ostroave**: Comino, Cominotto și Filfola.
Suprafață: Malta — 247 kmp; Gozo — 68 kmp.
Poziție: 35°53′ lat. nord.; 14°30′ log. est.; Malta se află la o distanță de 1 820 km de Gibraltar, 1 750 km de Port Said, 80 km de Sicilia, 330 km de Tripoli, 320 km de Tunis, 730 km de Grecia și 590 km de Sardinia.
Clima: mediteraneană; iarna +10°; vara + 35°.
Populația: 300 000 locuitori.
Capitala: La Valetta.
Economia: șantiere navale, produse chimice, textile; legume și fructe; turism.
Scurt istoric: ocupată de fenicieni (sec. IX—VII î.e.n.), greci (sec. VII—V î.e.n.), cartaginezi (sec. V—218 î.e.n.), romani (218 î.e.n. — 870 e.n.), arabi (870—1090), normanzi (1090—1266), francezi (1266—1282), spanioli (1282—1530), cavalerii ioaniți (1530—1798), francezi (1798—1800), englezi (de la 1803).

La Valetta

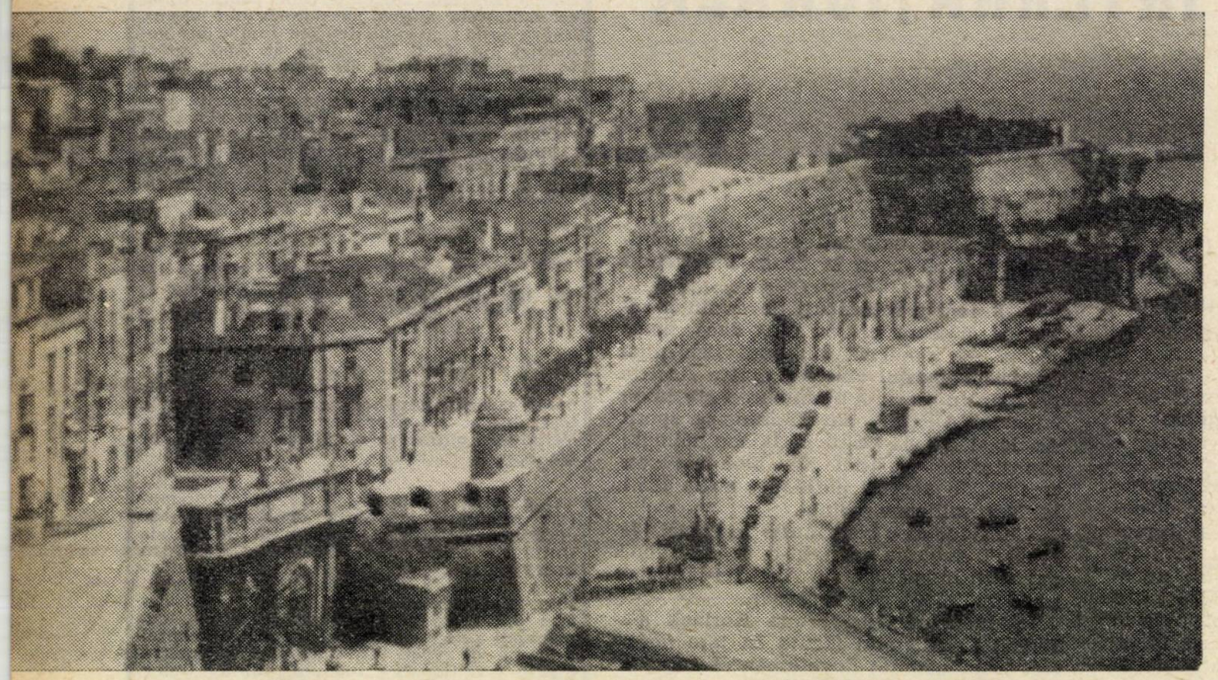

DOCUMENTAR

MALTA

În urma hotărîrii adoptate anul trecut la Conferința de la Londra, la 31 mai 1964 Malta urmează să obțină independența, devenind membru cu drepturi egale al Commonwealthului britanic. O mică insulă apreciată dintotdeauna drept cheia dominației maritime a Mediteranei; un popor care a avut timp de 29 de veacuri nu mai puțin de 10 ocupanți diferiți; un stat care a beneficiat de un guvern autonom din 1947 și care va ajunge anul acesta la împlinirea firească a istoriei sale: suveranitatea națională.

La 22 iunie 1530, cînd a fost instalat ca stăpîn al Maltei, Marele Maestru al Ordinului Cavalerilor Ioaniți a găsit în arhipelag o populație cu vechi tradiții și instituții politice pe care a promis că le va respecta. Maltezii erau în majoritatea lor marinari. Din cauza aridității solului nu exista o nobilime formată din proprietari de pămînt. Marii seniori erau corsari, armatori și comercianți, care adesea nu locuiau în arhipelag ci în marile cetăți maritime ale vremii: Pisa, Genua, Veneția, Barcelona, Neapole. Maltezii au practicat pirateria secole de-a rîndul ceea ce a provocat, în repetate rînduri, devastarea insulelor de către mauri. În tot cursul Evului Mediu, populația a rămas stațională: în 1430 ea număra 32 000 de locuitori. În insule existau și țărani: din 1241 ei erau liberi și aveau sclavi musulmani. Alături de grîu, existau culturi de bumbac și chimion. Meseriașii erau grupați în corporații; predominau zidarii și cioplitorii în piatră (la îndemîna cărora exista materia primă — calcarul alb, pe care-l exportau chiar și în Africa), dulgheri, sforari, pînzari și argintari (fabricarea bijuteriilor în filigran a rămas pînă azi o specialitate a maltezilor).

Viața politică locală avea în centrul preocupărilor o problemă economică: asigurarea hranei. Deoarece insula nu produce aproape nimic, maltezii au cerut insistent încorporarea lor la domeniul regal (Carol Quintul era rege al Spaniei și Siciliei) pentru a putea beneficia de aprovizionarea cu grîu din Sicilia. Cel mai important organ administrativ și economic din insulă se numea „Universitatea", dar nu servea pentru învățămînt; era constituit din delegații tuturor păturilor sociale *(universitas civium)* cărora Consiliul popular sau Adunarea — formată din șefii familiilor libere — le transmisese drepturile cele mai importante: stabilirea legilor, respectarea privilegiilor și a imunităților, redactarea doleanțelor către rege, alegerea judecătorilor și a

funcționarilor fiscali etc. Un rol important al „Universității" îl constituia cumpărarea și distribuirea grînelor pentru populație. La finele sec. al XV-lea toată această organizare era serios amenințată de expansiunea otomană. În 1522, insula Rhodos, apărată de Cavalerii Ioaniți, cade în stăpînirea turcilor. Valoarea strategică a arhipelagului maltez atrage, după 1488, două incursiuni musulmane, ceea ce determină pe Carol Quintul să cedeze Malta Cavalerilor Ioaniți.

Înființat prin 1050, Ordinul „Fraților Ospitalieri ai Sfîntului Ioan al Ierusalimului" avea rolul de a ocroti pelerinii creștini în Siria și Palestina. După cruciada I-a, Ioaniții au devenit un ordin militar. Din 1267, superiorul general al Ordinului și-a luat titlul de Mare Maestru: era ales pe viață și poseda toate atributele regale. Cu toate acestea, se considera vasal al monarhului francez căruia-i trimitea în fiecare an un tribut simbolic: „cîteva păsări de pradă". Ordinul era un stat suveran dar internațional, fiind format din cavaleri francezi, spanioli, italieni, englezi și germani, fiecare din ei supuși ai regelui lor dar și ai Marelui Maestru.

Promisiunile făcute în 1530 de către Marele Maestru Villiers de l'Isle-Adam au fost repede călcate în picioare. În anul următor, legislația siciliană a Maltei a fost înlocuită cu cea a Ordinului, iar insula împărțită în două. Toată atenția Ordinului s-a îndreptat spre întărirea sistemului de apărare a insulei: a fost construit un zid de piatră în jurul Burgului, fortificațiile au fost ameliorate și s-au edificat un nou fort și un nou oraș — Senglea.

Istoria a dovedit că, datorită poziției ei strategice, Malta a fost locul geometric al talasocrației mediteraneene: cel ce stăpînea arhipelagul maltez era stăpîn al mării. Iată de ce Malta a cunoscut de-a lungul anilor trei asedii de o durată cu totul neobișnuită.

La 18 mai 1565 — 38 de galere turcești conduse de Piali Pașa apar în fața Maltei, cu un corp expediționar de 38 000 de soldați și 50 de tunuri. După 36 de zile, turcii cuceresc fortul Saint-Elme, dar Malta se dovedește inexpugnabilă. La 12 septembrie, maltezii primesc din Sicilia un ajutor de 8 000 de oameni; asediul încetează. Această victorie defensivă marchează în același timp începutul declinului maritim al Imperiului Otoman. Marele Maestru Jean Parisot de La Valette, temîndu-se de un nou atac otoman, începe la 28 martie 1566 construirea unei noi cetăți — La Valetta de astăzi. Fortificațiile ei au fost îmbunătățite ani de-a rîndul, pînă în 1680, devenind unul din cele mai puternice sisteme defensive din lume.

În 1798, francezii ocupă Malta înlocuind îndelungata dominație a Cavalerilor Ioaniți. Napoleon, în drum spre Egipt, introduce administrația și legislația franceză. Dar, treptat, nemulțumirea localnicilor crește. La 11 fructidor 1798, aflînd de înfrîngerea flotei franceze la Abukir, populația Maltei se răscoală. Între timp, vase engleze se apropie de arhipelag. Pînă la 5 septembrie, francezii vor fi asediați din două părți: de pe uscat de către răsculații maltezi, conduși de notarul Emmanuele Vitale; de pe mare, de vasele engleze, la care se adaugă cele siciliene, portugheze, rusești și turcești. Asediul a durat doi ani și s-a terminat cu debarcarea englezilor pe insulă.

Pînă în mai 1940, cînd Italia a intrat în război alături de Germania hitleristă, englezii nu au acordat prea mare importanță bazei lor din Malta. După primul bombardament italian, comandantul englez a început să ia măsuri pentru apărarea insulei: adăposturi și baterii antiaeriene, serviciu militar obligatoriu, aerodromuri etc. În bazinul mediteranean, Malta era pentru englezi un adevărat portavion nescufundabil. Din primăvara lui 1941 pînă în octombrie 1942, insula a îndurat un asediu infernal din partea puterilor axei. Numai în aprilie 1942, asupra teritoriului maltez au căzut 6 000 tone bombe. Prin introducerea cîtorva submarine nemțești în Mediterana, precum și datorită acțiunii reușite a unor torpile pilotate italiene, flota engleză pierde controlul mării; Malta se afla în mare pericol. Și totuși, atacul plănuit împotriva arhipelagului maltez e amînat, deoarece frontul african și cel de est angajează aviația germană. Situația va fi complet răsturnată începînd din octombrie 1942, cînd armata engleză din Egipt trece la contraofensivă și cînd se produce debarcarea în Africa de nord. Din 1943, Malta devine o bază ofensivă foarte periculoasă pentru forțele axei: submarinele, vasele și avioanele din insulă fac imposibile legăturile Italiei cu Tripolitania și Tunisia, iar mai tîrziu ajută la cucerirea Siciliei.

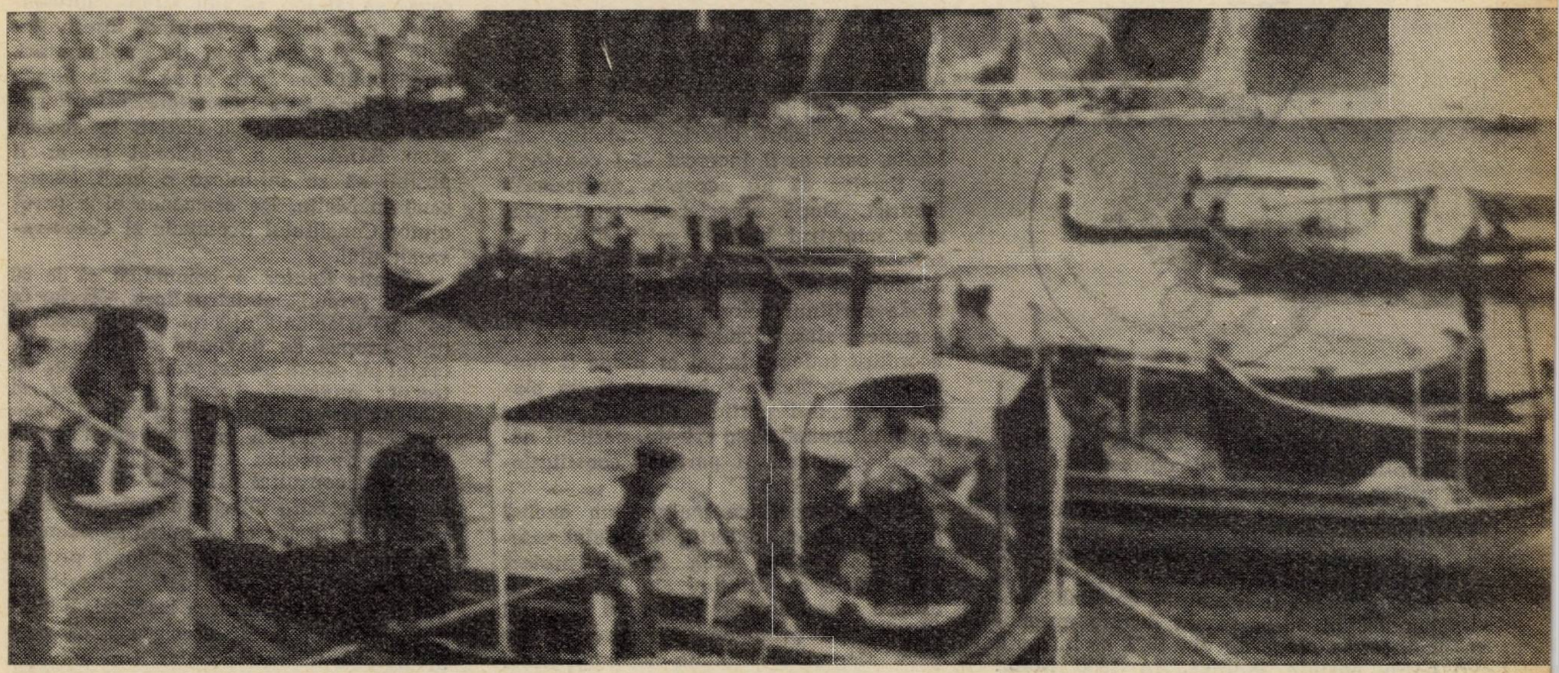

Barcagii în port

Prin tratatul de la Paris (1814), Malta devine „proprietatea Majestății Sale Britanice". O dată cu dispariția pirateriei din Mediterana, rolul Maltei de mare antrepozit a crescut considerabil. Acest rol a devenit și mai important o dată cu construirea canalului Suez în 1869. După produsele clasice ale Orientului (bumbac, mătase, gumă), în a doua jumătate a veacului al XIX-lea silozurile insulei vor fi umplute mereu cu grîne din Rusia și Romînia. Dar numai o minoritate a populației — burghezia — profită de pe urma comerțului, în timp ce o altă parte a locuitorilor vor găsi de lucru abia cînd englezii înființează în Malta un imens arsenal, cu uzine și șantiere navale de reparații. Problema demografică a insulei rămîne însă nerezolvată. Cei peste 300 000 maltezi de azi nu posedă decît o treime din suprafața țării lor: restul aparține bisericii catolice și Coroanei britanice. Cultivarea

bumbacului, care părea o soluție prin 1850, a încetat din cauza concurenței americane pe piața Europei. Agricultura, extrem de redusă, și industria filigranului, în decadență, precum și munca la arsenal nu au dat de lucru tuturor maltezilor: ei au început să emigreze în Africa, Italia, S.U.A. și mai ales în Australia.

În 1800, guvernul britanic a promis maltezilor un regim reprezentativ. Această reformă liberală, înfăptuită în 1887, n-a durat mult: în 1903, din cauza conflictului dintre partizanii limbii engleze și ai celei italiene — problemă mereu actuală în Malta — constituția a fost suprimată. Pînă în 1921, problema lingvistică a continuat să fie principala

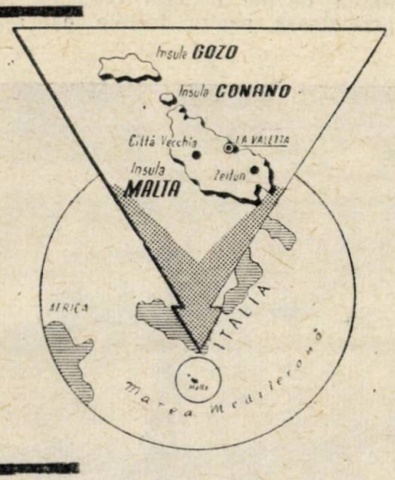

cauză a agitației politice. De astă dată, italo-filii încep să denigreze dialectul maltez, în timp ce maltezii laudă noblețea limbii lor care, afirmă ei, derivă din graiul fenician. Polemica pare să fi avut o consecință fericită: ortografia și sintaxa malteză capătă o bază științifică, și apare o literatură de limbă națională. În 1919, insula devine autonomă, iar la alegerile din 1921 se înfruntă patru partide politice. În 1936 Malta devine o colonie a Coroanei britanice, sub un regim analog celui pe care-l cunoscuse în urmă cu 100 de ani. În sfîrșit, în 1947, ea primește un statut intermediar între cel al teritoriilor Imperiului Britanic și cel al membrilor Commonwealthului.

două mari partide, care la ultimele alegeri au întrunit 76 la sută din voturi, au prezentat însă fiecare un alt proiect de constituție. Primul ministru Olivier intenționează să mențină, chiar după independență, strînse legături cu Anglia, mai ales pe plan financiar. Partidul laburist, care cere mai întîi desfășurarea unor alegeri în deplină libertate, insistă asupra îngrădirii activității politice a bisericii catolice, prin includerea în constituție a unor amendamente privitoare la separarea bisericii de stat și la limitarea privilegiilor ei. Poziția lui Dom Mintoff, concretizată în așa-numitul „program al drepturilor umane", pare să se bucure din ce în ce mai mult de sprijinul celorlalte formații politice din insulă.

Unii observatori britanici consideră că atitudinea lui Mintoff față de biserica catolică ar urmări doar să cîștige timp: el speră să obțină condiții mai favorabile la tratative după eventuala venire la putere în Anglia a laburiștilor. În schimb, Mintoff susține că progresul actualelor tratative a fost „blocat" în urma vizitei subite la Londra a arhiepiscopului Gonzi, șeful bisericii catolice din Malta, care ar fi încercat să-l convingă pe Sandys să nu accepte „programul" laburist. După aprecierea ziarului *Times*, ministrul britanic ar fi dispus să satisfacă o parte din cererile lui Dom Mintoff, și anume acelea care se bucură și de sprijinul celorlalte partide. De asemenea, ziarul londonez crede că data acordării independenței ar putea fi amînată. O asemenea soluție ar fi pe placul celor trei partide mici din Malta: partidul muncitoresc creștin, partidul național democrat și partidul constituționalist progresist.

Cercurile politice malteze nu exclud posibilitatea ca, datorită impasului existent, Sandys să vină cu un proiect propriu de constituție; ele cer însă ca asupra acestuia să hotărască poporul maltez, fie printr-un referendum, fie prin alegeri — ultima variantă fiind mai probabilă.

Viața politică a Maltei nu este grevată numai de divergențele dintre partide (în spatele cărora se ascund și ambiții personale) ci și de perspectivele economice ale țării. Timp de peste un secol și jumătate, observă *The Quarterly Review*, Malta a depins de Anglia; pentru existența ei ca stat independent nu s-a luat însă nici o măsură corespunzătoare. După părerea revistei, Anglia e obligată să dea ajutor financiar maltezilor; de asemenea, ea ar trebui să le acorde o recompensă pentru îndelungata ocupație britanică a bazelor și instalațiilor din arhipelag. Care sînt perspectivele economice ale Maltei? Un plan pe termen lung, elaborat în 1957, nu pare a obține prea mari succese. El se referă la turism, industrializarea insulei, orientarea și controlul emigrărilor precum și refacerea șantierelor navale. Deși șomajul a scăzut (în 1954 — 11 000 de muncitori, în 1963 — 3 000), problema e departe de a fi rezolvată prin crearea cîtorva noi ramuri industriale: ateliere mecanice, produse chimice, textile, conserve etc. Guvernul caută să atragă capital străin, adresîndu-se diferitelor organisme internaționale pentru acordarea de împrumuturi. După obținerea unor sume de la Banca Internațională de Dezvoltare, primul ministru Borg Olivier a vizitat, în același scop, S.U.A. și a menționat că ar fi posibil să se înființeze o bază americană în Malta. De asemenea el a cerut ajutor Consiliului Economic al Commonwealthului.

Agenția *Reuter* a comunicat că la 30 martie primul ministru Borg Olivier a supus Parlamentului proiectul de constituție propus de guvernul său. În esență, textul nu diferă de cel publicat în august trecut: guvernul dorește ca Malta să aibă un sistem monarhic în cadrul Commonwealthului, cu un guvernator general ales de regina Angliei. Poporul maltez va fi consultat printr-un referendum. În timp ce Borg Olivier avertizează asupra consecințelor ce ar putea să decurgă din respingerea de către popor a proiectului și subliniază că toate clauzele lui vor avea binecuvîntarea bisericii, liderul de opoziție Mintoff precizează că problema este tocmai includerea în actualul proiect a unor măsuri de siguranță împotriva puterii bisericii catolice.

Poporul maltez așteaptă reluarea tratativelor de la Londra, în speranța realizării mult așteptatei sale independențe naționale.

Ștefan CORNU

Acum cîtva timp, tratativele de la Londra dintre reprezentanții maltezi și guvernul britanic au fost suspendate. Ele aveau ca scop elaborarea unei noi constituții care să intre în vigoare după obținerea independenței (31 mai 1964). „Ne-am pierdut timpul aici", a declarat Dom Mintoff, liderul partidului laburist de opoziție. *Times* a ținut însă să precizeze că tratativele vor fi reluate după ce Sandys, ministrul englez al coloniilor, se va reîntoarce din Africa de est. Partidul naționalist, condus de Borg Olivier, care formează guvernul, precum și laburiștii lui Mintoff, sînt favorabili acordării imediate a independenței și formării unui guvern republican. Dar alte trei partide mai mici se opun în cîteva probleme esențiale ca: statutul bisericii catolice, monarhie sau republică, Commonwealth, sistemul electoral, revizuirea constituției etc. Cele

Hal Tarxien: pietre megalitice cu ornament spiral

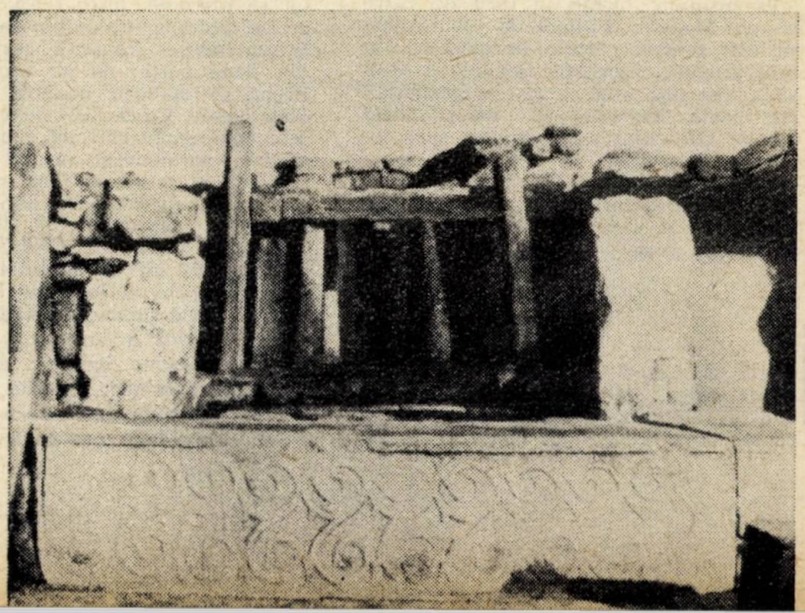

UN YANKEU LA CURTEA REGELUI SAUD

Saud, „rege din veacul al șaptelea", într-un automobil ultramodern

Hank Morgan, eroul lui Mark Twain, devenit, în veacul al șaselea, premier la curtea regelui Arthur, ajunge, prin niște întîmplări fantastice, la curtea regelui Saud. Redăm mai jos fragmente din însemnările sale.

„După bătălia de la Centura de Nisip, neisprăvitul de Merlin mi-a venit de hac, adormindu-mă, cu ajutorul farmecelor, pentru treisprezece veacuri. Vrăjile n-au fost însă prea grozave, cum era de altfel și de așteptat din partea unui cîrpaci, așa că m-am trezit din somn peste vreo sută de ani, deci pe la mijlocul secolului al VII-lea, după aprecierile mele. Încă nu m-am dumirit cum am ajuns din Valea Științeniei la dracu-n praznic, tocmai pe țărmul Golfului Persic, dar asta nu prezintă deocamdată importanță.

ÎNTÎLNIRE CU UN ȘEIC

Rătăceam pe-o mare de nisipuri, albe și triste, ca un uriaș giulgiu. Călcam buimac pe valurile ei încinse, temîndu-mă să nu iau foc. La-nceput nu știam că pătrunsesem în regatul divinului Saud ibn Abdul Aziz, pe unul din cele mai mari deșerturi ale lumii. Dar pînă să-mi dau seama dacă sînt sau nu pradă unui vis, am zărit o ceată de călăreți apropiindu-se în goana vîntului. Credeam că o să reapară lordul Kay, contele Grip sau alți mușterii de la curtea regelui Arthur. Mă înșelasem. După cum aveam să aflu mai tîrziu, avusesem de-a face cu șeicul Abdul ibn Halal, sfetnic regal, mare proprietar de sate, oaze și nisipuri. Mă confundase, desigur, cu un alt american (despre care va veni vorba mai încolo), dar m-am străduit tot timpul să nu-i corectez eroarea. Mi-a dăruit imediat calul unuia din coada suitei.

— N-o să se supere, sir?

— Ăștia nu-s născuți ca să se supere sau să se bucure. Sînt născuți să mă servească.

După o jumătate de ceas, am ajuns într-un sat unde Halal urma să împartă dreptate. Satul era mic și înghesuit. Casele — bordeie din cărămidă nearsă ori colibe din stuf — se ghemuiau, înfricoșate parcă, în strînsoarea nisipurilor și sub povara arșiței. Șeicul Halal stăpînea tot pămîntul arabil sau nearabil, iar felahii săi — restul. Oamenii lucrau pămîntul în arendă, pentru care plăteau două treimi din recoltă.

Abdul ibn Halal începuse deja să împartă dreptatea. Cei bănuiți erau bătuți cu pietre, cu biciul sau căsăpiți cu sabia. Nici probe, nici martori, nici apărare. Soților necredincioși li se tăia capul, hoților — mîinile! Deși sînt trecut prin ciur și dirmon, m-am cutremurat. Nu numai de barbaria pedepsei, dar și de faptul că șeicul nu era supus legii, el avînd ambele mîini tefere.

Am pornit în galop. Oaza era în urmă, departe, dar vîntul îi purta oftatul prin deșert. Observam atent meleagurile regelui Saud, despre care, am auzit, s-au scris mii de pagini. Ogoarele sînt lucrate cu pluguri de lemn; recolta se strînge cu niște cuțite de grădinărit; treieratul se execută mînînd vitele peste snopi; irigarea este un proiect în paragină; agricultura asigură doar 5—10 la sută din nevoile țării. Am vizitat o hidjra, colonie agricolă vahhabită, creată pentru beduinii care trec la viața sedentară: lipsiți de pămînt, de vite, de unelte de muncă, nomazii pustiurilor devin și ei robi ai marilor feudali. S-a spus că fiecare saudit este, practic, contaminat de malarie. Tuberculoza este larg răspîndită. Beduinii suferă de scorbut. Izbucnesc epidemii de variolă, de holeră. Iar vrăjitorii, de teapa lui Merlin, lecuiesc trahoma cu piatră vînătă, malaria cu formule magice — lichidînd mai adesea bolnavul decît boala.

AFACERE CU SCLAVI

Peste deșert cădea, vlăguită, una din cele 4001 de nopți ale regelui Saud. Ne pregăteam de popas într-o oază unde ne aștepta o mulțime pestriță, tăcută și tristă. Șeicului îi luceau ochii ca la apropierea unui bairam.

— O să fac o afacere bună, spuse el.

Halal avea 113 sclavi și dorea să mai cumpere vreo 24. Pentru veacul VII, afacerea mi se părea monstruoasă.

— Cum, n-ați desființat încă sclavia?

— Ba da, anul trecut. Dar mai cumpăr, ca să am ce elibera.

Rămăsesem năuc. Cu mare greutate am descifrat pidosnica ispravă a șeicului Halal. În regatul lui Saud există cam 250 000 de sclavi dintre care, în urma unui decret de abolire a sclaviei, au fost eliberați într-un an aproape 2 000 de oameni. În acest ritm, desființarea sclaviei ar dura, vă dați seama, cam 150 de ani. Și totuși, de ce cumpără sclavi Abdul ibn Halal? Proprietarii de sclavi sînt despăgubiți prin sume grase, care depășesc cu mult prețul cumpărării lor: pentru sclavii eliberați s-au plătit 5 milioane de dolari.

Halal se tocmea pentru fiecare cent. Nu înțelegea de ce nu scade prețul sclavilor de vreme ce Arabia Saudită importă anual 6 000 de robi.

— După ce îi eliberați, sir, unde se duc acești oameni?

— Rămîn ai mei. Cine o să le dea de lucru?

Am căutat să-i explic atît aspectul economic, cît și uman al afacerii sale. Dar cred că mai lesne m-a înțeles splendidul său cal arab, care-și întorsese privirile spre golul imens al uneia din cele 4001 nopți ale regelui Saud.

LA ER RYAD

Mi se spusese că în zori vom fi la curtea regelui Saud. Aici, dimineața, soarele nu se freacă leneș la ochi, nu se întinde somnoros pe cuvertura de purpură, ci sare grăbit în nisipuri de parcă nu le-ar fi văzut de-un veac. Îi simțeam deja pe obraji înțepătura fierbinte, cînd am zărit în depărtare o droaie de palate, albe, trandafirii sau verzi — un basm. Gîndeam că-i vorba de festa pe care pustiul o joacă drumeților, de fata morgana, cînd dau să leșin: observ la doi pași o cale ferată. Dumnezeule, o cale ferată în veacul al șaptelea? Nu cumva impresiile ciudate din ajun m-au zăpăcit de-a binelea? Voiam să-l întreb pe Halal ce-i cu bazaconia asta, dar, ca să nu mă dau de gol sau să mă fac de rîs, mi-am propus să mai aștept.

Am ajuns la Er Ryad. Pe lîngă orașul acesta, Camelot ar fi părut un cătun oarecare. Nazryat, palatul regal, cel mai mare palat din lume (2,5 kmp), un vis din marmură trandafirie și verde, a costat 45 milioane de dolari. Numai sufrageria avea 400 de locuri și 3 000 de lămpi. În jurul Nazryatului — 35 de palate-satelit, cu parcuri și grădini, lacuri și bazine, fîntîni arteziene — 1001 de nopți! O explozie de lux și risipă, de ți se lipea mierea de tălpi. Ai fi zis că palatele acestea supseseră toată vlaga țării, lăsînd restul în paragină și nisip. Și oamenii, în mătase și aur, vreo cîteva mii de prinți și prințese scotocind în mărăcinișul gradelor de rudenie după mila regală. Juram că priveam curtea lui Harun al Rașid, cînd observ un amănunt care m-a descumpănit complet: lămpile erau electrice.

Îmi pipăiam fruntea încinsă, cînd auzii un claxon și zării un splendid automobil, cum nu existase în toată America pe vremea mea: un Cadillac cu minere de aur. Cînd aflu că regele e plecat la Taei, cu avionul său personal „Cometa", escortat de niște avioane „Dakota", aparținînd familiei sale, era să dau totul în primire lui Alah, v-o jur.

Poftim de te descurcă: în plin secol șapte, cînd feudalii își fac de cap, cînd sclavia n-a fost încă desființată, întîlnești cale ferată, electricitate, automobil, avion și dracu știe ce alte surprize mai pot surveni. Era limpede că vrăjile lui Merlin îmi cășunaseră rău de tot.

Aș fi rămas buimac acolo, dacă nu mi-ar fi trecut prin minte o judecată simplă: te pomenești că și la curtea regelui ăsta o fi poposit, prin veacuri, vreun cetățean din epoca modernă care, ca și mine la curtea regelui Arthur, și-a propus să aducă țara aceasta din veacul ei în veacul lui; apoi, cetățeanul acesta, sau cetățenii aceștia, vor fi mai grozavi ca mine fiindcă s-au născut în secolul avionului (care pe timpul meu, la Hartford, era o nobilă iluzie); și te mai pomenești că Abdul ibn Halal m-a confundat tocmai cu acest cetățean. Eram pe firul afacerii.

DISCUȚII CU JOE ARAMCO

Cînd l-am întîlnit pe Jo, eram nerăbdător să-i ascult povestea. Mi-a împuiat capul cu verzi și uscate. Eu am reținut esențialul.

Băiatul ăsta, care mănîncă friptură de cămilă cu degetele și vorbește perfect araba, a avut o idee grozavă: și-a luat sculele necesare și, din veacul său, XX, a coborît frumușel 1 300 de ani pînă la Rub el Khali, pe unde, zic beduinii, nu trecuse nici Alah. Scotocind prin buzunarele deșertului arab, a descoperit o pungă de petrol de vreo 7 miliarde de tone. A încheiat grăbit un tratat, pe 66 de ani, cu Ibn Saud, tatăl gazdei mele, și a instalat și o oază militară la Dhahran, să nu-l deranjeze cumva vreun sir Sagramor cel chinuit de dor, presupun. În schimb, Joe Aramco plătește regelui jumătate din prețul obținut la vînzarea petrolului său (la vînzare, unde sumele sînt relativ mici, și nu la valorificarea țițeiului arab, unde beneficiile sînt ceva mai mari).

— Denumirea oficială: Statul Arab Saudit.
— Capitala: Er Ryad.
— Suprafața: 1,6 milioane kmp.
— Populația: circa 7 milioane locuitori.
— Forma de guvernămînt: monarhie feudală teocratică; în Arabia Saudită nu există parlament, constituție și partide politice.
— Principala bogăție a țării, petrolul, este controlată integral de Compania petroliferă arabo-americană (ARAMCO); extracție anuală: 75 milioane tone de țiței.

Mi-am zis: Joe a venit, a văzut și a introdus unele elemente ale epocii sale moderne — cale ferată (una singură, de 600 km), electricitate (prea puțină, e adevărat, mai ales că Nazryatul consumă mai mult decît întreg orașul Er Ryad), automobile (numai pentru familia regală, dar treacă-meargă). Iar acum se pregătește, ca mine la Camelot, să treacă la unele schimbări structurale.

— Ce zici Jo, n-am putea propune ceva în sensul ăsta? Eu am oarecare experiență.

— Nu mă amestec în treburile lor interne.

— Dar pleașca de la Rub el Khali, de 7 miliarde tone, nu-i o chestiune a lor, internă?

Jo s-a făcut vînăt. Nu ne-am înțeles. Eram din medii diferite. Oricum, am mai discutat totuși. Mi se părea că Jo se săturase de boroboațele regelui Saud, înclinînd spre Feysal, considerat adept al unor reforme moderate. Jo se temea că domnia lui Saud, care pîndea la poarta veacului șapte ca nu cumva țara să iasă dintre zidurile medievale, ar fi putut genera o puternică opoziție, pe cînd puterea lui Feysal ar da impresia unor modificări politice. După cum am înțeles, Jo ar fi dorit „să tundă" monarhia saudită, așa cum se tunde coroana unor arbori care incomodează circulația și vizibilitatea (fără ca prin aceasta arborele să-și modifice rostul, deși el pare trecătorului schimbat). Jo prefuiește petrolul brut, dar politica rafinată...

REGELE NU GUVERNEAZĂ, SE TRATEAZĂ

Atmosfera curții, încărcată și incertă de cîțiva ani, s-a limpezit. Nisipurile iscate de lupta pentru putere între cei doi frați s-au depus. Izolat complet, Saud a primit condițiile capitulării formulate de prinți și șefii religioși: regele își păstrează tronul și titlul, dar toate prerogativele puterii aparțin primului ministru Feysal; regele se angajează să nu mai tulbure situația și să-l lase pe emirul Feysal să-și exercite funcțiile acordate; Saud acceptă ca garda regală să fie încorporată trupelor regulate și ca cheltuielile curții să fie considerabil reduse — ceea ce, desigur, a provocat un potop de lacrimi printre soțiile, favoritele și favoriții regali. În schimb i se acordă monarhului saudit toate posibilitățile pentru a-și îngriji sănătatea șubredă.

Eu nu sînt Merlin, să fac pe profetul, așa că, deocamdată, mă opresc aici. Hank Morgan".

★

În acest punct s-au întrerupt însemnările realiste ale ciudatului călător la curtea regelui Saud.

Ion CÎRJE

Piață de sclavi în plin secol XX — imagine surprinsă în Arabia de cineastul italian Folco Quilici

SCRISOARE DIN PARIS

FRANȚA ȘI N.A.T.O.

DUPĂ CĂLĂTORIA sa fastuoasă în Mexic, care a făcut să crească puternic neliniștile și bănuielile Statelor Unite, generalul de Gaulle a profitat de reîntoarcerea pe teritoriul național — departamentele franceze din Antile — pentru a proclama din nou, solemn, independența Franței și pentru a preciza că aceasta nu amenință în nici un fel pe prietenii și aliații săi.

„Sîntem o națiune mare — a declarat el la Basse Terre, capitala Guadelupei — și lumea întreagă recunoaște acest lucru. Aceasta nu înseamnă că noi ne opunem celor care nu ne amenință și în mod particular celor care sînt prietenii și aliații noștri. Depinde de ei să se adapteze acestei noi situații care este foarte satisfăcătoare pentru noi — independența franceză. Dar de îndată ce se vor adapta și vor admite că Franța poate să aibă inițiative, acțiuni și o politică a sa proprie, între noi și ei nu va mai exista nici o umbră".

Această declarație exprimă esența întregii politici a generalului de Gaulle. Pentru a interpreta declarațiile ca și tăcerile șefului statului francez este deci inutil să-ți frămînți mintea, așa cum o fac atîția oameni politici și ziariști, îndeosebi în țările aliate Franței. Pentru a înțelege hotărîrile sale care surprind atît de des opinia publică, nu este nevoie să-l evoci pe Machiavelli și să imaginezi combinații tenebroase. Cu fiecare ocazie, pentru fiecare nouă măsură a președintelui Republicii Franceze regăsești întotdeauna aceeași preocupare și același obiectiv: afirmarea continuă a dorinței de a face din Franța o parteneră perfect egală a celor mai mari puteri.

Încordarea care se manifestă în momentul de față în relațiile dintre Franța și Statele Unite, și care are tendința de a se agrava, se datorește de fapt aceleiași cauze. Atitudinea pe care Franța o adoptă față de alianța atlantică — cerînd adaptarea acestei alianțe la realitățile și necesitățile prezente — se explică în același fel.

În conferința sa de presă din 5 septembrie 1960, generalul de Gaulle a expus el însuși foarte limpede motivele atitudinii sale: „Acum zece ani — a declarat el — a fost organizată alianța atlantică așa cum se înfățișează ea în momentul de față. Atunci s-a realizat o alianță limitată la Europa și la o zonă de acțiune foarte îngustă. Pe atunci Statele Unite erau singura putere care deținea mijloace militare, iar statele Europei occidentale, sau cel puțin ale Europei continentale, se găseau într-o situație politică, economică și socială despre care se putea spune în cel mai bun caz că era nesigură. De altfel, aceste state amînau pentru mult mai tîrziu problema recunoașterii personalității lor pe plan internațional, dacă nu renunțau de-a dreptul la ea. Deci, alianța s-a realizat pe baza integrării, adică a unui sistem în care apărarea fiecăreia dintre țările Europei continentale, ale Europei occidentale — cu excepția Angliei — nu avea un caracter național, a unui sistem în care totul era comandat de americani și în cadrul căruia americanii dispuneau de armele principale, adică de armele atomice. Dar în răstimpul acestor zece ani s-au petrecut multe schimbări".

În ce privește caracterul schimbărilor care au intervenit de la ultimul război mondial încoace, generalul de Gaulle a dat explicații în mai multe rînduri. Dar, după părerea lui, menținerea alianței atlantice este justificată și în prezent și Franța este hotărîtă să-i dea în continuare tot concursul ei. El a demonstrat de altfel acest lucru cu prilejul evenimentelor în Cuba.

Șeful statului francez consideră însă că e neapărat necesară, în momentul de față, o schimbare a atmosferei, precum și transformarea totală a structurii unei alianțe create într-o perioadă cînd Statele Unite erau singurele care dispuneau, în lagărul occidental, de mijloacele eficace pentru a garanta securitatea unei Europe occidentale încă slăbită de cel de-al doilea război mondial. Bineînțeles, în concepția generalului de Gaulle, o asemenea situație, caracterizată prin predominanța desăvîrșită a Statelor Unite și prin slăbiciunea accentuată a sistemelor militare ale țărilor vest-europene, nu putea fi decît provizorie. Cerînd să se pună capăt acestei stări de lucruri, de Gaulle nu era cîtuși de puțin animat — așa cum au susținut unele cercuri — de sentimente de neîncredere sau de animozitate față de Statele Unite, deși el personal a avut mult de suferit în timpul războiului, ca urmare a procedeelor folosite de Casa Albă și de Departamentul de Stat, care nu l-au scutit de dificultăți. Încă de pe atunci — ar fi cazul să amintim — Washingtonul manifesta față de gaullism multe rezerve, ca să nu spunem că avea, uneori, chiar o ostilitate fățișă.

În primul rînd, și înainte de toate, de Gaulle se gîndea la demnitatea Franței și a Europei; în primul rînd și înainte de orice, la securitatea lor. De cînd Franța și Europa occidentală și-au regăsit forța și prosperitatea, nu mai este admisibil — consideră șeful statului francez — ca țările europene să continue să lase sarcinile lor militare cu totul sau aproape cu totul asupra Statelor Unite, să admită în continuare ca S.U.A. să suporte o parte disproporționată a cheltuielilor lor militare. El este de părere că o asemenea atitudine nu ar fi demnă de niște țări care au un trecut atît de glorios și care sînt reprezentante ale unei civilizații umaniste. Este inacceptabil și primejdios — în concepția lui — ca țările Europei să nu fie în măsură, ele însele, să-și asigure în mod eficace propria lor securitate. Este inacceptabil și primejdios ca ele să rămînă dependente de o țară mare, care este desigur prietena lor, dar ale cărei interese nu sînt cu totul identice cu propriile lor interese și a cărei civilizație este mult mai puțin spiritualistă decît cea a Europei.

Pe scurt, generalul de Gaulle găsește că e intolerabil ca, bazîndu-se pe mijloacele și pe forța lor, Statele Unite să-și poată impune concepția în problemele europene, și aceasta cu asentimentul țărilor europene, care par foarte bucuroase — deoarece personalitatea lor a devenit mai puțin independentă — să-și treacă răspunderile militare asupra americanilor, primind din partea acestora dolari pentru a acoperi deficitul bugetelor și al balanței lor de conturi. El consideră de asemenea imposibil de acceptat ca americanii să nu-și consulte aliații din cadrul N.A.T.O. decît în ce privește problemele militare ale Europei, procedînd de unul singur în restul lumii, deși problemele internaționale sînt acum atît de strîns legate între ele, iar conflictul dintre Est și Vest capătă aspecte mult mai primejdioase în Asia, de pildă, sau recent în America Latină (așa cum a demonstrat cazul Cubei) decît în Europa însăși, unde generalul de Gaulle este convins că nu se va ajunge la un conflict în problema Berlinului.

Demonstrație a prietenilor păcii, la Paris.

În ce privește securitatea Europei însăși, președintele Republicii Franceze consideră că predominanța Statelor Unite și integrarea forțelor militare ale țărilor europene în sînul alianței atlantice sînt foarte primejdioase. Există oare certitudinea că americanii, care dispun în Occident de monopolul armelor atomice, vor interveni oricînd și pretutindeni — în caz de conflict — în favoarea aliaților lor? Nu ar exista mai degrabă motive de temere că, înspăimîntate de riscul distrugerii totale a marilor lor orașe, Statele Unite vor ezita să se angajeze într-un conflict nuclear de dragul unui aliat depărtat? Și chiar dacă ar fi cu putință să se acorde încredere actualilor conducători de la Washington, este oare sigur că succesorii lor vor manifesta aceeași solidaritate? Presupunînd că viitorii conducători de la Washington nu se vor arăta întotdeauna la fel de solidari cu prietenii lor de peste Atlantic, ce valoare ar mai trebui acordată alianței atlantice în forma sa actuală?

În orice caz, în numele trecutului său, în numele misiunii civilizatoare pe care și-o asumă de secole, Franța insistă astăzi în mod categoric, prin glasul generalului de Gaulle, pentru a obține garanții împotriva unui asemenea risc; sub forma unei împărțiri echitabile a răspunderilor, pe picior de deplină egalitate cu Statele Unite, în cadrul alianței atlantice.

Într-un viitor articol vom examina modificările și transformările pe care șeful statului francez ar vrea să le vadă înfăptuite în cadrul alianței atlantice, rezistența pe care concepțiile sale o întîmpină, în rîndurile aliaților Franței, precum și inițiativele pe care generalul de Gaulle le-a luat pentru a-și asigura succesul.

Jean SCHWOEBEL

Paris, martie 1964

DER SPIEGEL

HAMBURG

„N.A.T.O. ÎL AȘTEAPTĂ PE DE GAULLE"

PREȘEDINTELE FRANȚEI a ridicat de multă vreme problema reformării N.A.T.O. la rangul de program politic extern, fixîndu-și drept obiectiv înlăturarea hegemoniei americane în pactul atlantic, precum și desființarea integrării militare în cadrul N.A.T.O., în conformitate cu teza sa despre suveranitatea indivizibilă a statelor.

De Gaulle se opune ca, în timp de pace, unitățile militare ale unui stat să fie subordonate unui comandament străin. Din această cauză el a retras de sub comandament comun al N.A.T.O. o parte din flota și aviația franceză, refuzînd ferm să sporească cele două divizii franceze staționate pe teritoriul R.F.G. și subordonate unui comandant al N.A.T.O.

În sensul acestei politici, Parisul a sabotat în ultimele două luni și două sarcini comune stringente ale N.A.T.O.

În mai 1963, din inițiativa ministrului apărării al S.U.A., McNamara, Consiliul atlantic a însărcinat pe secretarul general al N.A.T.O., Stikker, să studieze, cu ajutorul unui grup de planificatori, posibilitățile economice, financiare și tehnice ale tuturor țărilor membre, pentru a obține o bază realistă în vederea înjghebării unor unități militare. Pe baza acestor documente urma să fie elaborată o nouă strategie a N.A.T.O. și stabilit numărul soldaților necesari în acest scop.

În iunie, Franța a ridicat subit obiecțiuni, Ministerul de Externe de la Paris a declarat că veto-ul său nu se îndreaptă „împotriva studiului în sine", ci împotriva organului ce urmează să elaboreze acest studiu; guvernele naționale sînt singurele stăpîne „asupra forțelor lor armate, asupra mijloacelor bugetare și ale înarmării țărilor membre".

Ulterior, francezii au regretat rezistența lor. Ei au observat că, cu excepția vest-germanilor, nici un guvern nu avea păreri prea bune despre planul pe care urma să-l elaboreze Stikker. Fiind însă siguri de rezistența Franței, ceilalți lăsaseră pe seama generalului de Gaulle problema blocării cercetărilor în vederea elaborării planului. După multe tergiversări, francezii au furnizat și ei datele cerute, dar cu atîta întîrziere, încît secretarul general Stikker nu mai are posibilitatea să înainteze planul în mai, Consiliului ministerial al N.A.T.O. așa cum era prevăzut.

Aceeași soartă pe care a avut-o studiul lui Stikker a avut-o și noul plan strategic al N.A.T.O., așa-numitul document M.C. 100/1.

Comisia militară a N.A.T.O. de la Washington, condusă de generalul german Heusinger, asistat de forul executiv, de „grupul permanent", elaborase acest proiect nou în decursul unor consfătuiri care au durat luni de zile. 13 țări membre au aprobat proiectul. Franța l-a respins — patru săptămîni înaintea ultimei ședințe a Consiliului ministerial N.A.T.O. din decembrie 1963, cînd M.C. 100/1 urma să fie aprobat și transformat într-un document obligatoriu.

Cei ce au de suferit de pe urma sabotării N.A.T.O. de către Franța sînt vest-germanii:

1) Dat fiind că, după S.U.A., R.F.G. aduce cea mai mare contribuție la eforturile pactului atlantic, este de presupus că studiul lui Stikker ajunge la concluzia că celelalte țări trebuie să-și sporească contribuțiile. Acest lucru ar putea să degajeze R.F.G.

2) În documentul strategic M.C. 100/1 urma să fie consfințit dezideratul german care cere ca în cazul unui război, armele atomice tactice să fie aruncate în luptă foarte curînd. După părerea generalilor vest-germani, numai în acest fel se va putea realiza cu succes apărarea la linia cea mai înaintată, declarată obligatorie prin ordinul comandamentului suprem al N.A.T.O. pentru Europa în anul 1963.

Strategia apărării la linia cea mai înaintată — care poate să acționeze pe teritoriul Germaniei numai în cazul unei strînse colaborări militare între aliați — explică de ce, spre deosebire de Franța, guvernul federal cere o integrare mai mare în cadrul N.A.T.O.

Pentru ca Bonnul să obțină totuși o influență mai mare în N.A.T.O., conformă cu contribuția pe care o aduce, ministrul apărării al R. F. Germane, Kai-Uwe von Hassel, dorește un număr mai mare de reprezentanți vest-germani în statele majore și organele de comandă.

Guvernul federal declarase americanilor încă în 1962 că un stat major internațional al N.A.T.O., din care ar face parte reprezentanți ai tuturor țărilor membre, ar atenua criticile la adresa hegemoniei americane în N.A.T.O. Americanii nu au reacționat însă la această declarație.

Mai tîrziu, Bonnul a cerut să fie primit, alături de America, Anglia și Franța, în „grupul permanent", cel mai înalt for militar al N.A.T.O., cu sediul la Washington. Italia a ridicat obiecțiuni împotriva acestui deziderat vest-german, pretinzînd de asemenea un loc în cadrul „grupului permanent". O asemenea lărgire a grupului permanent a determinat intrarea în acțiune a țărilor mai mici din N.A.T.O.

În urma acestei stări de fapt, generalul Adolf Heusinger, care pînă la sfîrșitul lunii februarie a fost președintele Comisiei militare a N.A.T.O. de la Washington, a elaborat o schemă pentru restructurarea conducerii militare a N.A.T.O.

După schița elaborată de Heusinger, în locul bazei provizorii de organe conducătoare ale „grupului permanent", urmează să se înființeze cinci secții de planificare cu caracter permanent. Cel puțin trei din aceste cinci secții noi urmează să fie conduse de generali ai țărilor N.A.T.O. care nu fac parte din „grupul permanent".

Aceste țări nereprezentate în grupul permanent urmează să numească din rîndurile lor și pe „directorul" care coordonează activitatea secțiilor de planificare. Acest director urmează să aibă, potrivit concepției lui Heusinger, un loc permanent în cadrul „grupului permanent".

În Comisia militară a N.A.T.O., planul lui Heusinger a fost salutat. Rămîne de văzut dacă propunerile vest-germane pentru reforma N.A.T.O. vor găsi și aprobarea lui de Gaulle. Generalul de Gaulle nu a înaintat încă un plan detaliat pentru reforma N.A.T.O. Un diplomat francez la N.A.T.O. a declarat săptămîna trecută revistei *Spiegel* că de Gaulle dorește să aștepte pînă ce forța atomică franceză va fi gata de luptă și pînă ce Europa se va putea prezenta în fața Americii și ca unitate politică.

Le Monde

PARIS

OPINII AMERICANE

MULTE ROMANE de succes au descris chinurile noii soții, ale cărei gesturi și cuvinte sînt comparate cu acelea ale predecesoarei ei, pe care soțul și-o reamintește cu multă emoție. Aceasta este oarecum situația prin care trece în prezent președintele Johnson, executorul testamentar al lui John F. Kennedy, și de voie de nevoie moștenitorul lui spiritual. Chiar dacă, împreună cu mulți alți democrați, președintele nutrește îndoieli în privința programului Kennedy, el nu poate să respingă această succesiune fără să riște să piardă o masă uriașă de alegători. De aceea lozinca rămîne: „Continuăm...“ Și efectiv, într-un stil foarte diferit, fără strălucire, dar cu abilitatea și flerul unui vechi parlamentar, președintele promovează acest program. Congresul, lingușit mai mult decît împins, acceptă ceea ce i-ar fi refuzat în mod cert lui Kennedy, și, în mod paradoxal, moștenitorul are cele mai mari șanse de a obține acceptarea măsurilor preconizate în zadar de predecesorul său.

Iată de ce republicanii își concentrează atacurile asupra politicii externe. Aproape în fiecare zi, candidații republicani critică ceea ce ei denumesc lipsurile președintelui. I se reproșează tot: Ciprul, Panama, Cuba, Vietnamul etc. și, bineînțeles, atitudinea aliatului francez, sau dezinvoltura afișată de sir Alec Douglas-Home cu privire la comerțul Est-Vest. Toate acestea sînt exploatate împotriva președintelui căruia republicanii îi dau sfaturi contradictorii, reproșîndu-i în același timp că nu este suficient de ferm cu de Gaulle (ale cărui merite sînt lăudate atunci din plin), dar și că nu urmează o politică mai conciliantă față de el. Campania electorală riscă să falsifice multe aprecieri, și dacă Nixon sau Rockefeller au avut, ici și colo, cîteva cuvinte amabile la adresa președintelui de Gaulle, ei nu trebuie să fie considerați în mod necesar ca făcînd parte dintre prietenii Franței.

Într-adevăr, climatul este glacial. Desigur, cei care au trăit crizele anterioare, cea a Comunității Defensive Europene, cea de la Sakhiet, cea de la 14 ianuarie 1963, nu se vor alarma peste măsură de această răcire brutală. Capitalul de prietenie acumulat în decursul istoriei, strălucirea intelectuală a Franței, chiar știrbite, rămîn destul de puternice pentru a rezista acestor tresăriri. Și, spre deosebire de încercările precedente în care presa și publicul erau mai montate decît oficialitățile împotriva Franței, hotărîrile și declarațiile gaulliste cu privire la China și la Vietnam afectează mai grav Departamentul de Stat decît ziarele, în care pot fi găsite lesne numeroase articole favorabile tezelor franceze, începînd cu cele ale lui Walter Lippmann. Dar trebuie să se constate că atitudinea Palatului Elysée în problemele Extremului Orient a sporit această rezervă vecină cu o ostilitate declarată, „la rece“ dar destul de necruțătoare, față de politica gaullistă și de executanții ei.

Pe drept cuvînt sau nu, oficialitățile consideră că diplomația franceză se străduiește pretutindeni să o „scurt-circuiteze“ pe cea a S.U.A. și să se prezinte în America Latină, în Extremul Orient drept o concurentă — și o concurentă neloială. Poziția Franței față de Vietnam a fost considerată aproape drept „o lovitură de pumnal în spate...“ Desigur, se pot scoate în evidență articole elogioase la adresa diplomației franceze și a conducătorului ei, publicate în aceeași săptămînă de revistele *Time* și *Newsweek*. Aceasta nu împiedică Departamentul de Stat să inspire comentarii dezagreabile, cum a fost nu cu multă vreme în urmă cel al lui Joseph Alsop, care îl califica în termeni abia voalați pe ambasadorul Franței drept „mincinos“, pe primul ministru drept „meșter în viclenii“ iar pe președintele de Gaulle drept un „Machiavelli amator“... Un înalt funcționar american nu ascundea recent interlocutorilor săi francezi că „nu se va putea face nimic cu Franța atîta timp cît va exista de Gaulle“. Cuvinte imprudente, dar care se aseamănă cu acelea care mai sînt auzite, e drept mai puțin frecvent, la Londra. După părerea multor oficialități americane, gaullismul este considerat oarecum drept un rău inevitabil dar provizoriu și se adaugă că extravagantele Franței nu schimbă cu nimic datele de fapt, raportul de forțe dintre marile puteri.

Aceste reacții puteau fi așteptate. Ele surprind însă prin amploarea lor, în ciuda eforturilor reprezentanților noștri de a stabili că politicile americană și franceză nu sînt cîtuși de puțin contradictorii, că ele se întîlnesc etc. Este imposibil să dovedești că doi și cu doi fac patru, dar și cinci, să lansezi apeluri la bunăvoință, la prietenie, să explici ceea ce o punere la punct a lui Peyrefitte va putea pune din nou sub semnul întrebării. La Washington ca și în altă parte se pune întrebarea cine expune în mod exact politica franceză: Ministerul de Externe francez sau Peyrefitte?

Pentru a sparge acest ghețar de neînțelegeri s-ar impune o întîlnire la nivel înalt. Ea rămîne exclusă a priori pentru acest an electoral, în special după mica și ridicula ceartă de protocol de anul trecut. La Casa Albă se declară că se dorește acest contact, și ultimele declarații ale președintelui Johnson nu trebuie să fie apreciate numai în context preelectoral. Nu este vorba numai de a răspunde republicanilor subliniind interesul Casei Albe față de restabilirea unor relații bune între cele două țări, dar și de a face un gest, de a frîna mișcarea antigaullistă din cadrul Administrației, în legătură cu care există teama că poate să meargă prea departe și să fie lipsită de realism. Dar Johnson va fi oare un interlocutor mai puțin dificil decît Kennedy? Părerile sînt împărțite... Unii reamintesc că, în ciuda deosebirii de generații și de preocupări, Kennedy și de Gaulle erau uniți printr-un respect reciproc. Originea și cultura sa „europeană“ îi permiteau lui Kennedy să înțeleagă reacțiile aliaților săi europeni, și în special ale francezilor. Va fi oare la fel cu omul din Texas, ale cărui preocupări sînt foarte îndepărtate de Europa? Alți americani subliniază, nu fără răutate, că un om atît de desprins de problemele europene ca președintele Johnson va fi mai ușor impresionat.

Pentru moment, în orice caz, președintele Johnson evită orice controversă și refuză să încrucișeze spada, în timp ce serviciile Departamentului de Stat se prefac că ignoră Franța, că se obișnuiesc cu lipsa ei, cu „scaunul gol“. Deși se recunoaște în particular că Franța dispune de o mare „capacitate de a crea complicații“, se dorește să se dea impresia că Franța nu mai este prezentă la Washington, din punct de vedere diplomatic vorbind. Corespondentul ziarului *New York Times* scria recent: „În afară de participarea la Comitetul ambasadorilor în problema Berlinului, ambasada Franței este cunoscută aici numai pentru calitatea bucătăriei ei...“ Este o răutate gratuită, dar trebuie să se accepte că după cîteva zile petrecute pe culoarele Washingtonului un francez nu poate decît să fie izbit de această atmosferă glacială în spatele curtoaziei de fațadă, de acest gen de carantină oficială care contrastează cu căldura relațiilor personale.

În contrast, ceilalți aliați europeni sînt considerați elevi buni, primii din clasă fiind, bineînțeles, vest-germanii. Contactul Erhard—Johnson a fost excelent, se spune, în timp ce faimoasele „legături speciale“ anglo-americane nu l-au impresionat prea mult pe președintele Johnson, de altfel foarte conștient de poziția electorală nesigură a lui Sir Alec, ale cărui pledoarii în favoarea libertății comerțului cu Cuba și cu lumea comunistă au fost primite cu răceală.

La drept vorbind, aceste vizite nu prezintă decît un interes redus (contrastul dintre importanța atribuită vizitei lui Sir Alec în ziarele britanice și puținul ecou pe care l-a avut ea la Washington este izbitor) în cursul acestei perioade de tranziție, în care Administrația Johnson urmează pe nesimțite Administrației Kennedy, așteptînd să fie confirmată de alegători în noiembrie. Pînă atunci președintele, muncitor conștiincios, va fi avut timp să se pună la curent, să aprofundeze datele politicii externe.

Orice apreciere la adresa lui ar fi imprudentă, deoarece Truman, care a urmat și el unui alt fenomen politic, a avut nevoie de cîtva timp pentru a se impune. Preocupările electorale au prioritate și obiectivul esențial este de a rezista pînă în noiembrie, sperînd că nu se va produce nici o nouă criză gravă care să compromită un succes, pare-se asigurat.

Impresia de astăzi este cea a unui gol, a unei mari pauze. Astfel Washingtonul trăiește fără să aibă la orizont un „mare plan“. Se așteaptă evenimentele sperînd că Vietnamul de sud va mai rezista cîteva luni, că relațiile cu Franța se vor îmbunătăți, că „runda de tratative Kennedy“ va fi un succes. Direcția alianței occidentale va aștepta și ea luna noiembrie...

Henri PIERRE

MOSCOVA

PRIETENIA SOVIETO-ARABĂ

AN DE AN, legăturile de prietenie dintre Uniunea Sovietică şi statele arabe devin mai trainice şi mai strînse. Orientul arab, care pînă de curînd părea cît se poate de îndepărtat de zăpezile ruseşti, astăzi a ajuns parcă mai aproape de noi. Se dezvoltă tot mai mult colaborarea dintre ţările noastre, devin tot mai multilaterale contactele dintre ele la toate nivelurile.

Zilele acestea s-a anunţat că în luna mai preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., N. S. Hruşciov, va vizita Republica Arabă Unită unde a fost invitat de preşedintele Gamal Abdel Nasser pentru a participa la festivitatea prilejuită de darea în exploatare a primei părţi a înaltului baraj de la Assuan, care se construieşte cu participarea activă a Uniunii Sovietice.

Astăzi, aproape fiecare ţară arabă îşi are Assuanul său, un simbol propriu al colaborării şi prieteniei cu poporul sovietic. Cît de mult folos aduce arabilor prietenia cu Uniunea Sovietică o demonstrează printre altele şi recenta vizită oficială în Uniunea Sovietică a mareşalului Abdallah As-Sallal, preşedintele Republicii Arabe Yemen.

Această tînără republică trăieşte în prezent o etapă emoţionantă din istoria sa. Datorită revoluţiei care a răsturnat regimul monarhic odios poporului, ţara, potrivit expresiei plastice a mareşalului Abdallah As-Sallal, a putut păşi „din Evul Mediu în secolul al XX-lea". Nu sînt vorbe goale. Imamii au ţinut timp de veacuri poporul yemenit în întuneric şi ignoranţă. În ţară aproape că nu erau şcoli şi spitale sau şosele. Cărţile şi cinematograful erau interzise. Yemenul era complet izolat de restul lumii.

Astăzi, Republica Arabă Yemen îşi construieşte o viaţă nouă, la care şi-a cucerit dreptul cu arma în mînă. Pe această cale republica are de întîmpinat multe greutăţi. Dar poporul yemenit are prieteni sinceri, care îi acordă un sprijin atît politic cît şi economic susţinut: ei îl ajută să lichideze cît se poate mai grabnic moştenirea trecutului.

În acest domeniu Uniunea Sovietică a făcut mult. Ea a ajutat Yemenului să creeze portul modern Hodeida, la Marea Roşie şi să construiască aeroportul internaţional Rahba. Medici sovietici îşi aduc contribuţia la lichidarea multor boli care au bîntuit timp de secole în Yemen. Specialişti sovietici ajută la crearea de sisteme de irigaţii, la organizarea producţiei agricole. Mulţi tineri yemeniţi studiază în Uniunea Sovietică unde îşi însuşesc o înaltă calificare. Iată de ce, la sosirea în Uniunea Sovietică, Abdallah As-Sallal a declarat că „Uniunea Sovietică este aliatul credincios, prietenul de nădejde al arabilor şi al tuturor celor ce năzuiesc spre o zi de mîine fericită a oamenilor".

La 21 martie, la Kremlin au fost semnate patru documente comune sovieto-yemenite: tratatul de prietenie; acordurile de colaborare economică şi tehnică; acordul privind construirea de către Uniunea Sovietică în Republica Arabă Yemen a unui spital cu o policlinică şi a trei şcoli de cultură generală; planul de colaborare culturală pe anul 1964. Pentru tînăra republică în dezvoltare importanţa acestor acorduri nu poate fi apreciată îndeajuns. Ele vor consolida şi mai mult situaţia internă şi internaţională a Yemenului. Prin aceste acorduri, prietenia tradiţională arabo-sovietică a căpătat o nouă confirmare convingătoare.

CONTROVERSE ÎN POLITICA EXTERNĂ

LA CONGRESUL partidului creştin-democrat, politica externă a R.F.G. şi controversele ei au constituit o preocupare secundară. Avem impresia că politica externă şi ministrul de externe au fost trecuţi cu vederea. Acest lucru este în contradicţie cu însemnătatea pe care continuă să o aibă politica externă pentru viitorul ţării, pentru securitatea şi bunăstarea acesteia. În această privinţă nu s-a schimbat nimic. În viitorul previzibil nu se va schimba nimic, oricît de dorit ar fi ca guvernul federal să nu neglijeze problemele ce stau în faţa politicii interne şi să nu lase lucrurile să meargă de la sine. Împrejurările însă şi pericolul ce decurge din ele impun mereu R.F.G. şi guvernului federal primatul politicii externe. Situaţia aceasta nu se va schimba. În cazul în care am uita vreodată acest lucru pentru o clipă, el ne este amintit într-un mod rapid şi intens.

Congresele partidelor se dovedesc a fi din ce în ce mai nepotrivite pentru discutarea raţională a unor probleme atît de dificile şi complicate. Partidele mari se sfiesc să prezinte în faţa opiniei publice, prin discuţii ample, divergenţele din propriile lor rînduri. Este totuşi neobişnuit faptul că nu s-a acordat ministrului de externe, unul din cei mai importanţi membri ai guvernului federal, prilejul de a expune la congresul partidului său, în linii mari, politica externă, stabilită de acord cu şeful guvernului, şi obiectivele acesteia.

Dar rezerva impusă lui Schröder nu a fost totuşi suficientă pentru a ascunde că între el şi prietenii săi de partid interesaţi în politica externă există divergenţe de păreri, ba chiar contradicţii şi controverse. Între cancelarul federal şi ministrul de externe există unanimitate în problemele esenţiale, acum ca şi în trecut. Acest lucru este esenţial şi ar trebui să rămînă aşa. Trebuie să ştim că, potrivit constituţiei, numai cancelarul federal are dreptul de a hotărî linia diriguitoare a politicii R.F.G. Organismul cel mai important şi primordial cu care se consultă cancelarul este guvernul federal, cabinetul de la Bonn, şi nici o altă instituţie parlamentară sau extraparlamentară. Acest lucru trebuie respectat

Concepţia că Erhard, în calitate de membru al prezidiului partidului creştin-democrat, ar putea fi determinat în acest prezidiu, prin hotărîri majoritare, să stabilească directivele în sensul dorit de majoritatea prezidiului, este în strictă contradicţie cu textul şi cu spiritul constituţiei. Avem certitudinea că Erhard nu ar accepta un asemenea lucru, indiferent dacă este vorba despre politica externă sau despre cea internă. De altfel, împotriva unei asemenea practici anticonstituţionale opinia publică ar opune o rezistenţă categorică. Cancelarul Erhard va respecta prerogativele ce i-au fost acordate de constituţie într-un mod absolut. Acest lucru trebuie să fie integral valabil pentru politica externă.

La congresul de la Hanovra, Erhard a pus capăt cu autoritatea unui şef de guvern disputei destul de sterile în jurul „politicii mobile" sau „politicii rămînerii pe poziţie". Dacă asemenea lozinci nu mai slujesc decît pentru a deghiza animozităţi şi rivalităţi personale (care din păcate există), atunci ele devin inutile şi lipsite de haz. Cert rămîne următorul lucru: pentru viitor politica externă vest-germană are nevoie de o mare doză de mobilitate, ceea ce nu înseamnă însă că trebuie să renunţe la consecvenţă. Cel ce are o privire de ansamblu asupra evenimentelor politicii mondiale nu poate să nege că de ani de zile multe lucruri au intrat în mişcare în multe regiuni ale lumii. Această mişcare continuă; ea afectează interesele noastre, chiar atunci cînd o privim cu sentimente amestecate şi chiar dacă ea ni se pare incomodă.

Una din forţele motrice ale acestei mişcări este generalul de Gaulle, despre care, după recunoaşterea guvernului de la Pekin de către Franţa, nu se poate presupune că doreşte să adopte o poziţie rigidă faţă de lagărul comunist. Ceea ce face el este o politică de mobilitate într-un sens larg. În timp ce generalul de Gaulle este deja preocupat de politica sa de mîine, numeroşi adepţi ai săi din R.F.G. par a se mai crampona de generalul de Gaulle de ieri.

De la Washington şi Moscova pornesc de asemenea necontenit forţe care acţionează în sensul unei schimbări, deşi după asasinarea lui Kennedy insistenţele Americii au pierdut din tăria lor. Mai tîrziu se va vedea dacă toate acestea au constituit doar spumă pe valuri sau începutul unei mari schimbări. Politica externă vest-germană nu se poate mulţumi nicidecum cu o poziţie de expectativă pasivă. Ea are nevoie de mobilitate.

S-ar putea să se ajungă la conflicte grave înăuntrul celui mai mare partid guvernamental şi în rîndurile adepţilor săi dacă unii politicieni creştin-democraţi vor dori să împingă pe cancelarul federal şi guvernul federal pe drumul unei confederaţii vest-germano-franceze în locul uniunii politice a Europei, care

deocamdată nu poate fi realizată. Trebuie să ştim că o asemenea politică nu ar avea nici o perspectivă de a obţine o majoritate în Bundestag. În schimb, în cadrul partidului creştin-democrat s-ar putea dezlănţui un conflict fatal. Cancelarul Erhard va folosi desigur întreaga sa autoritate pentru ca politica externă a R.F.G. să rămînă deschisă lumii întregi, liberală şi fixată asupra strînsei colaborări cu toţi aliaţii noştri. De el şi de succesul pe care-l va dobîndi depinde şansa electorală a partidului său.

Jurgen TERN

VATAN

ANKARA

CELE DOUĂ COZI

ÎN ACESTE ZILE pot fi constatate, în toate colţurile Turciei, două cozi: una în faţa oficiilor braţelor de muncă, cealaltă la Direcţia siguranţei unde sînt rezolvate problemele paşapoartelor. Cozi pot fi văzute în Ankara, Istanbul, Izmir şi în toate oraşele importante ale ţării. Aceasta nu este altceva decît o expresie tipică a impasului în care se zbate tot mai mult Turcia. Cele două cozi cresc paralel şi se determină reciproc.

Sutele de tineri adunaţi în faţa porţilor de la Ankara încearcă şi aşteaptă să găsească în ţări străine pîinea zilnică pe care nu o pot cîştiga în patria lor. Adevăratele cauze ale acestor probleme asupra cărora trebuie să ne îndreptăm atenţia cu toată seriozitatea sînt triste şi, din păcate, se bazează pe nerecunoaşteri elementare. Astăzi nu există om care să nu ştie că pentru lichidarea şomajului trebuie sporite investiţiile naţionale ca o primă măsură elementară în cadrul economiei moderne. Creşterea volumului investiţiilor naţionale este un lucru extrem de greu şi pentru a o obţine nu ajunge dorinţa. Este nevoie de măsuri economice cu un caracter cît mai larg şi coordonat. Aceste greutăţi devin şi mai mari pentru o ţară care suferă de lipsa de devize, a cărei balanţă a comerţului exterior este mereu deficitară. Este un fapt dovedit ştiinţific că fiecare investiţie în economia naţională, chiar cea mai mică picătură, creşte din ce în ce mai mult, şi dă rezultate mai mari decît se poate bănui.

Turcia, ca o ţară rămasă destul de mult în urmă în ceea ce priveşte dezvoltarea ei, ca o ţară care prezintă toate semnele înapoierii, ar trebui să acţioneze cu mai multă precauţie, atenţie şi chibzuinţă. Deficitul balanţei comerciale, povara datoriilor externe, scăderea volumului exportului ca urmare a folosirii produselor de export pentru consumul intern, inexistenţa aproape a industriei grele, nevoia de devize pentru importul de maşini şi utilaje necesare redresării au devenit realităţi naţionale cunoscute chiar şi de către copiii de şcoală. În această situaţie în loc să fie căutate cele mai diverse posibilităţi de economisire şi să fie luate toate măsurile în domeniul devizelor, se neglijează aceste lucruri.

Nu poate fi negat faptul că într-o societate care se zbate în impas, oamenii recurg la orice soluţie, caută o ieşire. Punctul asupra căruia dorim să îndreptăm atenţia este găsirea unei căi de rezolvare în folosul întregii societăţi, folosind exemplul ţărilor unde redresarea naţională a devenit problema numărul unu. Pentru interesele unei minorităţi, nimeni nu are dreptul să împingă spre desperare generaţia tînără şi elementele cele mai capabile ale acestei generaţii.

Dr. Mehmet REŞAT

Coloană motorizată a forţelor O.N.U. la Kyrenia, în Cipru

NEW YORK Herald Tribune

KENNEDIŞTII ŞI JOHNSONIENII

WASHINGTONUL trece printr-o formă uşoară a indispoziţiei care însoţeşte invariabil o schimbare de conducere. Cel mai bun remediu pentru această indispoziţie este de a o recunoaşte drept ceea ce este, drept o experienţă omenească normală pe care numai timpul o poate vindeca pe de-a-ntregul.

Căci natura umană fiind ceea ce este, nici o succesiune nu poate fi absolut lină. Prea mult este în joc — prea mult s-a pierdut şi prea mult s-a cîştigat. Dar o succesiune poate fi suficient de lină dacă actorii principali şi actorii secundari, cei care ghicesc intenţiile şi cei care privesc prin gaura cheii, pot fi determinaţi a-şi reaminti că ţintarii, pe care ei ar fi dispuşi să-i transforme în armăsari, sînt ceva firesc.

În cursul administraţiei lui William Howard Taft, ei obişnuiau să spună că predecesorul său, Theodore Roosevelt, se scula în fiecare dimineaţă scrîşnind din dinţi, strîngînd pumnii şi strigînd că Taft a dormit iarăşi în patul lui.

În familiile regale, viaţa prinţului moştenitor poate fi o viaţă grea, deoarece el este un memento viu al apropiatei morţi a regelui. Nu avem decît să citim cum s-au purtat regina Victoria a Angliei cu fiul ei, Eduard al VII-lea, sau George al V-lea cu fiul lui, Eduard al VIII-lea.

Aşa cum Theodore Roosevelt era gelos pe William Howard Taft, Franklin Roosevelt evita cu gelozie să-şi împărtăşească secretele vicepreşedinţilor săi. Ştim ce părere avea generalul Eisenhower despre predecesorul său, Truman, ştim ce părere avea el despre succesorul său, Kennedy, şi ştim ce părere avea despre propriul său vicepreşedinte, Nixon. Fenomenul este atît de obişnuit încît un politician ar trebui să se jeneze să nu-l recunoască în sinea sa.

Asasinatul de la Dallas a fost un act atît de oribil şi de gratuit încît la început însuşi faptul şi consecinţele lui păreau imposibil de acceptat. Nenumăraţi oameni, chiar unii aflaţi la distanţe mari, au considerat la început că este imposibil, deoarece nu ar fi trebuit să se întîmple niciodată ca un om atît de tînăr şi de strălucit să dispară pe neaşteptate.

Pentru cercurile apropiate această stare de spirit era şi mai accentuată. Deoarece crima era inacceptabilă, durerea părea insuficientă dacă nu era inconsolabilă. A spune: „regele a murit, trăiască regele", şi a continua să trăieşti ca şi cum lucrul imposibil de rostit nu s-ar fi întîmplat, era un fel de lipsă de loialitate.

Este neîndoielnic că johnsonienii, începînd cu preşedintele însuşi, au avut înţelegere pentru această stare de spirit şi, după cîte ştiu eu, nu s-a întîmplat ca noii curteni să-i supere pe cei vechi.

Groaznica lovitură a căzut în mod direct asupra cercului Kennedy. Membrii acestui cerc trebuie să fi devenit conştienţi acum că legenda lui John F. Kennedy, ai cărei păzitori sînt, constituie

o mare tentație pentru creatorii de legende.

Pot fi văzuți deja unii care speculează pe restabilirea puterii Kennedy în vederea propriei lor avansări. Este vorba de politicienii democrați care ar prezenta candidatura lui Robert Kennedy la președinție prin intermediul vicepreședinției.

Și există, firește, adversarii republicani care consideră, așa cum a arătat-o clar Nixon, că dacă s-ar putea atița o luptă între adepții lui Kennedy și ai lui Johnson, republicanii ar fi cei ce ar profita.

Ar fi fost mai bine dacă ministrul justiției Robert Kennedy s-ar fi disociat de la început și pe deplin de orice încercare organizată de a uzurpa — acesta este cuvîntul potrivit — prerogativa președintelui de a-și spune cuvîntul final în privința propriului său vicepreședinte. S-ar părea că acum greșeala a fost îndreptată.

Dar a fost o greșeală, și acesta este motivul pentru care indispoziția inevitabilă a aproape oricărei succesiuni a amenințat să ia proporții.

Putem crede că indispoziția nu va căpăta un caracter de scindare. Este de la sine înțeles că președintele Johnson are nevoie de sprijinul adepților lui Kennedy. Pe de altă parte, este evident că ei sînt profund interesați de soarta lui Lyndon Johnson ca om de stat. Dacă el ar fi înfrînt, nu se va spune că aceasta s-a datorat faptului că nu avea valoarea lui John F. Kennedy. Se va spune mai degrabă că nici măcar Lyndon Johnson nu a reușit să vindece dezbinările din partid și din țară.

Ceea ce a început John F. Kennedy va fi apreciat de calculele reci ale istoriei nu potrivit intențiilor, ci potrivit rezultatului. De acest rezultat trebuie să se ocupe acum Administrația Johnson.

Walter LIPPMANN

THE TIMES

LONDRA

S.U.A. ȘI FORȚA NUCLEARĂ

DENIS HEALEY, ministrul apărării în cabinetul-fantomă laburist, a plecat la 25 martie de la Washington spre Londra convins, pare-se, că S.U.A. nu vor trece la crearea propusei forțe nucleare multilaterale dacă Marea Britanie va refuza în cele din urmă să participe. Dacă el a interpretat în mod just părerea colectivă a Administrației, aceasta ar însemna că s-a produs o schimbare importantă de atitudine de la venirea la putere a președintelui Johnson.

Poziția fermă a Administrației Kennedy (și nu a existat nici un indiciu oficial ulterior de schimbare) era că participarea Marii Britanii ar fi binevenită, dar nu vitală ; că propusa forță

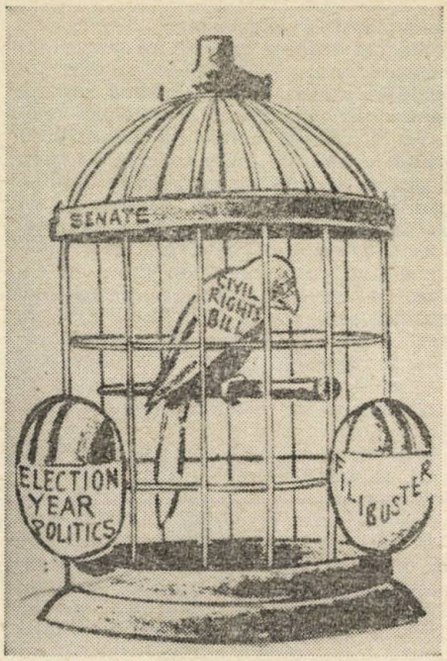

„Colivia"
(Din THE LONG BEACH PRESS)

nucleară este prea importantă pentru a fi supusă vetoului Londrei și că și fără Marea Britanie s-au angajat un număr suficient de țări pentru a-i da o componență cu adevărat multilaterală.

Healey pare să fi apreciat că lucrurile nu mai stau astfel. După el, chiar și cei mai zeloși politicieni de la Washington sînt reticenți atunci cînd e vorba să meargă înainte fără Marea Britanie. La 25 martie nu se dispunea însă de o confirmare a impresiei sale. La Ministerul Apărării al S.U.A., și în mai mică măsură la Departamentul de Stat, există unele oficialități care au avut totdeauna o atitudine neentuziastă față de propunerea de creare a forței nucleare multilaterale, dar sprijinul ambelor ministere nu a fost pus niciodată sub semnul întrebării.

Există un factor care ar putea să producă o schimbare, și aceasta este poziția Italiei. Părerea oficială este că la Roma nu se ridică obiecții, dar că în prezent nu se poate lua un angajament din cauza dificultăților politice interne. La Washington se presupune că aceste dificultăți vor fi rezolvate, dar dacă participarea Italiei nu va interveni într-un viitor apropiat, componența multilaterală a forței nucleare va fi cel puțin îndoielnică.

Potrivit părerii generale, Healey s-a dovedit a fi un adversar mai hotărît al forței nucleare multilaterale decît au fost Harold Wilson sau Patrick Gordon Walker în cursul recentelor lor vizite. Se afirmă, de asemenea, că el a fost mai flexibil, sugerînd că există mai mult decît o singură cale de a satisface unele ambiții nucleare, care ar putea fi întreținute în mod colectiv în Europa occidentală.

Evening News

ACCRA

COMMONWEALTHUL ȘI RHODESIA DE SUD

PE MĂSURĂ CE în Rhodesia de sud situația se înrăutățește, se vorbește mult despre oportunitatea unei apropiate conferințe a primilor miniștri ai Commonwealthului pentru a discuta despre această țară nefericită. Jomo Kenyatta, primul ministru al Kenyei, și Eric Williams, primul ministru al Republicii Trinidad și Tobago au intervenit și ei recent, afirmînd într-un comunicat comun că situația din Rhodesia de sud „trebuie să constituie un subiect de discuție la o apropiată conferință a țărilor Commonwealthului".

În parlamentul britanic, în parlamentele țărilor Commonwealthului, la sediile partidelor politice, în întreaga lume, în nenumărate rînduri la O.N.U., situația din Rhodesia de sud a fost discutată ; dacă aceste discuții neîncetate nu au schimbat situația, nu există motive să se creadă că ridicarea subiectului la o nouă conferință a primilor miniștri ai țărilor Commonwealthului o va schimba.

Într-adevăr, s-a vorbit destul despre Rhodesia de sud, ne putem foarte bine dispensa chiar și de afirmația că Marea Britanie va purta răspunderea pentru orice se întîmplă în Rhodesia de sud deoarece aceasta nu ajută pe cei 3 milioane de africani din această țară.

A sosit timpul nu să se discute în continuare despre Rhodesia de sud ci să se treacă la acțiune. Persistă primejdia ca Winston Field, liderul minorității de coloniști albi, să declare o independență unilaterală. Este o primejdie reală, dar ea ar putea fi dusă la îndeplinire numai cu aprobarea Marii Britanii, dacă nu cu ajutorul activ al guvernului britanic.

Ținînd seama că alegerile din Marea Britanie se apropie și că laburiștii au șanse mari de victorie, este cazul să ne întrebăm dacă vreun purtător de cuvînt al acestui partid a făcut măcar aluzie la o reformă politică în Rhodesia de sud în cazul în care partidul său ar veni la putere. Nici un cuvînt. În cazul acesta care este răspunsul la amenințarea lui Winston Field ?

În mod clar nu o nouă conferință a primilor miniștri ai Commonwealthului, în special dacă este vorba să se întîlnească la Londra sub președinția primului ministru britanic.

Răspunsul ar putea fi însă ca toți premierii țărilor asiatice și africane din Commonwealth să ofere Marii Britanii o alegere strictă între menținerea Commonwealthului așa cum este și un Commonwealth reconstituit din Marea Britanie, Rhodesia de sud și orice altă țară reacționară care ar dori să sprijine Marea Britanie.

Aceasta ar însemna acțiune, și trebuie să se treacă la acțiune pentru a salva majoritatea africană din Rhodesia de sud și a împiedica apariția unei noi Africi de sud cu complicitatea guvernului britanic.

Die Presse

VIENA

CAMPANIA ELECTORALĂ ÎN ANGLIA

NUMAI PRIMUL MINISTRU Alec Douglas Home cunoaşte data, pe care urmează s-o stabilească el, a alegerilor pentru Camera Comunelor. Termenul cel mai depărtat ar fi octombrie. Dar premierul păstrează cu străşnicie secretul. Este un secret preţios în avantajul partidului la putere. Guvernul poate oricînd, pînă în octombrie, să dispună dizolvarea parlamentului şi ţinerea de alegeri după 21 de zile. Un termen mai apropiat va părea oportun dacă alegerile pentru consiliul comitatului Londrei Mari de la 9 aprilie şi alegerile locale imediat următoare îi vor fi favorabile, dacă pînă la 14 aprilie guvernul conservator va putea prezenta un proiect de buget popular, dacă ameninţarea de grevă la poştă şi uzinele electrice va determina un curent de opinie împotriva sindicatelor şi a partidului laburist şi dacă sondajele în rîndurile opiniei publice vor arăta că dinamica atracţiei exercitată de laburişti a slăbit. Probabil că de aceea nu s-a hotărît încă Sir Alec.

Cu toate acestea, lupta electorală a început. Despre actuala campanie, preşedintele organizaţiei partidului laburist din Londra, Mellish, a prezis că va fi „una din cele mai ascuţite". Plouă cu acuzaţii şi suspiciuni reciproce, care nu au nimic de-a face cu programele Laburiştii afirmă că înainte de sfîrşitul mandatului, guvernul mai intenţionează să facă o serie de numiri politice (ca de pildă a unui preşedinte la BBC), numiri pe care un guvern laburist nu le va respecta; conservatorii susţin că laburiştii vor să convingă ţara şi străinătatea de existenţa nedovedită a unei crize economice.

Cearta se manifestă însă nu numai între partide, ci şi în interiorul partidelor. Exemple sînt rebeliunea deputaţilor conservatori împotriva propriului lor ministru al comerţului, ca şi „războiul civil" între tinerii socialişti şi birocraţia laburistă. O scriitoare cunoscută a făcut despre liderul laburist Wilson observaţii pe care nici un ziar nu îndrăzneşte să le reproducă, deoarece ar putea provoca un proces de calomnie.

Armamentul convenţional al luptei politice este întregit prin două arme noi: sondajele şi televiziunea. Trei organizaţii se ocupă cu asemenea „polls"-uri. Seriozitatea lor este discutabilă, chiar şi numai pentru că cele trei întrebări puse duc uneori la rezultate foarte neasemănătoare; cu toate acestea, ele impresionează şi influenţează. Dar în afară de faptul că cele cîteva mii de persoane întrebate nu pot fi considerate ca exprimînd sentimentele colectivităţii, sondajele nu exprimă şi abţinerile de la vot, care în multe circumscripţii electorale se ridică pînă la 20% din numărul voturilor, ceea ce reprezintă deseori mai mult decît avansul învingătorului.

Pe de altă parte, sondajele au scos la iveală şi ignoranţa multor alegători. S-a constatat astfel că un sfert dintre ei nici nu ştiu că minele sînt naţionalizate, şi încă de 17 ani; de asemenea un sfert din numărul studenţilor de la universitatea Oxford nu aveau cunoştinţă de faptul că ministrul britanic al afacerilor externe este Butler. Într-o circumscripţie electorală reprezentată de 30 de ani de acelaşi deputat conservator, 54% din cei întrebaţi nu cunoşteau numele mandatarului lor, şi o treime nu ştiau cărui partid îi aparţine.

Televiziunea a devenit pur şi simplu instrumentul propagandei electorale. Pînă în prezent şi-au făcut apariţia pe micul ecran Douglas Home, Wilson, precum şi liderul liberal Grimond. Li s-au luat interviuri, iar între miniştrii conservatori şi laburiştii din „cabinetul de schimb" au avut loc discuţii în contradictoriu.

Dar confruntarea Wilson-Home, pe care a cerut-o liderul laburist, nu a avut loc pînă acum. Premierul a declarat că nu se teme, dar că momentul confruntării îl va stabili el. Consilierii săi consideră că pentru o asemenea sarcină importantă el mai trebuie să se pregătească.

Majoritatea observatorilor mizează pe o victorie laburistă. De aceea, fostul premier Macmillan a propus ca alegerile să fie fixate la o dată cît mai tîrzie în toamnă, în aşteptarea unei eventuale „constelaţii mai fericite".

Fritz KESSLER

The New York Times.

AFRICA DE SUD ÎŞI DEZVOLTĂ FORŢA MILITARĂ

AFRICA DE SUD îşi creează cea mai puternică forţă militară din istoria ei. Pentru finanţarea acestei forţe parlamentului i s-a cerut o sumă echivalentă cu 362 700 000 de dolari. Alocaţiile militare în bugetul naţional pe anul fiscal 1964—1965 reprezintă mai mult decît a cheltuit Africa de sud în scopuri militare în momentele culminante ale celui de-al doilea război mondial.

Iată care sînt cererile guvernului Verwoerd:

294 milioane dolari pentru întărirea armatei, flotei şi forţei aeriene, de pe acum cea mai formidabilă forţă combinată din Africa de la sud de Sahara. 54,3 milioane dolari pentru achiziţionarea de „echipament special", inclusiv nave militare. 68,7 milioane dolari pentru poliţia naţională.

În aceeaşi săptămînă în care a fost prezentat bugetul, în Africa de sud a fost lansat un nou vas militar şi s-au început pregătirile pentru deschiderea primei din cele trei noi uzine de muniţii. Africa de sud îşi restructurează flota, îşi dezvoltă armele rachetă, achiziţionează arme şi împînzeşte ţara cu

Ţărani din Uruguay părăsindu-şi satele, în semn de protest împotriva condiţiilor grele de muncă la care sînt supuşi de latifundiari.

instalații radar. În același timp, guvernul a cumpărat avioane de luptă cu reacție supersonice. În fabricile de armament se lucrează în două schimburi. De asemenea, Africa de sud caută să cumpere cel puțin trei submarine din Marea Britanie. Înainte de sfîrșitul anului urmează să se afle sub drapel în diferite forme 145 000 de oameni. În total, 16 527 de tineri albi — echivalentul unei divizii de infanterie — vor fi chemați sub arme pînă în luna decembrie. Guvernul intenționează să supună instrucției militare pe orice tînăr alb începînd de la vîrsta de 17 ani.

Mii de alți albi organizați în „comandos" vor dispune de puști și echipament în locuințele și fermele lor.

Toate aceste pregătiri sînt menite să înzestreze Africa de sud cu un „pumn" mai mare, după cum declară guvernul, pentru a preveni o răscoală a majorității de culoare din țară.

Poliția națională răspunde pentru menținerea politicii guvernamentale de apartheid care decretează că cei 3 250 000 albi din țară trebuie să fie separați de cei 13 800 000 de altă culoare.

Poliția națională, o forță de mare mobilitate, compusă din 29 646 oameni, este înzestrată cu 429 de camioane echipate pentru cazuri excepționale, de 210 ciini polițiști, gaze lacrimogene și arme automate. Ea este sprijinită de o forță de rezervă numărînd circa 6 000 de oameni.

Forțele armate se compun din 19 000 oameni sub drapel și o forță de rezervă denumită „forța cetățenească" cuprinzînd 60 000 oameni bine instruiți. Aviația militară are un personal de 4 000 oameni și este echipată cu avioane de luptă franceze Mirage.

Ministrul apărării al Africii de sud, Johannes Fouche, a avertizat restul Africii că flota sud-africană va asigura protecția rutei spre Capul Bunei Speranțe. Flota militară, formată din 2 000 de oameni, este echipată de Marea Britanie în baza acordului încheiat în 1955 care dă flotei britanice dreptul să se adăpostească și alimenteze la instalațiile navale de la Simonstown. Săptămîna trecută, Marea Britanie a predat, în baza acordului, ultima din cele trei fregate anti-submarine construite în șantierele britanice. Restul flotei sud-africane mai cuprinde două foste distrugătoare britanice, reamenajate ca purtătoare de elicoptere, zece vase curățitoare de mine și șase vase vedetă de patrulare. Marea Britanie a vîndut de asemenea Africii de sud patru elicoptere și alte două urmează să mai fie livrate. Africa de sud intenționează să dubleze capacitatea bazei de la Simonstown.

În afară de avioanele de luptă Mirage, care se crede că sînt în număr de 17, forța aeriană mai dispune de o escadrilă de avioane de luptă cu reacție de tip „F-86" fabricate în Canada. De asemenea mai există 62 avioane de transport de tip C-47 și 159 avioane americane de antrenament, de tip Harvard, în prezent dotate cu rachete. Franța a vîndut și ea Africii de sud 50 de elicoptere cu reacție de tip Alouette. În același timp, Africa de sud își construiește o industrie de muniții proprie.

Robert CONLEY

CRONICA LUNII MARTIE 1964

CRONICA LUNII MARTIE 1964

1 MARTIE

La Lagos și-a încheiat lucrările Conferința miniștrilor de externe ai Organizației Unității Africane, care a adoptat o rezoluție cerînd proclamarea continentului african drept zonă denuclearizată.

2—10 MARTIE

O delegație a C.C. al Partidului Muncitoresc Romîn, condusă de Ion Gheorghe Maurer, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. a făcut o vizită în R.P. Chineză, la invitația C.C. al Partidului Comunist Chinez.

3 MARTIE

Miniștrii de externe ai Indoneziei, Filipinelor și Federației Malayeze s-au întrunit la Bangkok spre a găsi o soluție conflictului dintre ele. La tratative nu s-a realizat nici un acord.

3—21 MARTIE

La Geneva s-au desfășurat lucrările celei de-a 17-a adunări a Organizației mondiale a sănătății.

4 MARTIE

Consiliul de Securitate a adoptat o rezoluție în problema Ciprului recomandînd crearea unei forțe internaționale a O.N.U. însărcinată cu menținerea păcii în Cipru.

În cursul tratativelor cu cancelarul vest-german Erhard, guvernul olandez a refuzat să sprijine ideea creării forței nucleare multilaterale N.A.T.O.

5—13 MARTIE

La invitația guvernului iugoslav președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare, Ben Bella, a vizitat R.S.F. Iugoslavia.

6 MARTIE

A încetat din viață regele Paul I. Fiul său, Constantin, a fost proclamat rege al Greciei.

8 MARTIE

La Alta Gracia (Argentina) a luat sfîrșit Conferința țărilor latino-americane care a stabilit punctul de vedere al acestor țări față de Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare.

9—10 MARTIE

Primul ministru al Suediei, Erlander, a făcut o vizită oficială la Bonn.

La Dakar s-au desfășurat lucrările Conferinței la nivel înalt a Uniunii Afro-Malgașe (U.A.M.) care a hotărît transformarea ei într-o Uniune africană și malgașă de cooperare economică (U.A.M.C.E.).

10—13 MARTIE

A. I. Mikoian, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a făcut o vizită în capitala R.D. Germane.

11 MARTIE

Raul Leoni a preluat funcția de președinte al Venezuelei.

12—14 MARTIE

Delegația C.C. al P.M.R., condusă de Ion Gheorghe Maurer a făcut o vizită în R.P.D. Coreeană, la invitația C.C. al Partidului Muncii din Coreea.

13 MARTIE

Președintele Joao Goulart a semnat decretele privind naționalizarea tuturor rafinăriilor de petrol și exproprierea pămînturilor nefolosite situate pe marginea șoselelor principale și a căilor ferate.

CRONICA LUNII MARTIE 1964

14—15 MARTIE

La Stockholm a avut loc Conferința reprezentanților opiniei publice din țările scandinave care s-a desfășurat sub lozinca „Nordul Europei — zonă denuclearizată".

15 MARTIE

Comisia drepturilor omului a O.N.U. a aprobat un proiect de convenție internațională pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială.

15—17 MARTIE

La Hanovra a avut loc congresul partidului U.C.D. Adenauer a fost reales președinte al partidului.

16—24 MARTIE

Președintele de Gaulle, însoțit de ministrul de externe Couve de Murville, a vizitat Mexicul și „departamentele franceze de peste mări": Guadelupa, Martinica și Guyana.

17—26 MARTIE

Ministrul de externe al U.R.S.S., A. A. Gromiko, a vizitat Suedia și Finlanda.

18—20 MARTIE

Primul ministru al Angliei, Home, a făcut o vizită în Nigeria.

19 MARTIE

Noul parlament grec ales la 16 februarie și-a început oficial lucrările. Președinte al parlamentului a fost ales Athanasiadis Novas.

19—24 MARTIE

Președintele Republicii Guineea, Seku Ture, a făcut o vizită oficială în Algeria.

20—26 MARTIE

Președintele Republicii Irak, Aref, a făcut o vizită oficială în Pakistan.

20 MARTIE

Guvernul vest-german a refuzat să accepte planul Mansholt, privitor la prețurile produselor agricole.

21 MARTIE

La Geneva s-a deschis Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

La Moscova a fost semnat Tratatul de prietenie între U.R.S.S. și Republica Arabă Yemen.

23—24 MARTIE

La Bruxelles a avut loc conferința miniștrilor agriculturii ai țărilor Pieței comune pentru a dezbate problema prețurilor la cereale și produse lactate.

23—28 MARTIE

La Colombo a avut loc o conferință la nivelul ambasadorilor în vederea pregătirii celei de-a doua conferințe a țărilor neangajate.

24 MARTIE

Sakari Tuomioja, cunoscut diplomat finlandez, a fost desemnat mediator în Cipru.

25 MARTIE

La Tokio a sosit o delegație a Marii Adunări Naționale a R.P. Romîne, condusă de acad. Șt. S. Nicolau, vicepreședinte al M.A.N., care face o vizită oficială în Japonia.

29 MARTIE

Președintele Republicii Guineea, Seku Ture, a sosit în Tunisia, într-o vizită oficială.

30 MARTIE

S.U.A. au respins planul negocierilor cu privire la produsele agricole prezentat de țările Pieței comune în vederea „rundei Kennedy".